

TRIBUNA

19. august 1991 / št. 12 cena 20 din

TRACY CAMILA
JOHNS
v filmu
NEW JACK CITY

TRIBUNA
R-13

KAZALO

- 2 Roman Leljak
o Kosu in Visu
- 6 Kos je izvisel
- 8 Portret Stipeta
Mesića
- 10 Zmago Jelenčič
- slovenski
Rambo
- 12 Dnevnik
teritorialca
- 16 Kdaj nova ustava?
- 18 Yutel za mir
- 20 Borut Pahor
ocenjuje zun.
politiko RS
- 24 Fotolabor
- 26 Odgovarja rektor
dr. Sket
- 28 Infofaks
- 35 Zoom:
Terminator 2
- 38 Literatura
- 42 Anarho priročnik
- 45 Nagradna
križanka
- 46 Pisma
- 48 Casablanca

MED VOJNO IN MIROM

Poraženci so si izmislili rek, da so po bitki vsi generali. Ker pa so Srbi pregovorno zmagovalci v vojnah in poraženci v miru, jim ta rek ne bo kaj prida koristil. Resnični zmagovalci so namreč le tisti - tako dokazujejo zgodovinske izkušnje - ki znajo svojo zmago tako ali drugače »vnovčiti«. In ker v mednarodni skupnosti ni stranke, ki bi »kupila« objektivno pričakovano zmago Srbov v srbsko-hrvaški vojni, bi to bila pirova zmaga. Objektivno pričakovanje temelji na dejstvu, da so vse vojske s srbskim imenovalcem - Jugoslovanska armada, četniki, srbski gardisti in prostovoljci - ta hip najmočnejša vojaška sila na Balkanu.

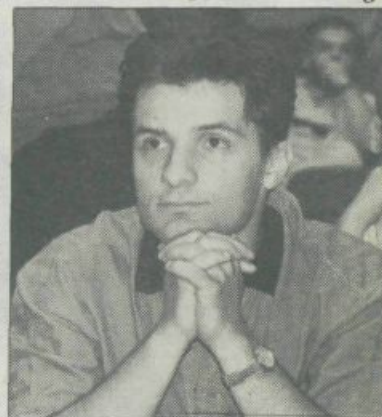
Tega se očitno zaveda tudi Milošević, ki je pogovore z misijonarji Evropske skupnosti gladko zavrnil in s tem posredno potrdil, da mu je duh nacionalizma iz steklenice dokončno ušel. Kakršnekoli obveze o miru, ki bi izhajale iz dogovora z Evropsko skupnostjo, Milošević ne bi bil zmožen uresničiti. Njegov manevrski prostor je močno zožen; videti je celo, da je vojaški spopad zanj edina oprijemljiva alternativa. S tem pa dokazuje, da ga zgodovina ni izučila ali pa jo želi sam pisati. In s tem je zaključen krog srbske tragičnosti - kot so ga sami poimenovali - vojnih zmagovalcev in mirnodobnih poražencev. Še en dokaz več, da je vsaka vojna, tudi ta, nesmiselna.

Druga, hrvaška stran, ima povsem nasprotno ambicije - vojno čimprej končati. Ob tem se lahko ujame v lastno past in pogori v »želji za mirom«. Vojno lahko konča s srbskimi enotami na hrvaškem ozemlju na mejah t.i. Velike Srbije ali pa na administrativnih mejah med Srbijo in Hrvaško. V prvem primeru bi bile njene pogajalske pozicije precej oslabiljene, v drugem pa spopadom ni videti konca.

Težko bi verjeli, da se bodo v državi, kje so se 45 let »sistemske« pogovarjali, karkoli dogovorili - še posebej o miru ne, za katerega je potreben konsenz - brez mednarodnega faktorja. Upati je le, da ne bo potrebnih novih 45 let. Tokrat v vojni.

Branko Čakarmiš

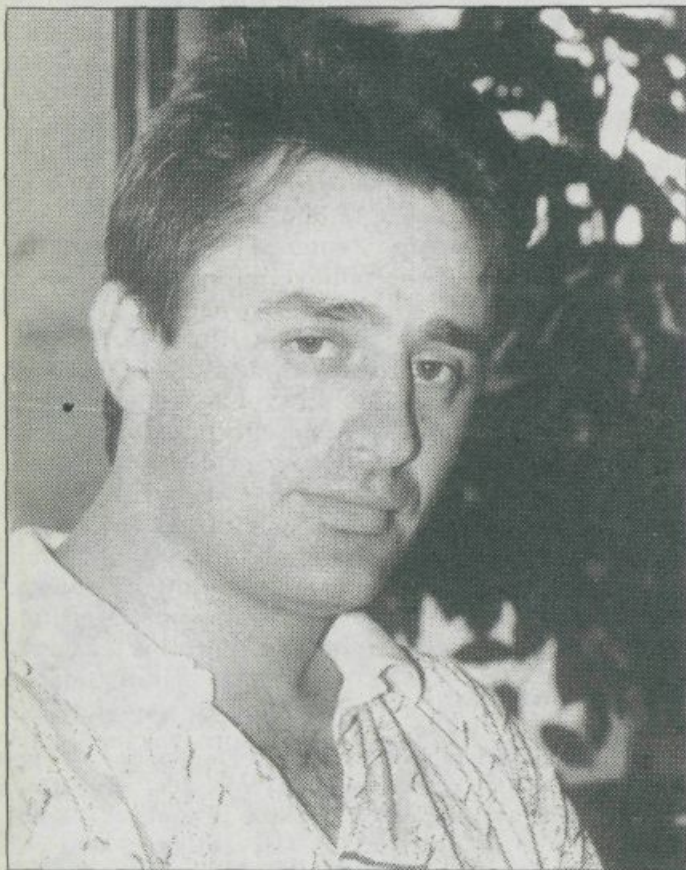
Foto: Tomi Drozg

TRIBUNA je glasilo Študentske organizacije Univerze v Ljubljani. • Tisk: tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. • Naslov uredništva: Kersnikova 4, 61000 Ljubljana, tel. (061)319-496 telefax (061) 319-448. • V uredništvu dežuramo med 10. in 12. uro. • V.d. glavnega urednika: Bojan Korenini. • V.d. odgovornega urednika: Branko Čakarmiš. • Lektorica: Nives Klinc. • Cena 20 din. • Publikacija je obdavčena po 10. alineji 1. točke ter številke 8 Zakona o začasnih ukrepih o davku od prometa proizvodov in storitev (Uradni list SFRJ, št.4/91). • Naslednja številka izide 16. septembra 1991.

V uredništvu Tribune ali pri Tribuninih kolporterjih na fakultetah lahko študentje s indeksom kupijo Tribuno po ceni 5 dinarjev.

Intervju: Roman Leljak

MOŽ V SMETIŠČNI KANTI

O bveščevalna vojna za Slovenijo in nekaj malega o KOS-u, VIS-u in Sektorju 9 skozi prizmo Romana Leljaka

Spominjam se, da smo se v Tribuni kmalu zatem, ko se je podelila histerija okoli procesa proti četverici, iz Igorja Bavčarja brili norce z angleškim pregovorom: »Once a cup, always a cup!« Kasneje se je to seveda potrdilo. Postal je nič manj kot notranji minister, po vlogi, ki jo je odigral njegov resor v agresiji na Slovenijo, sicer zelo uspešen, a to angleški rek samo potrjuje. Izkušeni radi, me je ob pogovoru z Romanom Leljakom prevzemalo nekakšno vznemirjenje. Nič negativnega seveda, in vendar: Roman Leljak je bil nekoč uslužbenec KOS-a, nato tudi sam žrtev KOS-ove značilne spletke. Kot v razgovoru sam priznava, je sodeloval tudi z Janšino tajno službo Sektor 9, kar spet potrjuje angleško

modrost. Človek, ki je bil in je torej tudi ostal »in«, hkrati pa človek, ki smo ga izbrali, da nam pove kaj več o delovanju KOS-a v teh neumnih časih. Zavedajoč se tega, da zna povedati samo to, kar želi sam povedati. In da zna spretno zamolčati, kar ne želi povedati. Mnogo je torej ostalo nezapisanega...

TRIBUNA: S kakšnimi aktivnostmi KOS-a se v Sloveniji soočamo v teh časih po agresiji in pred umikom JA iz Slovenije?

LELJAK: KOS je v tem obdobju maksimalno aktiven. Saj imajo zelo kratek trimesečni rok, da vzpostavi potrebno strukturo. KOS mora v tem času preveriti vse svoje sodelavce. Tiste, ki so prej delali na podlagi patriotizma, morajo prepričati, na osnovi materiala, ki ga imajo o njih, da bodo še naprej delovali na neki drugi podlagi. Skratka, morajo jih izsiljevati z klasično metodo, češ če ste 30 let delali za nas, boste pa še naprej. Če ne, bomo dokazali o vašem delovanju dali v javnost in sami veste, kaj to v Sloveniji za vas pomeni. Ker časa za vzpostavitev nove mreže nimajo, morajo pač zadržati staro. V Sloveniji morajo v tem času organizirati vsaj pet ali šest obveščevalnih centrov, v katerih bodo kasneje zbirali informacije in jih posredovali v Beograd. Drugič, morali bodo verjetno polovico vseh sodelavcev »zamrzniti«, kar pomeni, da pet let ne bodo smeli zbirati nikakršnih informacij, da ne bodo odkriti in bodo šele čez pet let postali zares aktivni. Na ta način se obveščevalna služba pač zaščiti.

TRIBUNA: Kako lahko slovenska varnostna služba uspešno preprečuje njihovo delo?

LELJAK: Vprašanje je, koliko sta Janšev Sektor 9 in Bavčarjev VIS za to že usposobljena. Namreč, v prejšnjih časih je bilo sodelovanje med SDV in KOS-om na republiški ravni precej neuspešno zaradi rivalstva. Kar pomeni, da KOS ni smel sodelovati s SDV in ta ne s poveljstvi garnizij. To pomeni, da so drug drugemu prikrivali podatke in tako civilna služba ni imela seznama sodelavcev, ki jih ima KOS. Tega seznama Bavčar in Janša nimata. Kar pomeni, da bo relativno malo sodelavcev KOS-a odkritih. Seveda je mnogo sodelavcev KOS-a prestopilo v TO in s seboj prineslo podatke o nekaterih sodelavcih. Toda te osebe bo KOS preprosto črtal s seznamov.

TRIBUNA: Javnost je dobro seznanjena z VIS-om, manj pa vemo o t.i. Sektorju 9, ki deluje v sklopu ministrstva za obrambo RS. Ali nam vi lahko o tem poveste kaj več in ali so vas kot nekdanjega sodelavca KOS-a povabili k sodelovanju?

LELJAK: Kmalu po zamenjavi oblasti v lanskem letu je cela vrsta starešin, ki je na ministrstvu za ljudsko obrambo RS delala na preverjanju vojakov, izstopila iz RS LO. To skupino je takrat vodil podpolkovnik Ivan B. Janša je to vrzel moral zapolniti in je zaposlil nove ljudi: Ivana B., Andreja L., Francija P. k sodelovanju je povabil tudi mene in še nekatere druge. Dobili smo pooblastila za zbiranje podatkov od starešin JA. Zame vse skupaj ni bilo sporno do trenutka, ko so mi naročili, naj pomagam organizirati nekaj teh sestankov. Prišli smo v situacijo, ko je bila za nas potrebna pravna zaščita. Lahko bi se namreč zgodilo, da bi nas na takšnem sestanku zajela vojaška policija, nas aretirala,

zaplenu naše zapiske in obsojeni bi bili kot vohuni. Zame je bilo to, da z nami stoji Janša kot takšen, pač premalo. Za našo skupino sem zahteval pravno zaščito. Tedaj pa na tem sestanku Andrej L. potegne nekakšno pooblastilo Igorja Bavčarja, da je on inšpektor sekretariata RSNZ. Meni se je to zdelo čudno in sem od Janše takoj zahteval, naj se opredeli, ali delujemo v imenu RSLO in ne bomo nastopali kot RSNZ, ker sta to popolnoma ločeni ministrstvi. Tako smo seveda prišli v spor in s tem se je moje sodelovanje v Sektorju 9 že na samem začetku končalo. Ostal sem namreč na stališču, da ne bom deloval, vse dokler Skupščina RS ne da kakršnegakoli pooblastila za takšno delovanje. Gre za princip. Stiri leta sem namreč delal v neki tajni službi (KOS, op.avt.) za katero ne vem, kako je bila pravno postavljena in sem zato čutil tudi primerne posledice. Takšna služba mora imeti pravno zaščito, čeprav mora hkrati pri svojem delovanju večkrat kršiti določene zakone. Tako je zmeraj bilo in zmeraj bo. S tem sem prekinil svoje sodelovanje in bil kasneje deležen različnih pritiskov. Kasneje se je v skupščini pojavil Peter Bekeš, ki vodi Komisijo za nadzor državne varnosti in zahteval, naj se razčisti delovanje tajnih služb in komisija je ugotovila, da Sektor 9 obstaja, čeprav je Janša pol leta trdil, da ne. To je samo razlog več za pravno vzpostavitev takšne službe. Vojna je potem vse skupaj zasenčila in stvar je verjetno še zmeraj tam, kjer je bila. Dejstvo je, da v Sloveniji delujeta dve tajni službi, ena je VIS v sklopu ministrstva za notranje zadeve in Sektor 9 v sklopu ministrstva za obrambo. Bo pa ta skupina vsekakor zelo povečala svoje delovanje.

TRIBUNA: *Koliko ljudi sestavlja Sektor 9?*

LELJAK: Takrat nas je bilo približno pet, zdaj je ta številka verjetno desetkrat večja. Težko mi je o tem govoriti po vsem tem, kar se je zgodilo. Dejstvo je, da takšna služba je potrebna, popolnoma druga stvar pa je to, da se država v vseh sektorjih razvija zelo militančno, mirovniška linija ni nikjer zastopana, kar bo dolgoročno vsekakor imelo hude posledice.

TRIBUNA: *Ali lahko primerjava število sodelavcev KOS-a s številom sodelavcem Sektorja 9?*

LELJAK: V Sloveniji je imel KOS nekje okrog 300 t.i. organov varnosti, vsak med njimi pa je imel 5 do 10 civilnih sodelavcev. Število torej lahko izračunate sami. Ne gre za ljudi kar tako, saj si vojska ni izbirala sodelavcev na ulici, ampak med ljudmi, ki so posedovali informacije. Torej različne strokovnjake, politike in vodje neformalnih skupin, ki obstajajo v vsakem miljeju. Vsak tak sodelavec ima svoje vire in mreža je zelo široka. Že zaradi tega je potrebno, da se slovenske tajne službe razvijajo ustrezno z interesi Slovenije, kajti zavediti se je treba, da so njihove informacije velikega pomena za vlado in potrebe politike nasploh. Pokazalo se je kot zelo slabo, da Slovenci takšnih služb nismo imeli že prej. Že na začetku sem dejal Janši, da mora Slovenija tudi v tujini pridobiti svoj vir podatkov, kar je v tej fazi osamosvojitve še posebej pomembno. Kar nekako presenečeni smo bili, ko smo po razglasitvi suverenosti ugotovili, da o nas svet misli drugače kot mi. To je posledica tega, da v tujini nismo imeli svoje obveščevalne mreže, preko katere bi lahko infiltrirali tudi podatke navzven. Vojska je bila namreč 40 let tista, ki je vodila jugoslovanske obveščevalne interese v tujini. Največ 20 % obveščevalnih dejavnosti je ležalo na nekdanji SDV. Bodimo iskreni, treba je zbirati podatke tudi o hrvaški oblasti in vseh ostalih. To so podatki, ki jih oblast preprosto potrebuje in zato ima takšne službe vsaka še najbolj demokratična država na svetu.

TRIBUNA: *TO ima dobre podatke o dogajanjih znotraj armade. Kako pride do teh podatkov?*

LELJAK: Povedal vam bom naslednje. Vem, kakšne so tiskovne konference povsod po svetu. Predvsem vojaške. V tujini nastopijo generali ali pa civilne osebe y vojaški službi tako: povedo, da se je zgodilo to in to, imamo podatke o tem in tem, in konec. Pri nas pa Janša in Kacin 15 minut govorita o tem, da ima vojska te in te nuklearne reči in ko vse to razložita, na koncu v zelo kratkem stavku povesta, da te stvari še preverjajo. To je zelo slabo početje. Želijo ustvariti propagandni

učinek, vendar se na ta način to ne počne. To me še najbolj spominja na to, kar počnejo v JA, kjer v pravilu vojaške službe piše, da se neka stvar počne natančno takole, na koncu dolgega seznama pa piše, »če se ne ukaže drugače«.

TRIBUNA: In vendar je treba priznati učinkovitost informacijskega sistema slovenske vojske na javno mnenje?!

LELJAK: Da. Vendar bomo slej ko prej prišli do tega, da se počnejo napake. In ljudje se po lokalih že sprašujejo, kdo ima prav, ali Janša ali Drnovšek. Janša na tiskovni konferenci pove, da je Adžić na nekem sestanku govoril to in to, v predverju CD pa Drnovšek drugim novinarjem odgovarja, da v to ne verjame. Nekaj podobnega je z načrtom Bedem. Poznam ga zelo dobro. Je visel že pred 10 leti v pisarni dežurnih oficirjev vseh kasarn. To je 40 let star načrt, ki se vsako leto obnavlja in nič drugega. Nastopa pa ves ta čas pod tem imenom. Se pravi, da pridobitev načrta Bedem ni nobena umetnost. To je načrt, ki ga vsaka armada ima za primer, kako bo delovala, ko bo potrebno. Gre za banalen načrt, ki ga je zelo lahko razložiti. Bedem je nek stalni ukaz, na osnovi katerega so oficirji razporejali posamezne enote. V skladu s tem so bile izvršene tudi vse akcije v Sloveniji. JA, takšna kot je, pač mora upoštevati nek načrt, če se sploh želi premakniti iz kasarn.

TRIBUNA: Toda, ali ni bilo ravnanje JA kar preveč diletantsko?

LELJAK: Taktično popolnoma zgrešeno. Vojska ima več helikopterjev kot Slovenija mejnih prehodov. V vsak helikopter bi dali deset diverzantov in zadeva bi bila urejena v pol ure.

TRIBUNA: Ali je JA ravnala diletantsko zaradi napačnih podatkov KOS-a ali preprosto zgrešene vojaške taktike?

LELJAK: Oboje. KOS ima probleme že nekaj let. Tudi v KOS-u se je že razplamtel nacionalizem in delovanje tajne službe spremlja še kup drugih problemov. Treba je vedeti, da ima vojska dve liniji poročanja. Prva je linija poveljnikov, ko komandanti kasarn poročajo direktno v Beograd, in druga linija, linija organov varnosti, se pravi KOS-a. Vemo pa, kako se v vojski stvari povečujejo. Npr. to, da je slovensko vodstvo samo, da ga ljudstvo ne podpira in podobne neumnosti. Nihče od organov varnosti ni pričakoval, da se bo zgodilo to, kar se je. Da bodo ljudje delovali samozaščitno in kar tako postavljali svoje tovornjake pred tanke.

TRIBUNA: Torej se strinjate z oceno, da je TO imela zanesljive in natančne podatke o načrtih JA in je ravnala razmeram ustrezno?

LELJAK: Da. Te podatke je Sektor 9 pridobil od slovenskih starešin, ki so delovali v KOS-u. 70 % teh starešin je namreč tik pred agresijo prestopilo v TO. Tako je imela TO natančne podatke o količini orožja JA in je lahko natančno uresničila načrt blokiranja kasarn. JA je resda presenetila in to storila en dan prej. Toda TO je bila tudi na to pripravljena in blokada vozil je bila zelo uspešna. Tu sicer ni velike filozofije. Ovira se postavi na most ali kakšno drugo ozko grlo in zadeva je urejena.

TRIBUNA: Vemo, da so leta nazaj v tedanjem RSLO delovali mnogi ljudje, ki danes delujejo v TO in so še nedavno tesno sodelovali z JA. Ali to njihovo delovanje v preteklosti predstavlja nevarnost za slovenske interese?

LELJAK: Ljudje so pač ljudje in se tudi prilagajajo zelo hitro. Nevarnost pa je vsekakor prisotna. Že iz tujih izkušenj vemo, da so tudi najvišji politiki in najvišji uradniki raznih ministrstev delovali kot vohuni. Vendar je težko kar tako nekoga obtoževati na podlagi njegove preteklosti. Slovenska zavest je danes zelo visoka. Vsaj v krogu, kjer sem jaz deloval, ne poznam nobenega primera, da bi kak visok funkcionar sodeloval z JA. Moram pa povedati še to, da je nekdanji poveljnik KOS-a v Slo-

veniji polkovnik Marjan Krajnc že takoj po procesu četverici vodstvu JA povedal, da bo Slovenija v manj kot petih letih samostojna in se bo armada morala umakniti iz Slovenije. Članom generalštaba se je zdelo to skregano z vsako logiko in kar preveč abstraktno. Polkovnik Krajnc je šel takoj zatem na novo dolžnost. Ni pa še pet let tega in že so se uresničila njegova predvidevanja.

TRIBUNA: Kakšna je verjetnost, da TO črpa svoje informacije tudi iz samega vrha JA?

LELJAK: To je občutek, ki ga na vse kriplje hoče vsiliti slovenski javnosti slovenska oblast. Možnost za kaj takega je minimalna. Ve se, kako potujejo ukazi v nižje enote, seveda okrnjeni, vendar se dajo tudi ti okrnjeni podatki, ki jih TO dobi iz nižjih enot, logično nadgraditi. Sektor 9 ima dovolj znanja, da zna te podatke izkoristiti. To je vsekakor bolj verjetno, kot to, da bi kakšen član generalštaba sodeloval z Janšo. Se pa tega ne da popolnoma izključiti, ker so tudi generali samo ljudje in so se v preteklosti že lomili. Npr. Špegelj. Zanimivo je, da še dandanes ne vemo, na kateri strani

je general Ivo Tominc. Javno sicer še nihče od slovenskih generalov ni prestopil na stran TO. Vendar je mogoče, da skrivaj sodeluje z njo.

TRIBUNA: Ali je takšnim podatkom mogoče zaupati?

LELJAK: To je seveda drug problem. Če prihajajo podatki iz samega vrha JA, obstaja nevarnost, da so lažni, namerno posredovani, z določenim ciljem.

TRIBUNA: Kako bo KOS v Sloveniji sedaj motiviral svoje civilne sodelavce, ko ideološki interes ne prevladuje več? Ali je to delo dobro plačano?

LELJAK: Ljudje, ki so nekoč delovali na ideoloških osnovah, so sedaj prisiljeni, da sodelujejo na drugih. Če se ne bodo pojavili na kakšnem seznamu v časopisu. Lahko pa ti ljudje z avtocenzuro sami filtrirajo podatke, kar se je dogajalo že prej. Toda zavedati se je treba, da tudi vsi Slovenci niso enakega mnenja. So posamezniki, ki še vedno razmišljajo drugače kot večina. Bo pa materialni motiv sedaj prevladal. Že tedaj, ko sem sam izstopil iz KOS-a, smo barantali za informacije kot trgovci. Ta podatek je vreden toliko, ta pa toliko.

TRIBUNA: Ali hkrati to pomeni, da bo ta igra postala zelo umazana? Mislim, tudi v fizičnem smislu?

LELJAK: Vsako obveščevalno delo je na nek način umazano. Smo v fazi hladne vojne, ta vojna bo sedaj drugačna, kot je bila prej, ko je morda šel kdo v zapor ali kakšno umobolnico. Prišli bomo v fazo, ko bomo našli kakšnega človeka tudi v smetiščni kanti. Dogajale se bodo prometne nesreče »v nepojasnjenih okoliščinah« in podobno. Na vrsti je hladna vojna in to zelo močna, v kateri se ne bo izbiralo sredstev.

TRIBUNA: Spominjam se časov, ko sem služil vojaški rok v JA in so tam vojake odkrito novačili za delo v KOS-u. Ali se bo to kaj spremenilo?

LELJAK: Ne. Isto se sedaj počenja v učnih centrih TO in to je nekaj povsem normalnega.

TRIBUNA: Za to so potrebna velika sredstva. Od kod denar KOS-u in od kod Sektorju 9?

LELJAK: KOS ima velik vir v šolanju tujih obveščevalcev in izvozu orožja. Ti viri so praktično neomejeni še danes. Za stroške Sektorja 9 je pač treba razumeti, da je delo te službe potrebno in bomo to morali požreti. Janša in Bavčar bosta te službe morala še okrepiti, v ključni fazi pa so potrebne tudi na ekonomskem področju.

TRIBUNA: Ali je imel KOS tudi skupino za umazana opravila, umore in podobno?

LELJAK: KOS je imel takšno enoto. Vodil je t.i. knjigo »L«, ki je vsebovala različice posameznih stopenj »obdelave« s posamezniki. V teh načrtih je bilo jasno zabeleženo, da se v primeru vojaške nevarnosti izolira konkretne osebe, nekatere pa likvidira. Za izolacijo je bila predvidena Kočevska Reka in ravnali bi pač v skladu s knjigo »L«. Tudi Sektor 9 bo moral takšno službo ustanoviti, če je še ni. Verjetno to glede na število pribežnikov iz KOS-a in JA ne bo predstavljalo posebnega problema.

TRIBUNA: Kako je šolal takšne ljudi?

LELJAK: Večinoma se je šolalo v Pančevu. To ni nevem kakšna znanost. Ljudi se pač nauči uporaba metod in sredstev ter psihologije, ki je seveda zelo pomembna. Nato sledi enoletna praksa in konec.

TRIBUNA: Ali ima KOS na voljo naj sodobnejša tehnična sredstva in ali jih lahko primerjate s sredstvi, ki jih imata TO in VIS?

LELJAK: VIS ima vsekakor boljšo tehniko.

TRIBUNA: Ali bodo del te vojne deležni tudi mediji?

LELJAK: Glede medijev je tako, da v KOS-u velja pravilo, da nikdar ne drži nobenega medija v celoti. Zmeraj drži posameznike. Posredno ali neposredno. Načrt za to je bil narejen že prej in se verjetno urešničuje. Največ zanimanja bo za majhne medije. Delo je npr. preveliko.

TRIBUNA: Ali nam lahko izdate kakšno ime?

LELJAK: Ne, ga ne poznam.

TRIBUNA: Sušljalo se je, da so vas med agresijo na Slovenijo želeli zapreti. Kdo in zakaj?

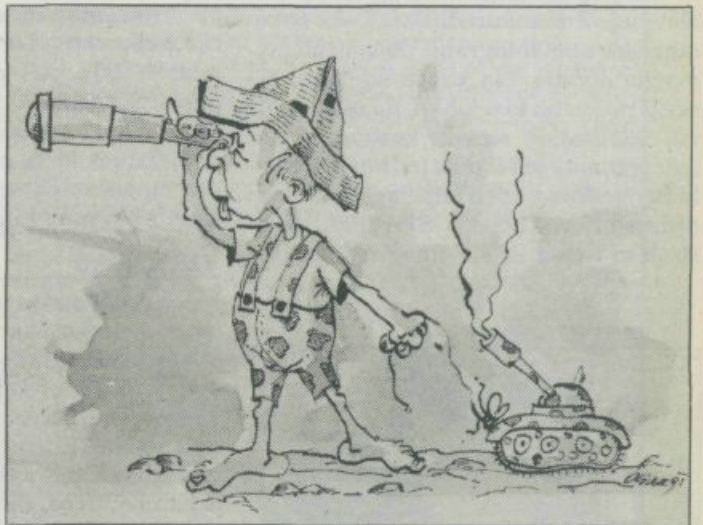
LELJAK: Bavčarjeva mariborska služba je v času vojne predlagala republiški mojo aretacijo in za to izdelala tudi načrt. Vendar je Bavčar odgovoril »ne«. Zakaj, ne vem. Sicer pa je Bavčar na radiu Murska Sobota na vprašanje, zakaj Roman Leljak ni vključen v obrambne aktivnosti, odgovoril, da je Leljak nekoč že izdal svojo službo in bi tudi našo. Kakšna aroganca! Ko so potrebovali od mene podatke, sem bil zanj patriot. Sedaj sem pač izdajalec. Naj povem, da sem avtor 80 % t.i. akta 52.

TRIBUNA: V novinarskih krogih so se razširile govorice, da ima VIS tri sezname Slovencev. Na prvem bi naj bili tisti, ki se niso udeležili plebiscita, na drugem tisti, ki so po 26. juniju zapustili Slovenijo, in na tretjem tisti, ki se niso odzvali pozivu TO. Ali se vam zdi verjetno, da se varnostna služba neke demokratične države ukvarja s takšnimi seznammi?

LELJAK: Vedno so obstajali razni seznam in vedno bodo.

TRIBUNA: Najlepša hvala za pogovor.

Tom Drogz

K O S J E I Z V I S E L

O dokončni razdružitvi med vojaško kontraobveščevalno službo (KOS) in slovensko Varnostno-informativno službo (VIS) lahko govorimo od tistega trenutka, ko je na čelo VIS-a prišel dr. Miha Brejc, povsem neobremenjen (politično in policijsko) univerzitetni profesor. KOS-u pa je prava konkurenca obveščevalna služba, ki jo je oblikoval Janša znotraj TO.

KOS NI ODPOVEDAL, PRAVIJO KOSOVCI

Novi šef se je dela lotil zelo resno in med drugim odpovedal "poslušnost" VIS-a zvezni SDV. O resnejših sporih med VIS-om in KOS-om pa je dokazoval tudi članek v Sobotni prilogi dela, ki je izšel približno mesec dni pred vojno. V njem so bile objavljene fotografije in osebni podatki sodelavcev KOS-a v Sloveniji. Znotraj uredništva Dela so se mnenja o tem, fotografije objaviti ali ne, močno kresala. Na koncu so "hard-linerji" popustili le v toliko, da niso objavili telefonskih števil kosovcev. Na tem seznamu je bil tudi polkovnik Miladin Nedović, eden izmed glavnih koordinatorjev KOS-a v Sloveniji, ki je strah in trepet za številne častnike JA.

Med vojno je bil po spektakularni aretaciji med vojnimi ujetniki, o njegovi usodi so na tiskovnih konferencah v Cankarjevem domu spraševali beograjski novinarji, profesionalni minister za informiranje Jelko Kacin pa je odgovoril, da je Nedović koordiniral delo teoriristov, ki so ponoči streljali po Ljubljani.

Že med samo vojno so se v javnosti pojavljale ocene o delu KOS-a, ki naj bi napačno ocenil razmere v Sloveniji in napačno predvidel posledice vojaške intervencije. V krogih blizu KOS-a pa danes zatrjujejo, da so armadni vrh pravočasno obvestili o pripravah TO in slovenske policije, blokadah, ki so bile pripravljene preden so tanki prižgali motorje, morebitnih ekscesih ob odhodu vojske iz vojašnic... Očitno je, da generali njihovih nasvetov niso upoštevali. Če bi ocena o popolnem porazu KOS-a v Sloveniji držala (znotraj same armade), potem polkovnik Nedović ne bi več opravljal istega dela in bi bil prikrajšan za kakšno zvezdico. Kosovci pa po drugi strani menijo, da je bila aretacija polkovnika Nedovića in objava tiralic v Delu del "propagandne vojne ministra Kacina, katere cilj je bil diskreditacije KOS-a v očeh slovenske javnosti." Četudi bi ta ocena veljala, lahko pripomnimo, da se je KOS najbolj diskreditiral prav sam.

VIS JE NAŠ

Po drugi strani pa je bila vojna prvi pravi preizkus t.i. Brejčevega modela obveščevalne službe, ki je v primerjavi s bivšo SDV precej decentraliziran in kadrovsko očiščen. Rezultati njihovega dela so bili kronani s tiskovnimi konferencami v Cankarjevem domu. Priznati je namreč treba, da bi bili Kacinovi nastopi nekoliko manj bleščeči, če ne bi imel "podatkovnega zaledja" v VIS-u in obveščevalni službi TO. Že Kacinov najpogostejši glagol (preverjamo) na-

kazuje na to dejstvo. Slovenski obveščevalni službi sta v prvem "soočanju" s KOS-om zmagali, predvsem po zaslugi nelojalnih kadrov znotraj samega KOS-a, ki so prestopili na slovensko stran. Ob tem pa je zanimivo, vsaj po podatkih KOS-a sodeč, da je med njimi tudi veliko Neslovencev. Dr. Brejc še danes zatrjuje, da so večino podatkov dobili povsem po legalni poti (okrog 90 odstotkov) in da so za vsako prisluškovanje telefona imeli dovoljenje sodišča (okrog 70 telefonov).

Slovenija ne bo po odhodu armade nič bolj svobodna, kar zadeva delo obveščevalnih služb, pravijo kosovci. Sami pripravljajo reorganizacijo službe v Sloveniji, ki bo bolj "moderna" (reorganizacijo pripravlja polkovnik Nedović). V teh krogih trdijo, da se bodo nekaterim kadrom odpovedali in da bodo obdržali le najbolj sposobne. To številčno zmanjšanje sodelavcev KOS-a v Sloveniji po drugi strani pomeni, da bodo obdržali le tiste, ki lahko pridejo do najbolj kvalitetnih informacij. Poleg tega so v slovenskem prostoru zelo aktivne tudi nemška služba (BND), italijanska (SISMI), avstrijska in nekatere vzhodnoevropske. Vso to množico agentov pa naj bi nadzorovali dve slovenski službi: Bavčarjev VIS in t.i. 9.sektor obrambnega ministrstva.

Sodeč po vojnih izkušnjah in po številnih pohvalah slovenskega državnega vrha (Kučan naj bi po nekaterih podatkih pred vojno dvomil o sposobnostih VIS-a), bodo uspešno krmarili med zakoni in državno varnostjo. S številnimi novimi sodelavci, ki so jih pridobili med vojno (domoljubi in patološke osebnosti), bo delo lažje. Zato "navadnim" državljanom priporočamo budnost. Toda tudi pred lastnimi obveščevalnimi službami!

Marko Končar

RAZCEPLJENA EVROPA

Sprevidite že enkrat, gospod Van den Broek, piše na jeznem obrazu gospoda Genscherja, kadar se sreča s šefom nizozemske diplomacije in predsednikom ministrskega sveta Evropske skupnosti. Pozabite na cvetoča polja demokratične dežele Nizozemske in se soočite z drugačno stvarnostjo. Opraviti imate z Jugoslavijo, ki se kuha v balkanskem loncu, tako hudo začinjnih jedi pa severnjaki očitno niste najbolj vajeni.

Toda vse skupaj ne zaleže dosti. Nizozemski zunanji minister si še naprej zatiska oči in išče rešitev jugoslovanske enačbe na način, ki bi bil verjetno učinkovit na geografskih širinah, ki jih je vaje in od koder prihaja. V primeru Jugoslavije pa že od prvega srečanja zunanjih ministrov Evropske skupnosti dela hude napake. Za začetek, na primer, je bila Evropska skupnost pripravljena nuditi finančno in gospodarsko pomoč Jugoslaviji edino pod pogojem, da le-ta ostane skupaj. Pri tem so na oba očesa zamižali pred velikosrbskim hegemonizmom. Genscher je besnel in po brionskem sestanku so se razmere v Sloveniji sicer umirile, toda eksploziralo je tam, kjer je bilo moč tudi pričakovati, in so to čivkali že vrabci na strehah, le Van den Broek je ostal zvest svojim prepričanjem.

Vprašanje samoodločbe za Slovenijo in Hrvaško je v Evropski skupnosti že zdavnaj zamenjalo vprašanje, kako radikalno naj se Evropa sprizajni z zahtevo po samoodločbi Slovenije in Hrvaške. Vsa na svoji strani enačaja sta Van den Broek in Genscher že dobila svoje zaveznike, čeprav zahodnoevropski ministri neutrudno zatrjujejo, da je Evropska skupnost pri reševanju jugoslovanske krize enotna. Na sestanku v Haagu je dvanajst ministrov predlagalo najmanj tri povsem različne koncepte politike Evropske skupnosti do Jugoslavije, ki torej ni le bipolarna ampak kar polipolarna. Centri teh polov so vsekakor Nemčija, Anglija in Francija, od katerih je prav zadnji najbolj togo napopustljiv. Od vseh razlag je za Slovence še najbolj tolažeče sprejemljiva tista, ki pravi, da gre takšno obnašanje Francozov pripisati predvsem zgodovinskim vezem Pariza in Beograda in gledano širše, rivalskemu odnosu med Francijo in Nemčijo. In prav problematičen odnos med tema dvema državama je pglavitna točka dejavnosti, ki jo je opravljala Evropska skupnost, odkar je bila ustanovljena.

Evropi se torej v tem trenutku na Jugoslaviji lomijo kopja, še posebej, če vemo, da poskuša na vprašanja jugoslovanskih republik preizkusiti, ali je sposobna ustvariti enotno zunanjo politiko. In nenazadnje, ne gre le za interese Evrope, ampak tudi interese posameznikov. Nekateri so velikega »hiperatlantista«, kot Hansa Van den Broeka zaradi njegovega upornega nasprotovanja slabljenju Atlantske zveze in prisotnosti Američanov v Evropi imenuje predsednik komisije Evropske skupnosti Jacques Delors, že videli kot bodočega generalnega sekretarja NATO...

Erika Repovž

BOJ PROTI SAMIM SEBI

Najprej se je pokazalo, da Hrvaška ni sposobna za mir, pozneje pa, da jo je tudi z vzhoda vsiljena vojna našla povsem nepripravljeno. Danes je že povsem in vsem jasno, da Hrvaška vojne na tak način, kot jo je zastavila, ne more dobiti. V enem letu, odkar se je začela »balvan-revolucija«, je mlada hrvaška oblast naredila preveč napak. Vedno je reagirala za trenutek prepozno in se na vsak način trudila, da bi se izognila oboroženemu frontalnemu spopadu že tudi po tem, ko je bilo popolnoma jasno, da četniške akcije metastazirajo na več kot polovici hrvaškega ozemlja. Hrvaški čelniki so dolgo zavlačevali, preden so javno priznali, da je Jugoslovanska armada v službi velikosrbske ideje. Naivno so verjeli, da je pomoč armade srbskim odpadnikom delo posameznih častnikov, ki se ne pokoravajo ukazom armadnega vrha. Imenovanje stvari z nepravimi imeni je vsaj v začetku povzročilo nepopravljivo škodo, saj je vrhovništvo s tem vneslo zmedo med Hrvate. Tudmanova samovšečnost in hadezejevski monopol sta povzročila neenotnost na hrvaški politični sceni, kar ni oslabilo samo Tudmanove karizme, ampak predvsem hrvaške pozicije znotraj jugoslovanskega kaosa. Poskus z vlado demokratične enotnosti je zadnja rešilna bilka, ki jo je ugodno ocenila večina političnih sil v sosednji državi. Kljub temu pa je popuščanje hadezejevskega ekskluzivizma mogoče razumeti le kot prelaganje bremena na tuja ramena, potem ko je postalo povsem očitno, da je juha prevroča, da bi jo, tisti, ki so jo skuhal, lahko pojedli sami. Zato nova hrvaška vlada še ne pomeni demokratizacije enoumne »hrvaške narodne (hadezejevske) biti«, kot hočejo nekateri (npr. Miko Tripalo) dokazati. Nova vlada pa vendarle pomeni vsaj korak naprej v kadrovske politiki, ki je bila doslej ena najšibkejših točk hrvaške demokracije. Ne gre pa še za tipično ekspertno vlado, saj v njej sedijo tudi ljudje, ki po tem kriteriju vanjo ne sodijo. Tako je prišel na ključno mesto obrambnega ministra namesto zabavljača Dodana Luka Bebić, po izobrazbi sicer agronom. Ali bo odgovornim ljudem hrvaške politike končno le postalo jasno, da se Hrvaška ne bori proti toči ampak Srbiji?! Prav tako je naivno prepričana, da bo Srbijo premagala Evropa, še posebej, če Hrvaška z izredno slabim političnim marketingom izgublja že pridobljene točke. Poglavlje zase je katastrofalno slaba koordinacija različnih vojska pod isto zastavo ob hkratni odstavitvi generala Špeglja in poprejšnji razpustitvi hrvaške teritorialne obrambe. Vse to, skupaj z vprašljivo Mesićevo vlogo v zveznem predsedstvu, je voda na mlin »knindžam« kapetana Dragana, ki ped za pedjo osvajajo dele hrvaškega ozemlja.

Ali se bo torej uresničila prerokba srbskega akademika Pavleta Ivića: »Kaj preostane Hrvaški, če se JLA umakne iz Slovenije in delov Hrvaške, kjer ni Srbov? Samo to, da se bojuje in vojno izgubi!«

Simon Bizjak

MESIĆ MED KLADIVOM

Stipe Mesić je danes najpopularnejši hrvaški politik. To dokazuje tudi redna anketa v zagrebškem tedniku »Danas«, v kateri je politični angažma bradatega Slavonca v preteklem mesecu pozitivno ocenilo kar 84 odstotkov glasovalcev, dobil je najmanjše število negativnih glasov, njegova popularnost pa se kaže tudi v izredno majhnem odstotku neopredeljenih anketirancev. Mesić je torej prehitel »očeta naroda«, ki je potisnjen ob zid Banskih dvorov poskušal braniti Hrvaško kar iz prestolnice, ne da bi se na Baniji, vzhodni Slavoniji ter severni Dalmaciji bolj odločno zoperstavil tistim, ki že od lanskega 17. avgusta, ko se je v Kninu začelo novodobno hajduštvo, napovedujejo zmanjšanje Hrvaške v meje, ki bodo vidne s Sljemena.

Porast Mesićeve priljubljenosti se je odrazil tudi v srbskih medijih, kjer so se, zavedajoč se, da Tuđman izgublja že doma, s še večjo vnemo spravili nad Mesića. Toda tudi formalno prvi človek mrtve Jugoslavije se je znašel v škripcih. Kljub temu, da ne moremo pritrditi imputacijam, ki poskušajo ustvariti vtis nekakšnega Mesićevega »Ojdipovega kompleksa«, pri čemer igra Tuđman vlogo njegovega političnega očeta, Hrvaška pa njegove matere, je popkovina med Tuđmanom in Mesićem tako močna, da je kritika Tuđmanove struje znotraj HDZ tako s strani opozicije kot desnih jastrebov v lastni stranki oplazila tudi Mesića.

Poleg tega se je končno znašel na mestu predsednika predsedstva SFRJ, za kar si je več kot poldrugi mesec na vse kriplje prizadeval. Toda že na začetku njegovega mandata se je pokazalo, da je opravljanje te funkcije za Hrvate danes dvorezen meč, če ne celo kontraproduktivno. Čeprav je več kot štiri petine Hrvatov proti odpoklicu Stipeta Mesića iz zveznega predsedstva, je njegova vloga v tem organu zaradi razmerja sil (4:2:2) močno sporna, tako da je predsednik kot prvi med enakimi večkrat prisiljen podpisovati tudi tisto, s čimer se ne strinja, kar hkrati pomeni, da Hrvaška zavestno ravna v korist lastne škode. Namesto vloge kralja mu je srbsko-črnogorska koalicija namenila vlogo kmeta na šahovnici, ki povrh vsega niti ni rdeče-bela. Mesićevega zagotovila, da bo njegova

IN NAKOVALOM

prva poteza na mestu predsednika izenačitev Srbije z drugimi republikami glede števila glasov v tem organu, so se namreč izkazala zgolj za nerealno željo. Dejstvo je, da Mesić danes sedi na dveh stolčkih, kar je nezdržljivo tako z zakoni fizike kot s pravili današnje jugoslovanske politične stvarnosti. Zato se bo moral prej ali slej odločiti, ali bo glasnik republike, ki jo v zveznem predsedstvu zastopa, ali brezlična donkihotska figura v državi, v katero niti sam ne verjame več. Prazno je namreč upanje, da bi ob že omenjenem realnem razmerju moči uspel instrumentalizirati predsedstvo oziroma pridobiti naklonjenost večine za dosego hrvaških ciljev. Jugoslavije (niti take, kot si jo morda zamišlja Mesić) ni mogoče voditi niti iz Sarajeva niti z Brionov, kot se je jasno pokazalo, še manj pa seveda iz Zagreba. Beograd sicer še ni Cannossa, toda z nojevskim rinjenjem glave v pesek lahko Mesić postane ujetnik lastnega slepila.

Mesić sicer ni politični zelenec, ki bi ga z lento okinčeni novodobni hrvaški ban izbral za svojega pri-

bočnika samo zaradi izpričane privrženosti ideji in vodji. Bil je večletni član Zveze komunistov, saborski poslanec, predsednik občine Slavonska Orahovica, maspokovski aktivist, ki je svoje hrvaštvo potrdil v Stari Gradiški, in eden od ustanoviteljev HDZ. Skratka, vedno je bil zraven, toda nikoli prav na vrhu. Šele lanska hadezejevska volilna zmaga in odkrite Tuđmanove simpatije so mu omogočile vstop v visoko politiko. Ko mu je Tuđman maja lani zaupal mandat za sestavo prve hrvaške vlade po petinštiridesetletni komunistični vladavini, je bilo to za mnoge presenečenje in hkrati znak, da je treba na dobrodušnega a večkrat ciničnega slavonskega politika še kako računati tudi v prihodnje. Pravo politično promocijo pa je doživel šele, ko je v predsedstvu SFRJ zamenjal Stipeta Šuvarja, na Hrvaškem do nedavno verjetno najmanj priljubljenega hrvaškega politika v post-titoističnem obdobju, ki je sicer star Mesićev znanec z zagrebške Pravne fakultete, kjer ga je Stipe reševal pred izključitvijo iz Zveze komunistov.

Mesićev politični credo je pragmatizem, pri čemer hrvaška suverenost ni samo največja svetinja, pač pa je lahko tudi sredstvo za dosego mnogo bolj profanih ciljev. V tem smislu je treba razumeti Mesićevo izjavo po volilni zmagi HDZ: »V vsakem narodu živijo miti. V hrvaškem narodu živi mit o hrvaški državi. Ni bilo potrebno mnogo modrosti, da se to operacionalizira in da s to idejo pridemo hrvaškemu narodu do srca. Naše zahteve po suvereni Hrvaški so ljudje razumeli kot uresničitev mita. In zato smo morali zmagati.« Prosto dušno, zelo iskreno in premalo sprenevedavo priznanje od politika takega formata bi lahko rekli. Morda tudi preveč lahkomišno, podobno kot nedavna primerjava Miloševića s Hitlerjem, ki si jo lahko privoščijo novinarski plačanci in politični zabavljaci a la Šime Dodan, nikakor pa ne predsednik države, ki se mora zavedati, da konec koncev vsaj na papirju še vedno predstavlja tudi Srbe in da so prav ti tisti, s katerimi bo treba reševati sporna vprašanja.

Mesić se ni mogel ali ni hotel ogniti manihejstvu in stereotipnemu etničnemu ekskluzivizmu kot predstavnik vladajoče hrvaške stranke, ki je v pičlem letu z nekaterimi nestrpnimi potezami uspela vzbuditi občutek ogroženosti pri Srbih na Hrvaškem. Ni dvoma, da je k temu v veliki meri pripomogel Beograd, toda tudi Hrvaška bo

morala prevzeti svoj del odgovornosti za to, kar se dogaja v tej državi danes. Konec koncev priznavajo to tudi tisti hrvaški mediji, ki niso pod neposrednim vplivom HDZ in hrvaške desnice. Seveda pa vse to še ne pomeni, da se je mogoče strinjati s srbskimi obtožbami za nadaljevanje rasnega čistunstva na liniji Starčević-Frank-Pavelić. Če že kličemo na pomoč zgodovino pri razjasnjevanju današnjega »velikohrvaštva«, moramo resnici na ljubo dodati, da je uradna srbska politika, teoretično in intelektualno podprta s Čosićevo memorandumsko kliko, mnogo bližja Garašaninovemu Načertaniju, kot je HDZ Frankovemu pravaštvu ali Pavelićevemu ustaštvu. Vsaj zrno resnice pa je bržkone v tem, da je Mesić primer tipičnega hrvaškega provincijskega intelektualca, ki ne glede na to, ali začenja kot levičar ali desničar, vedno konča kot zagrizen nacionalist. Vse to pa seveda izhaja iz frustracij, povezanih z že omenjenim mitom o hrvaški državnosti.

Prav nič narobe ni, če današnja hrvaška politika, katere posebitev je na zvezni ravni Mesić (dvema najpomembnejšima članoma vlade s Hrvaške so se namreč naši sosedi že davno odrekli), temelji na zdravem in racionalnem hrvaštvu. Človeka poštenih namenov ne motijo figurice Zrinskega in Frankopana v vitrini Mesićevega delovnega kabineta, pač pa romantizem hrvaške politike. Ni ji

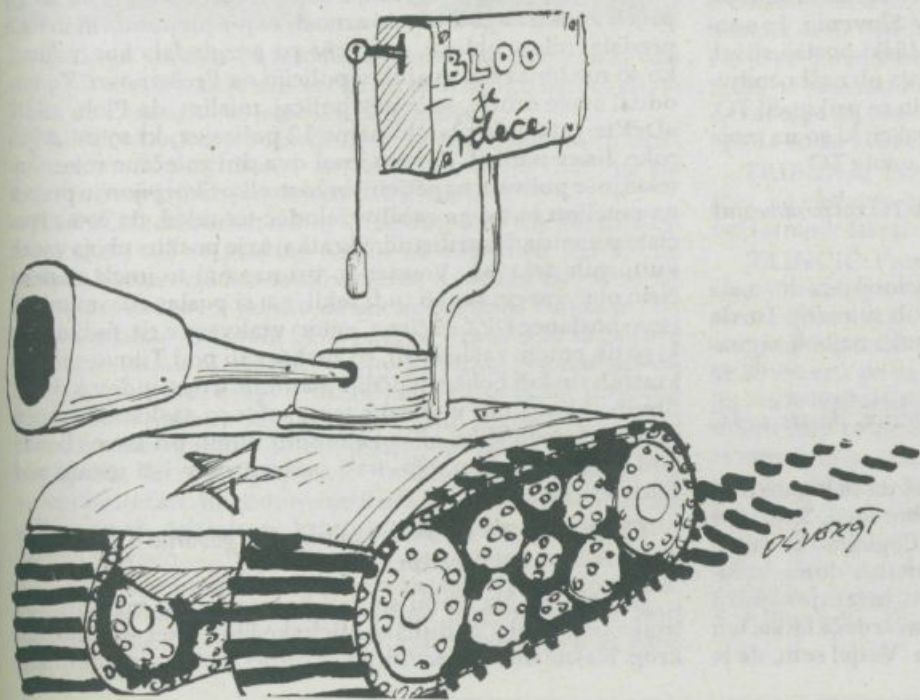
bilo dovolj, da je vrnila Jelačića tja, kamor menda sodi, in obrnila njegovo sulico v pravo smer, pač pa, kot bi rekel večni upornik z razlogom Ivan Zvonimir Čičak, najavlja nove Sigete. In tako bradati cinik krmari hrvaško in jugoslovansko ladjo med grozečo vojno in vsaj za nekatere še manj sprejemljivim mirom. Med zgodovino, ki ni niti oproščena, kaj šele pozabljena, in prihodnostjo, za katero ne vemo niti, če bo, kaj šele, kakšna naj bi bila.

Mesić je še pred dvema mesecema izjavljal, da Hrvaška ne bo dovolila, da bi Hrvati doživeli usodo Kurdov. Številni begunci iz ogroženih hrvaških krajev ga danes demantirajo. Pred nekaj meseci je vztrajal, da mora general Adžić odstopiti in zagotavljal, da njega (to je Adžića) ne bo pri tem nihče vprašal, če se s tem strinja. Kot predobro vemo, Adžić v svojem generalštabu še vedno kuje peklenske načrte. Še vedno se spominimo Mesićeve izjave, da je za tiste, ki ogrožajo suverenost Hrvaške, hrvaška meja kitajski zid. Po tem, kar se je na Hrvaškem zgodilo in se še dogaja, se mnogi sprašujejo, če je mislil na mejo na liniji Virovitica-Karlovac-Karlobag?! Kot znanstvena fantastika pa zvenijo njegove ne tako davno izrečene besede: »Tisti, ki bo prišel za mano, bo verjetno delal v mirnejšem ozračju z zmanjšanimi nacionalnimi napetostmi in ugodnejših ekonomskih razmerah, saj Jugoslavija ne bo več država visokega tveganja. Aktiviral se bo domači in svetovni management in verjamem, da bo prišlo do velike ekonomske prosperitete. Takrat bodo zmagovalci vsi, saj bomo prišli do mirne razrešitve krize.«

Naj mi gospod Mesić ne zameri, toda njegov optimizem me neubranljivo spominja na nekega drugega gospoda, ki je hrvaško zastavo zamenjal za jugoslovansko, melodijo Lijepe naše za Marš na Drini in evropske manire za tankovsko parado panzer-jugoslovanstva.

Sicer pa smo na žalost že imeli priložnost doživeti, da je (balkanska) politika včasih tudi umetnost nemogočega, zato lahko ne dolgo nazaj aktualno vprašanje, kdo bo obril Stipeta Mesića, nekoliko predrugajmo: »Se bo obril kar sam?«

Simon Bizjak

ZMAGO JELINČIČ:

BAVČARJEVI POLICAJI SO ME ZASLIŠEVALI POD TITOVO SLIKO

Zmago Jelinčič, predsednik slovenske nacionalne stranke, poslovnež, prvoborec v vojni za Slovenijo, oziroma slovenski Rambo, kakor ga nekateri imenujejo, je zagrizen borec za samostojno Slovenijo in vdan patriot. Njegov partiotizem najlažje opišemo z znanimi besedami iz filma *Milers crossing*: »It is a mental state. It is a question of ethic.«

TRIBUNA: V Sloveniji ste znani kot vodja Slovenske nacionalne stranke in prvoborec v vojni za Slovenijo. Po naših informacijah ste med vojno v okviru TO uživali tudi določeno avtonomijo.

JELINČIČ: Ja, začel sem takorekoč prvi tenutek, ko je prišlo do tega napada armije na Slovenijo. Verjetno sem bil eden med prvimi desetimi prostovoljci v Sloveniji. Iz enostavnega razloga, ker sem pač na neki radijski postaji slišal, da tanki prodirajo in tako sem z veseljačenja ob naši neodvisnosti odšel po uniformo, ki sem jo imel, in se priključil TO. Veliko sem hodil naokrog. Ostali prostovoljci, ki so na moje ime prišli tja, so bili razdeljeni še v druge enote TO.

TRIBUNA: To pomeni, da ste se priglasili v TO kot posameznik in tu ni bilo povezave z vašo stranko.

JELINČIČ: Ne, nikakor ne. Šlo je za patriotsko zadevo, da je treba domovino braniti, ko pride do takih svinjarij. To, da sem v stranki, je pač dokaz, da je naša stranka najbolj zagana za Slovenijo.

TRIBUNA: V Ljubljani so se širile govorice, da ste v TO sodelovali s svojim orožjem.

JELINČIČ: Ja, stranka se zavzema za to, da bi legalizirali orožje in bi moral biti vsak Slovenec oborožen, kajti vse kulturne države imajo to tako že urejeno. Poglejmo Švico, ki jo dajemo za vzor. Tam ima vsaka stara mama doma brzostrelko. Običajna zadeva, ki nikogar ne moti. In tam je najnižji procent kriminalitete. Neumnost je, kar pravi rdeča klika, teh 25 % policajev, da ljudje ne bi imeli orožja. Verjel sem, da je

to potrebno. Vsaka cev je na mestu za obrambo domovine. Ni me bilo strah tudi tega, da bi mi orožje odvzeli, kar se je tudi zgodilo.

TRIBUNA: Je to povezano s tem vašim odhodom v zapor? Uradna obtožba je bila, da je šlo za ogrožanje varnosti...

JELINČIČ: To sploh ni res. Verzijo so izumili policaji, ki so me zaprli. Šlo je za polprivatno policijsko akcijo. 70. leta sem bil na vojnem sodišču v Splitu, ker sem bil za odcepitev Slovenije. Poleg tistega člana o širjenju verske, rasne in nacionalne nestrpnosti so me obravnavali še zaradi širjenja lažnih vesti in žalitve države in njenih predstavnikov. S pomočjo staršev sem se izvelkel ven, ker so bili pač prvoborci. Vojska je to predala našim hlapcem rdečim v obravnavo, ti pa so mi montirali proces, zaradi katerega sem sedel tri leta in pol. Videli so, da nisem spremenil mnenja in sem še vedno za svobodno Slovenijo brez južne in rdeče ciganarije, ki nas hoče spraviti nazaj v Jugoslavijo. Ti so zdaj začutili, da me zdaj lahko eliminirajo.

TRIBUNA: Ste odšli v zapor prostovoljno kljub vašemu mnenju, da je šlo za polprivatno policijsko akcijo?

JELINČIČ: Mojo aretacijo so opravičili s tem, da so me prijeli zaradi zagotovitve varnosti najvišjih domačih in tujih predstavnikov oblasti. Aretacija pa je zgledala kot v filmu, ko so me hinavsko zvalili v policijo na Prešernovo. Ko sem oddal svoje orožje, se je nek policaj, mislim, da Ploh, zadril: »Drž' te ga!« in je planilo name 12 policajev, ki so mi zvijali roke, lisice natikal, da sem imel dva dni zatečene roke. Prišel je še policaj z naperjeno brzostrelko Škorpion in prstom na petelinu in mi ga zabil v želodec ter rekel, da če ne bom čisto pri miru, bo pritistnil. Skratka, to je poskus uboja v vseh kulturnih državah. Vendar so pri nas oni to imeli za nekaj čisto običajnega, ker so tudi rekli, naj si poslansko imuniteto (sem poslanec DPZ občine Center) vtaknem v rit, tudi druge, ki so jih potem zasliševali, so zasliševali pod Titovo sliko po krasnih ruskih boljševiskičnih manirah. To se vidi v kakšnih filmih. Ali pri nas v zvezi s tem, kako so zasliševali nacisti pod Hitlerjevo sliko oz. v zahodnih filmih pri James Bondu pod Stalinovo sliko. No, naši policaji pa v isti maniri pod Titovo sliko.

TRIBUNA: Ko ste bili v zaporu, se je govorilo o vaši akciji v podutiških oficirskih blokkih.

JELINČIČ: Na štabu so dali komando, da mora iti naša trojka pogledat v podutiške oficirske bloke, ker streljajo naokrog. Nakar smo ugotovili, da so otroci metali petarde in smo

jim zagrozili, naj tega ne delajo več. V vojni je namreč tudi metanje petard čista vojaška akcija. Pritegne pač določene enote, ko se na drugem koncu dogajajo druge reči. Za te oficirske družine mislim, da najtesneje sodelujejo z JA. To je in vedno bo 5. kolona. Za svoje lastne interese in interese tujcev v Sloveniji. To nikoli ne bodo naši ljudje.

TRIBUNA: Lahko bolj podrobno opišete še katero od vaših akcij?

JELINČIČ: Npr. tank pri Brezovici. Čas še ni, da bi se povedalo, kako je teritorialna tam zamočila. Prišlo je do tega, da sva dva napadla tank T 72. Tisti trije soldatje v tanku niso bili nobeni rekruti, ampak tisti, ki so jih pripeljali iz Niša. Vsake toliko časa so streljali po mimoidočih. Nekomu so vžgali po Hyundaiu. To se je dogajalo. Počutili so se gospodarje. Dobil sem komando, naj ga razorožimo ali poskušamo doseči predajo ali spravimo iz obtoka. Tam naj bi bil nek komandant TO, ki naj bi s svojim grozečim glasom pozival vojake k predaji. Ko pa sva prišla s soborcem tja, ni bilo nikjer nikogar. Dva soldata sta gledala iz tanka in merila z mitraljezom mimoidoče. Streljala pa nista. Zaokrožila sva. šla ven in si šla ogledovat kje tank stoji in od kje je najboljša pozicija za ogled, kar so pač povedali domačini. V skladu s komando iz štaba sva napadla tank in po daljšem boju, v katerem so kasneje prišli zraven tudi teritorialci, se je posadka predala.

Z vojaškega stališča bi zelo težko rekel kaj dobrega o tisti enoti TO tam. Kasneje so sicer prišli tudi drugi, največ pa jih je bilo na koncu, ko se je posadka predala...

TRIBUNA: Ali se je v tem času vaše mnenje o slovenski politiki spremenilo? Še pred dobrim mesecem ste namreč trdili, da sta Kučan in Peterle precej jugoslovansko usmerjena.

JELINČIČ: Še vedno trdim to. Še bolj, vsaj Kučan, kajti on je dal ukaz, naj se prekine napad na vojašnice, kar je bila velika taktična vojaška napaka. Če bi vojašnice takrat napadli, teh problemov z vojsko danes ne bi imeli. Vojska je bila namreč totalno v razsulu in se zdaj ne bi pulili za te zadeve in se nam smejali. G. Kučan se je po eni strani pokazal dovolj dobrega politika, ampak moral bi se pokazati dobrega vojščaka. Mi nimamo kaj iskati v tej gnili Jugoslaviji. Veliko pa je teh iz komunistične stranke, teh »ta starih«, boljševisko usmerjenih, ki rdeče popkovine z Beogradom nikakor ne morejo prerezati. In govorjenje Kučana o teh težkih družinskih travmah. Jaz nisem kriv, da sta se dve njegovii sestri poročili v Srbijo.

G. Peterle je med to vojno malo zatajil. Ni ga bilo nikjer. Pojavljali so se ljudje, za katere smo prej mislili, da niso najboljši, so se dobro izkazali. Npr. g. Drnovšek, ki je za našo stvar naredil veliko več ko Kučan.

TRIBUNA: Po neki geografski nujnosti smo še vedno na tem teritoriju. Ob tem, ko govorimo o vključevanju v Evropo, se moramo zavedati, da smo še vedno geografsko vezani na jug. Kar pomeni, da lahko, če imamo neprijazne sosede, pri nas trpi tudi demokracija.

JELINČIČ: Neprijazne sosede bomo imeli v vsakem primeru. Evropa nam bo dovolila, da bomo tukaj na tem mestu kolikor toliko samostojni. Bomo pufer med t.i. kulturno Evropo, za kar se imajo, in balkanskim jugom. To nalogo bo dobila najprej Hrvaška, v kateri bodo ti boji in prerivanja trajali vsaj še 10-15 let. Slovenija pa bo kot steber obrambe, kar je že bila v zgodovini. Pri Sisku smo pred toliko stoletij premagali Turke in sedaj smo jih spet premagali in to v dobrobit Evrope. Po drugi strani pa se ta evropska srenja oziroma združenje EGS tako mačehovsko obnaša do nas in vidi samo lastne interese, ki so lahko tudi zelo direktni kot pri g. De Michelisu. V Italiji velik delež pri neki firmi, ki gradi in popravlja ceste, je osebni prijatelj Miloševića in Jovića in z njima se je dogovoril, da bo dobila ta firma ekskluzivo za gradnjo in popravilo cest v Jugoslaviji, če Jugoslavija ostane skupaj. In to so strašanski denarji! G. De Michelisu je veliko več do lastnega žepa kot do tega, da bi kakšnemu narodu pomagal. Dobili pa smo podatke iz predstavnštva evropske gospodarske skupnosti v Beogradu, da so vsi v EGS v Beogradu vedeli, da bo vojna v Sloveniji že 10 dni pred tem. In to se ni delalo za hrbtom. Nekaterih krogov v Evropi sploh ni presenetilo. V začetku je bil šok to, da je Baker ukazal, dokler se ni zvedelo... Od Evrope tako nimamo kaj pričakovati, lahko pa jih prisilimo, da nas priznajo zelo hitro.

TRIBUNA: Govorila sva o svobodni Sloveniji. Torej se vaša stranka zavzema za hiter rez ali počasno razdruževanje od Jugoslavije?

JELINČIČ: Počasno razdruževanje je nesmisel. To traja od leta 1918 naprej. S tem, da nas še vedno molzejo.

TRIBUNA: Kje pa naj bi po vašem mnenju potekale slovenske meje?

JELINČIČ: Slovenija mora imeti tiste meje, ki jih zgodovinsko tudi ima. Na Kozlarjevem zemljevidu je to krasno pokazano. Tako zgodovinsko kot pokrajinsko Slovenija mora imeti Istro, saj je ta vedno bila slovenska, s tem da so v stari Jugoslaviji najprej to razdelili na banovine in je še nekako šlo. Istrske železnice sodijo pod ljubljansko komando. Šele pred tremi meseci se je začelo razpravljati, da bi šle pod zagrebško. Vendar je to vodila srbska klika, ki je v Istri izredno močna. Ko je po 2.svetovni vojni italijanski živelj moral pobegniti iz Istre, so tam naselili Srbe in ti so to smatrali kot svoje, kar je nevarnost za vso Slovenije. Pravijo, da je to njihova dežela, češ da so že 100 let tam.

TRIBUNA: Kakšne so vaše napovedi za jesen ob upoštevanju tega, da obstajajo grožnje s strani armade? Kakšne bodo reakcije vaše stranke takrat?

JELINČIČ: Prepričan sem, da bo vojska napadla še Slovenijo, še bolj pa sem prepričan v to, da bodo imeli razne teroristične akcije, podstavljali bodo bombe. Predstavljajte si v nekem kinematografu bombo. 15 bo mrtvih zaradi bombe, še 30 zraven pa zaradi panike. Že na Hrvaškem so dokazali, da jim te teroristične akcije z veseljem gredo izpod rok. Tudi v Sloveniji so že dokazali: razstrelili so pumpo, daljnovođe razstreljuje in vedno hujše bo. Upam, da bo g. Bavčar sčistil svojo policijo, v kateri je vsaj 25% sodelavcev, ki delajo za Srbe in g. Janša bo moral v TO spucati tiste oficirje, ki so se šolali v Bileči, stari jugoslovanskih oficirskih šolah, za katere vemo, da niso nič naučile, edino kar je bilo, je bilo moralno-politično »vaspitanje«.

Bolj si tulil: »Živel Tito! Živela Partija!«, večji čin si dobil.

Bojan Korenini

PLATOON

Tekst, ki ga bereš, je nastal med 2. in 14. julijem na Jezerskem. Ta čas sem bil v četrtem protidiverzantskem vođu TO. Kljub entuziazmu in patriotizmu prvih dni nisem dobil niti enega dobrega vtisa o naši vojski. Obnašanje častnikov in tudi vojakov ni pokazalo nobene take borbene morale, kot sta jo propagirala Janša in Kacin. Prej nasprotno. Vsi skupaj smo bili ena prestrašena banda, resnično sposobna sesuti samo kakšen tank.

Prve štiri dni vojne sem preživel v Ljubljani. Hvala Mirjam in Tatjani in vsem. Res ste super. Za vas sem šel v TO.

2. julij 1991

Sem se javil kranjskim teritorialcem. Ko smo dobivali orožje, je radio šibal čebelico Majo. Dali smo si ime Četrty vod čebelice Ma-

se je zgodilo, je bilo to, da me je imel naš snajper ves čas na muhi. Izkazalo se je, da so zaplenjene JA-jevske uniforme za nas prekleto nevarne. Pred dnevi sta se dva skoraj pobila med sabo.

je. Bili smo dobra skupina, pripravljena na vse živo, dober team, najboljši. Poslali so nas na Jezer-sko. Bili smo napeti, vendar je bil strah odveč, ker so bili JA-jevci še bolj presrani kot mi.

3. julij 1991

Šli smo na položaje čakati heli-kopterje. Ta dan naj bi preletavali z oznako rdečega križa. Edino, kar

4. julija 1991

Ponoči sem stražil, ob pol štirih pa so nas odpeljali na položaje, spet v zasedo. Spet smo viseli do sedmih zvečer, helikopterjev ni bilo, pač pa so se JA-jevci spokali v kranjsko kasarno.

5. julij 1991

Zjutraj nismo šli nikamor, ker je deževalo. Dopoldan smo dobili

zelo nenavaden alarm. Komandant je rekel, da bodo vsak hip prišli helikopterji, nakar je dovolil, da še v miru pokosimo. Napada, jasno, ni bilo, komarji pa so bili spet siti. Zvečer so Jezerjanom prinesli vpoklice. Riti so se jim stisnile in takoj so nehali biti tako prekleto pogumni in samozavestni. Postali so panični in zaripli. Odkar JA ni več, je Jezersko čisto sranje. Lokalnim herojem je zrasel greben in se šopirijo kot purani. Ko pa kaj ni prav, moramo že v Avstrijo po sveže Pampers.

6. julij 1991

Ob pol štirih zjutraj spet komarji. Cel dan komarjev! Radio zvezo sem dobil šele, ko sem se predstavil kot Janša, ki je prišel v kontrolo. Ena krava je izjavila: MMMUUUUU. To je vse.

7. julij 1991

Pol štirih zjutraj, komarji. Sanjal sem. Prišla je k meni na obisk. Bila je lepa, wow! Zgodilo se nama je podobno kot pred tedni na Rogli, na srečanju Spačkarjev. En vojak je prišel, jo gledal in ga metal na roke. Usekal sem ga s puškinim kopitom čez zobe, vendar je bil v transu in ni niti opazil. Potem sva šla drugam. To se je parkrat ponovilo, na koncu ji je bilo dovolj in je šla. Ko sem se zbudil, sem imel pulz nekje okoli 150, pritisk pa 300. V meni so se zbudili živalski nagoni.

Zvečer smo šli na mejni prehod. Takoj je bil alarm. Najprej nas je preletelo civilno letalo, za njim še vojaško. Analiza: civil je vzletel, zasledovati ga je začel vojak, nakar je tip zletel čez mejo, vojak pa je obrnil. Mimogrede je še prekršil zračni prostor. Ob 20.05 so imeli Avstrijci svoj alarm, ob 20.10 je bil prelet, ob 20.15. so se Avstrijci vrnili, približno takrat pa smo mi alarm šele dobili. Burleske je bilo konec ob 20.30.

8. julij 1991

Na Jezersko so prišli vojaki, ki so šli v TO skupaj z nami, a so morali v Radgono in Maribor. Dva dni so bili v nekem gozdu, izgubili so vodiča, tako da Radgone niso našli, do konca so bili posrani, potem so šli za dva dni domov in nazaj na Jezersko. To ni vojska, to je turizem.

9. julij 1991

Danes bi morali biti že doma. Postavljali smo ovire za helikopterje. Drek. Krave so nam sporti podrle, kar smo postavili. Čez čas nam je bilo vsega dovolj in smo šli.

10. julij 1991

Tisti, ki so bili že pred nami na Jezerskem, so šli domov, mi pa smo morali vsi na mejni prehod in na karavle.

11. julij 1991

Ponoči, ko sem bil na straži, se me je lotil pijan oficir. Tu je razlika med TO in JA. Lahko bi ga zašil in mu naredil mega sranje, če bi bil v JA. Tako pa me tip pozna. Iz mojega kraja je in kmalu bi mi vrnil milo za žajfo. Upognil sem hrbet in se umaknil. Pozneje sem zvedel, da je dve leti sedel, ker je pijan povozil in ubil otroka. Ves patriotizem je šel po zlu in do TO čutim samo še prezir. Zjutraj je prišel komandant s taistim oficirjem, ki je medtem dobil vzdevek Pujsi. Pujsi mu je že vse strobil, seveda po svoje. Uprli smo se in obljubili so nam, da se bomo lahko zvečer vmili v dolino. Čez dan so sporočili, da bomo ostali na meji kar do nedelje. Znoreli smo in ob osmih zvečer, ko bi nas morali zamenjati, smo jim sporočili, da ne dajemo več straže. Čez dve uri smo bili v dolini. Ugotovili smo, da ima TO na Jezerskem čisto srbsko obveščanje. Vsi so mislili,

da smo naredili ne vem kakšno svinjarijo in smo bili pijani na straži in ne vem kaj še vse. Rezultat tega je, da mi je prvič v življenju žal, da nisem streljal. Na Pujsija, namreč. On je vse to zakuhal.

12. julij 1991

Dopoldan sem izumil novo slovensko lahko oklepno vozilo. Uporabil sem 2 CV 6. Vozilo se imenuje spačkomitraljez.

Obljubili so nam, da gremo v nedeljo domov. Obljubam ne ver-

slišali na 7 kilometrov, oni pa ne, na nekaj sto metrov! Uradna varianta je bila, da je bila nezgoda. V resnici je bil zadet kot štanža in je preizkusil, če mu pištola sploh dela. Dela.

Ko je bil preplah mimo in so vsi razen stražarjev pospravili orožje, je pripeljal naš kombi s prej najavljeno kontrolo. Namesto napovedanega Pujsija in komandanta so prišli trije totalka nadelani štabski vezisti. Opravili so, kar so imeli, in šli. Spet smo pokazali, da smo boljši od tistih pičk iz štaba.

jamem. Jelko Kacin je rekel, da se TO dezaktivira, v Kranju pa so vpoklicali nazaj staro vojsko. Tudi nas bojo verjetno ponovno vpoklicali. Še prosili nas bodo, da gremo domov!

13. julij 1991

Spet mejni prehod. Ob polnoči je bila moja straža. Ob 23.30 smo zaslišali dva strela. Takoj smo telefonirali v štab za pojasnilo. Tam niso nič vedeli in so mislili, da se zajebavamo. Kmalu smo izvedeli, da je pri jezeru streljal nek pripadnik civilne zaščite. Mi smo ga

14. julij 1991

Nedelja. Dan D. Vrnili smo orožje, se vsedel v mojega spačka in se odpeljal domov. Za vekomaj, dost mam.

Tako. To je vse. Mogoče je kakšen preveč zaveden patriot zdaj jezen name in misli, da sem srbofil. Naj. Če JA ne bi naredila napake in poslala tankov brez podpore pehote, bi nas zradirali v dveh urah. To je bil edini razlog, da smo jih sesuli mi. Vsa čas fantom, ki so se borili proti njim, ogromno poguma rabiš, da pritisneš na sprožilec in ubiješ človeka. Zdaj me imaš pa res dost. Adijo.

Egist Zagoričnik - Maček

"Zgodovinski" sporazum med Muslimani in Srbi

Foto: Tomi Drozg

KDO IZDAJA MUSLI- MANE?

V BiH se resnično dogajajo neverjetne reči. Verjetno ni nihče napovedoval, da bo prišlo do t.i. "zgodovinskega sporazuma" med Muslimani in Srbi v BiH. Presečenec je še toliko večje ob dejstvu, da je sporazum predlagala Muslimanska bošnjaška organizacija (MBO), ki je dosedaj veljala za najglasnejšega kritika srbske politike, katere sestavni del je tudi Srbska demokratska stranka (SDS) v BiH. Toda z "zgodovinskim sporazumom" se ne strinja Izetbegovićeva Stranka demokratske akcije (SDA), ki je na volitvah dobila 80 odstotkov glasov Muslimanov v BiH, MBO pa ni dobila niti dva odstotka.

O tem, kako je do pobude prišlo, govori Adil Zulfikarpašić, predsednik MBO: "Do pobude je prišlo, ko smo na podlagi določenih dokumentov izvedeli, da se pripravlja priključitev vzhodne Hercegovine Crni Gori in združitve Bosenske Krajine s SAO Krajino. Tedaj sem stopil do Izetbegoviča in ga vprašal, kaj lahko stori, da do tega ne bi prišlo. Odgovoril mi je: nič. Gospod Izetbegović kot predsednik BiH o tem sploh ni razmišljal. To me je spodbudilo k odprtim pogovorom z legitimnimi predstavniki srbskega naroda v BiH, Srbsko demokratsko stranko. Naleteli smo na absolutno razumevanje. Naše ideje so sprejeli in začeli smo s prvo fazo sporazuma."

Sporazum predvideva, da bi se Muslimani odrekli konfederaciji, Srbi pa regionalizaciji, ki bi bila uvod v razkosavanje BiH. S tem bi resda Muslimanom v morebitni vojni omogočili, da bi se izognili prelivanju krvi. Predvideva pa okrnjeno

Jugoslavijo (brez Slovenije in Hrvaške), katere jedro bi bile Srbija, Črna gora in BiH. Radovan Karadžić, vodja SDS, cinično izjavlja, da bi imeli Muslimani vlogo prvega partnerja v bodoči državi. V SDA pa menijo, da bi bil muslimanski status izenačen s statusom Albancev na Kosovu.

Adil Zulfikarpašić meni, da je BiH na robu državljske vojne. »Predsednik BiH vlade je nedavno izjavil, da vprašanje državljske vojne v BiH ni vprašanje dnevov temveč ur. Tega se v Bosni vsi zavedamo. In menim, da bi ta vojna potekala med Srbi in Muslimani. Ti pa živijo mešano v stodeh občinah, medtem ko so Hrvati in Srbi pomešani samo v treh občinah (Derventa, Kupres in Modriča). Ni si težko predstavljati, kakšen masaker bi to bil. Vendar so tukaj še momenti, ki opozarjajo. To ne bi bila narodnoosvobodilna borba, tu ne bi bilo sovražnikov, ampak bi šlo izključno za boj med Srbi in Muslimani. Brez Nemcev, Italijanov in drugih okupatorjev. Vso energijo bi porabili na enem nasprotniku.« Zato Adil Zulfikarpašić meni, da za Muslimane Jugoslavija nima alternative.

Lahko po vsem tem pričakujemo, da je MBO-jevski »zgodovinski sporazum« način, s katerim se lahko Muslimani izвлеčejo iz tragičnega položaja, v katerem so danes, in tako ohranijo BiH. Ta pa je pogoj vseh pogojev za ohranitev Muslimanov. Odgovor je seveda "ne". Sporazum

je namreč kapitulantsko pristajanje na Karadžićev in srbski diktat, ki negira njihovo samobitnost. S tem tudi obstoj Muslimanov.

Zgodovinski sporazum je torej nesmiseln politični poskus z muslimanskim prebivalstvom, saj strahopetno pristajanje na Veliko Srbijo ni rešitev za obstoj in perspektivo tega naroda. Zdi se tudi, da sta si s tem sporazumom Zulfikarpašić in Filipović zapečatila svojo politično usodo. Razen, če nimata ambicij, da bi postala BiH-ovska Sejda Bajramović. Žal ni opaziti ničesar, kar bi bilo modrejše od »zgodovinskega sporazuma« in bi kazalo na smer lepše prihodnosti. Srbi so v Bosni ustvarili dve popolnoma samostojni državi z vojsko, policijo, državnimi mediji (Bosenska Krajina in vzhodna Hercegovina), Hrvati razmišljajo, da bi napravili podobno, le Muslimani množično odhajajo na mirovne mitinge in vzklikajo Titu.

V obrambi muslimanske samobitnosti lahko Muslimani storijo le dvoje. Ali se postavijo v bran s silo (ki je nimajo) ali, kar je edina prava varianta, da maksimalno sodelujejo z demokratičnimi silami znotraj srbskega naroda in poskušajo vplivati na spremembo srbskega stališča do BiH. Samo s takimi silami, kar trdijo tudi številni komentatorji v bosenskem tisku, se lahko podpisuje zgodovinski sporazumi.

Hajrudin Redžović

Zagreb

TUĐMANOVA PRVA ZMAGA V HDZ

Zadnja zamenjava vlade in nastanek t.i. koalicijske je sprožila vrsto ugibanj o posameznikih v vladajoči stranki, njihovih namerah in razmerju sil znotraj HDZ-ja.

Komentarji o državnem udaru so zelo različni. Od tega, da si je puč izmislil Tuđman sam zaradi obrambe pred znotrajstrankarskimi napadi, omahljivosti hrvaške politike, pa do mnenja Ivana Zvonimira Čička, da so v zaroto vmešani Vladimir Šeks, Ivan Milas, Slaven Letica in Darko Bekić.

Za zaroto proti Tuđmanu je javnost izvedela šele 1. avgusta z nastopom gromovnika dr. Dodana v saboru, takoj po tem, ko je Tuđman dal predlog za novo hrvaško vlado. Dodanova kritika Tuđmanovih načrtov je simbolizirala množično nezadovoljstvo z državno upravo in politiko. Ta kritika je znotraj

HDZ prisotna že dalj časa, vendar se je pod pritiskom tragičnih dogodkov v vzhodni Slavoniji in na Baniji ni mogla več nadzirati s strankarsko disciplino.

Pravzaprav se je za Dodanovimi nastopi akumuliralo kar nekaj skupin znotraj vladajoče stranke. Toda večina je reagirala zaradi iskrenega razočaranja nad Tuđmanovo nemočjo, medtem ko so hoteli nekateri usodno vplivati na spremembe v hrvaški politični opciji.

V tem kotlu nezadovoljstev, frustracij, neuresničenih osebnih ambicij in agresivnih vojaških načrtov so se izpostavili trije veliki problemi, na katerih so želeli rušiti Tuđmanovo politiko.

Najpomembnejši je vsekakor razglasitev vojnih razmer na Hrvaškem in vse posledice, ki izvirajo iz takšne odločitve. O oklicu izrednih razmer so razpravljali na osrednjem odboru HDZ. Ta sesta-

nek je bil dan pred saborskim zasedanjem. Večina odbornikov je z vsemi sredstvi prepričevala Tuđmana, naj tudi uradno proglasi vojno in splošno mobilizacijo, saj se je hrvaška garda v zadnjem času bolje oborožila.

Po ostrem nastopu predsednika Tuđmana, da ni moč tvegati deset tisoč žrtev, je bila diskusija o vojnih razmerah prekinjena. Z alarmantnimi podatki o žrtvah in beguncih, denimo o izseljevanju iz Vukovarja, so skušali še prvega dne zasedanja izsiliti razglasitev izrednih razmer.

Druga težava je status nove vlade, kar je Dodana prisililo v izjavo, da bo prestopi v opozicijske vrste. Dodanovo vztrajanje na koalicijski vladi je bilo na koncu sprejeto in tako je bivši obrambni minister izpričal politično odgovornost, odstopil od pučističnih namer in podprl Greguričev kabinet.

Tretji problem je predstavljal Mladen Vedriša. Tuđman je vztrajal pri Vedriši, čeprav je bila proti njemu večina hadezejevcev. Tuđman

je od svojega predloga odstopil šele potem, ko je Dodan zagrozil, da bo prestopil skupaj s svojimi jastrebi v Hrvatsko demokratsko stranko, ki jo vodi Marko Veselica.

Večje število ne toliko pomembnih težav je zadevalo predvsem vprašanje strankarskega ključa pri razdelitvi ministrskih sedežev. Tako se je med drugim novi zunanji minister dr. Šeparović včlanil v HDZ in rešil eno dilemo. Imenovanju Ivana Vekića za notranjega ministra je med slavonskim delom HDZ naletelo na negotovanje.

Oblikovanje koalicijske vlade pomeni pravzaprav delno zmago predsednika Tuđmana v prvi veliki bitki znotraj HDZ. Po dvotedenski medijski kampaniji proti Tuđmanu so o njem začeli ponovno pisati z več komplimenti. Tuđman je torej v javnosti svoj položaj okreplil. Toda njegov položaj v HDZ je nekoliko slabši kot je bil pred vojno. Med tistimi, ki so ga napadali, so Ivan Milas, Šime Dodan, Zvone Marković, Antun Vrdoljak. Vendar so ostali predsedniku lojalni. Zaradi tega gre pričakovati, da bo Tuđmanova politika v prihodnje obrnjena k iskanju političnih zaveznikov na Hrvaškem.

Vse vladne zamenjave ne bi bile tako pompozne, če ne bi bila Hrvaška sredi vojne, v kateri bi nasprotniki želeli izkoristiti vsako slabost hrvaškega državnega vrha. Zato danes v hrvaškem javnem mnenju ocenjujejo zelo pozitivno oblikovanje koalicijske vlade, v katero so vstopili znani intelektualci opozicijskih strank.

Bruno Lopandić

V SAMOSTOJNOST BREZ

NOVE USTAVE

Foto: Žiga Koritnik

Ustavna kriza traja že osem mesecev in vse kaže, da bomo tudi po izteku moratorija za plebantacijo neodvisnosti Slovenije ostali brez nove ustave. Tako bomo v Sloveniji zahvaljujoč nepopustljivosti jastrebov vseh strank imeli še vedno trodomno skupščino, Zbor združenega dela, mamutske občine ter druge ostanke komunistične preteklosti. Osnovna nesoglasja v osnutku nove ustave so vprašanje vojske, splava in teritorialne organiziranosti Slovenije. Obe strani, opozicija in vladajoča koalicija, nočeta popustiti pri svojih zahtevah, za sprejem ustave pa bi bila potrebna dvotretjinska večina. Za neuspeh seveda krivita druga drugo. Na eni strani so to »komunisti«, na drugi pa »klerikalci«. Opozicija zahteva predčasne volitve v konstituantno, ki bi nato sprejela novo ustavo, kar pa po mnenju Demosa ne bi spremenilo razmerja sil. Stranke vladajoče koalicije po eni strani zastopajo skupne interese, ki se precej razlikujejo od opozicijskih (to je tudi vzrok za

začaran krog). Po drugi strani pa zastopajo svoje specifične interese, ki so zlasti v strankah levega dela koalicije precej podobne opozicijskih, oziroma so z njo možni kompromisi. Postavlja se torej logično vprašanje: ali bi razpad Demosa pomenil tudi konec ustavne krize?

Stranka demokratične prenovе (SDP):

Ciril Ribičič: »Pogajanja o novi ustavi potekajo izredno slabo, saj se politično usklajevanje pravzaprav ni začelo. Vse stranke računajo na to, da to še ni zadnja faza za iskanje kompromisa, čeprav bi do njega moralo priti. Lanska diskusija o novi ustavi je bila omejena na en mesec, sedaj pa je od tega minilo osem mesecev, diskusije pa še vedno ni.

Ustavno krizo bi lahko rešili na dva načina. Najprej bi jo lahko premostilo predsedstvo Slovenije, če pa to ne bi uspelo, potem pa bi morali razpisati predčasne volitve v ustavodajno skupščino. Naša stranka se je zavzela, da bi ustavo sprejeli do izteka moratorija, vendar je bila izigrana. Predsednik skupščine Bučar se je svečano obvezal, da bo storil vse, da bomo dobili novo ustavo do tega roka. Vendar, kot kaže, je zelo malo verjetno, da bo dano obljubo tudi izpolnil.«

Liberalno-demokratska stranka (LDS):

Gregor Golobič: »Ta skupščina ni sposobna, zato se zavzemamo za volitve v ustavodajno skupščino. To pa je odvisno od interesov vladajoče koalicije. Nova ustava pomeni nove volitve in nove okoliščine. LDS zavzema tri stališča. Prvič demilitarizacija. Glede na nove okoliščine, stranka ni rekla zadnje besede. Zato pa je treba natančno definirati mirovni člen. Drugič - dvodomnost in regionalizem. Tu bi kompromis morali doseči. Tretje pa je pravica do splava, od katere ne bomo odstopili. Tudi socialne pravice niso toliko pomembne kot pravica do splava. Pričakujemo, da bo ustava sprejeta do zime, volitve pa naj bi bile na-

slednjo jesen. Ne potrebujemo popolne, zgodovinske, kot bi radi nekateri Demosovi politiki, pač pa relativno sprejemljivo ustavo, ki ne bo v prid samo eni strani. Sicer pa bo sprejem še naprej začaran krog.«

Socialistična stranka Slovenije (SSS):

Vojko Vovk: »Demosova koalicija ne more prinesiti ustave, saj je preveč spornih vprašanj. Ključna ustavna vprašanja pa lahko parlament sprejme le z dvotretjinsko večino. Osnovno sporno vprašanje je pravica do splava, pri kateri ne vztraja samo opozicija, marveč tudi polovica Demosovih poslancev. Njihova prizadevanja blokira krščanski del, ki je zastopan v vseh Demosovih strankah. Pravica do splava je omenjena kot dopolnilo tudi v italijanski ustavi, zato je sleherno govorjenje o nesmiselnosti te ustavne določbe nezaslišano. Ustavno krizo bi lahko rešili z ustavodajno skupščino. Nobenih znakov ni, da bi bila ustava sprejeta pred novimi volitvami. Pa tudi s prestrukturiranjem vlade bi bili bližje sprejemu ustave.«

Klub poslancev Demosa:

Franc Zagožen, sicer poslanec SKZ - Ljudske stranke: »Posebnih

pogajanj med strankami pravza- prav še ni bilo. Ustavo je težko sprejeti, ker je za kompromise malo pripravljenosti. Stranke imajo različna stališča in poglede, ne samo opozicijske, temveč tudi Demosove. Največje ovire prihajajo s strani opozicijskih strank, kot sta SDP in LDS, ki so obremenjene s staro ideologijo. Zlasti liberalni demokrati ne popustijo. Vprašanje splava ni regulirano v nobeni evropski ustavi, zato bi se morali sporazumeti, da te sporne točke sploh ne bi bilo. Poleg tega LDS vztraja pri dveh zborih in pokrajinski delegaciji, s čimer se ne strinja večina poslancev. Predlagali smo kompromis: skupščina naj bi bila enodomna, v kateri bi bila polovica poslancev izvoljena teritorialno, druga polovica pa večinsko. Ne vem, kako se bo to rešilo, saj bi morali ustavo sprejeti že lansko jesen. Vse kaže, da je skupščina ne bo sposobna sprejeti. Tudi če bi razpisali volitve za ustavodajno skupščino, problema ne bi rešili, ker bi stranke dobile približno enako število glasov kot doslej. Skorajda ni možnosti, da bi ustavo dobili še letos. Po drugi strani stara ustava ni ovira za delovanje in sprejemanje zakonov. Navsezadnje so brez ustave tudi nekateri države. Morda bi lahko najnujnejše stvari, kot je reorganizacija državne uprave, rešili z amandmaji. Čeprav so trenutna prva skrb slovenskih poslancev moratorij in osamosvojitve, bomo ustavo prej ali slej dobili.«

Slovenska demokratična zveza (SDZ):

Tone Peršak: »Medstrankarsko usklajevanje že poteka, startali smo s sedmimi dilemami, nato so tu še rezerva in dodatni predlogi. Naša stranka se zavzema, da bi bila ustava kratka in jedrnata, družbeni sistem pa naj se formira sproti. Vse, kar v ustavi ni izrecno prepovedano, mora biti dovoljeno. Žal se ta koncept odmika. Preveliko programsko gledanje na problem člove-

kovih pravic in svoboščin namreč povečuje število členov v ustavi. Stranke se še niso opredelile glede spornih vprašanj, zato razmišljamo, da bi ta lahko rešili na referendumu, ali pa bi se jim preprosto

odpovedali. Po mojih ocenah bomo do ustave prišli v oktobru ali pa čez pol leta.«

Zeleni Slovenije (ZS)

Peter Jamnikar: »Vse osnovne dileme bi morali takoj razjasniti, saj se bodo morale stranke sporazumeti tudi o teh problemih. Vprašanje zastopanosti regij v skupščini lahko rešimo na dva načina: z regionalnimi korektivami ali dvodomno skupščino. Naša stranka absolutno podpira ustrezne regionalne korektive, kar je lahko kompromis med obema stranema. Slej kot prej se bo treba dogovoriti o spornih vprašanjih in najti skupna stališča. To pa je težko doseči. Vedno je nekaj »prostih strelcev«, za katere ne moremo predvideti, kako bodo glasovali. Morda bi lahko problem rešili z ustavodajno skupščino, vendar bi se morali opredeliti tudi o tej možnosti. Druga rešitev pa bi bila referendum o ustavi, seveda po medstrankarskem konsenzu.«

Igor Kršinar

YUTELOVA MISIJA MIRU

Yutelov koncert

Najmnožičnejše mirovno zborovanje, pravzaprav mirovni koncert, je bil že pred dvajsetimi dnevi v Sarajevu, kjer se je kljub dežju zbralo okrog sto tisoč ljudi v dvorani Zetra in okrog nje. Ta pacifistična prireditve je potekala v Yutelovem aranžmaju in njen virus je kmalu okužil tudi druge kraje v Bosni. O uspehu te Yutelove akcije za mir je glavni urednik Goran Milić izjavil: »Lahko rečem, da je uspeh akcije v BiH ogromen, mislim, da bo po naši poti šla tudi Makedonija. Prešlo bo tudi v nekatere srbske kraje, Kragujevac, Beograd, Novi Sad, Subotico.... Na Hrvaškem se bo tudi nekaj zgodilo. Z nami so bile bosenske ženske, ki so pokazale pogum in odšle tja, in nihče ni nanje streljal. Niti t.i. četniki niti t.i. ustaši niti mupovci niti policija SAO Krajine... Ne morem si predstavljati, da bi streljali na te čudovite ženske in taksiste, ki se borijo za mir v Jugoslaviji. Pokazalo

pa se je tudi, da je ženskam veliko bolj za srečo njihovih otrok kot pa narod. Velika večina ljudi meni, da je sovražstvo prišlo že do stopnje, ko se ne da ničesar več popraviti. Vendar to ni točno. Vzemite na primer časopise v BiH, ki so se specializirali za sovražstvo. Ne prodajo več kot deset tisoč izvodov, čeprav jih tiskajo in delijo zastoj. Tistega dne, ko smo imeli zbor v Zetri, so bili v državi tudi mitingi, na katerih ni bilo mirovnih sporočil in kjer je bilo manj ljudi, kot jih je pri nas ostalo pred dvorano. Nekateri pravijo, da smo imeli veliko obiskovalcev zaradi popularnosti skupin, ki so nastopale. Ti fantje so res fantastični, ker so se odzvali povabilu.« Na sarajevski mirovni koncert je

Na Yutelovo pobudo se je v Bosni in Hercegovini, in potem tudi v drugih krajih Jugoslavije zgodil narod. »Ljudstvo je vstalo«, ne da bi podprlo obstoječa politična vodstva, ki jih hujskajo v vojno, temveč je pokazalo, da je velika protivojna koalicija najštevilnejša in se bo zelo agresivno borila za mir v državi.

prišlo okrog 500 avtobusov. Spontano in brez kakšne kampanje. Yutel ni imel organizacijskih odborov, računali so predvsem na ljudi iz Sarajeva in okolice. »Bali smo se«, pravi Milić, »da bomo bili nepripravljeni za zborovanje pol milijona ljudi. Takšno zborovanje bomo še pripravili.« Ta finalni milijonski miting, ki bi bil v Sarajevu, bi obiskali tudi znani ljudje iz tujine, omogočili pa bi tudi neposredni evrovizijski prenos in bi bil po Milićevih besedah sporočilo Evropi in svetu, da so v tej državi še ljudje, ki se želijo dogovarjati.

Novinarska ugibanja

Zlovoljna, cinična in hujskaška novinarska peresa so takoj pohitela

z obsodbami mirovniškega rock koncerta v Sarajevu. Ta peresa med drugim minimizirajo in polivajo ironijo po vseh mirovnih pobudah in vseh, ki so proti vojni opciji. Dramatični poziv »k dezertiranju iz državljanske vojne« je pravzaprav apel za mir, ki je doživel pravi pogrom političnega establishmenta in njihovih medijskih servisov. Toda mediji propagirajo tiste »heroje« vojnega nacionalizma, ki prezirajo življenja in povečujejo ideje ubijanj in žrtev. Ton daje Dobrica Ćosić, ki sporoča, da je »pacifistična retorika v tem trenutku nesmiselna«.

Tisti, ki so v Črni Gori zadolženi za ohranjanje visoke nacionalistične temperature in dviganje borbenega duha, so organizirali pravi moralni pogrom in linč proti mirovnikom. Črnogorski mirovniki, neka nova generacija hrabrih in modrih ljudi, skromno in racionalno odgovarjajo, da je

vprašanje nesodelovanja v državljanski vojni vprašanje zdravega razuma in neodtuljive pravice človeka, da ne postane morilec. Ne pa vprašanje patriotizma, izdaje, poguma ali strahopetnosti.

Zlobneži so ugibali o ozadju Yutelove mirovne pobude. O tem Goran Milić pravi: »Vse smo izvedli na prostovoljni osnovi, z delom entuziastov, s pokroviteljstvom podjetij. Delo smo končali v treh, štirih dneh. Mi bi lahko vplivali na razpoloženje, ga usmerjali tako, da bi pomagali reformistom ali UJDi ali stranki Jugoslovanov ali kakšni drugi stranki z jugoslovanskim imenom. Tega enostavno nismo sto-

rili zato, ker nismo nikoli podpirali stranke. Opazili ste, da smo edino sarajevskemu županu omogočili, da je zbrane ogovoril, toda le v imenu mesta, ki je pomagalo Yutelu. Govoril je tudi Vasil Tupurkovski iz občinstva in to kot šolski tovariš naše novinarko Jasmine Teodosijević. Bogića Bogićevića, ki je bil tudi prisoten, nismo niti omenili.«

Yutelov rating

In kaj govorijo podatki o Yutelovi gledanosti? Po aprilskih anketah je imel v BiH 77 odstotno gledanost, Makedoniji 65, ob dejstvu, da Yutel v teh republikah lahko gledajo neposredno. V Beogradu je gledanost 35 odstotna, Srbiji pa 25, s tem da je v Vojvodini nekoliko večja. Dokler so Yutel lahko gledali tudi na Hrvaškem, je bila gledanost 28 odstotna, v Sarajevu pa menijo, da zanimanje zanj še obstaja. No, Hrvati lahko spremljajo Yutel preko slovenske televizije.

»V Sloveniji imamo presenetljivo gledanost - kar 30 odstotno,« pravi Milić. »Moram pa povedati, da sem v času, ko Jugoslavija še ni bila tako razkosana, delal relativno gledljiv sobotni dnevnik na beograjski televiziji, ljubljanska pa ga je prenašala, čeprav ga je gledalo le 10 %. In to še Neslovinci. V Sloveniji smo informativno blokado prebili. Slovenci se niti ne bojijo gledati in govoriti za Yutel, kar se dogaja na Hrvaškem in v Srbiji. Verjetno se sprašujete, v kakšnem smislu se Slovenci ne bojijo Yutela? Dal vam bom primer iz dalmatinskega mesta, dokler je HTV še prenašala Yutel. Prijatelj me je poklical in potožil, da ga pozno predvajajo in ga sosedje vidijo, če gleda Yutel. To je recimo ta strah,« pravi urednik Milić.

Yutelova prihodnost

V Yutelu namreč menijo, da njihova oddaja ni odvisna od teritorialne organizacije Jugoslavije, temveč od tega, ali v državi obstaja demokracija informacij in televizijsko tržišče. V primeru enotne Jugoslavije pod nekakšno totalitarno upravo niti ne bi mogli obstati in ne bi hoteli delati pod takšnim patronatom. V Yutelu se torej niso vezali na enotnost ozemlja, temveč za svoboden pretok informacij na ozemlju, pa naj bo to urejeno kakor koli.

»Poglejte, v prihodnjih dvajsetih letih bo vsaj pri 20 odstotkov Hrvatov

Zanimivo je to, da kljub razdruževanju obstaja tudi interes povezovanja. Primer Slovenije, ki očitno postaja neodvisna država, kaže, da Yutel tam ni ogrožen. Prej so v Sloveniji Yutel snemali in ga predvajali pozno, zdaj pa ga pogosto prenašajo kar neposredno.

Milić pravi, da se je pred kratkim pogovarjal z direktorjem TV Slovenije o Yutelovi usodi, vendar mu je odgovoril, da stvari ostanejo nespremenjene in da ni nikakršnih težav. »Vprašal sem ga, če jim kaj dolgujemo za uporabo TV tras, glede na našo neugodno materialno situacijo.

Odgovoril mi je, da nič, ker tudi oni uporabljajo naše posnetke in tako smo kvit. Edino Hrvati nas ne predvajajo, vendar bo ta prepoved predvajanja brezpredmetna v tistem trenutku, ko bo prišlo do rešitve vojaških spopadov. Seveda obstaja najbolj občutljiva težava - jezik. Latinitica, cirilica, ijekavica in ekavica, vse, kar naše drobne duše moti bolj kot prispevki v angleščini, nemščini, italijanščini... Ti jeziki naj ne bi bili nevarni, toda ekavica in jekavica sta zelo »nevarni«, meni glavni in odgovorni urednik Yutela Goran Milić.

Na koncu se še enkrat pomudimo pri mirovni manifestaciji, ki jo je dr. Branko Horvat takole komentiral: »Apelirati na Tuđmana, Miloševića in Kučana nima nikakršnega učinka. Odkar so prišli na oblast, povzročajo samo nemire in kot vemo, nacionalisti in njihove stranke v svetu niso nikoli prinesle mira. Glavni predpogoj miru je strmo glavljenje Demosa, Miloševića in Tuđmana. Z njimi ni pogajanj. Le tu je možnost mirovnih gibanj.«

Hajrudin Redžović

obstajal interes za dogodke v Srbiji, pri 80 % ljudi v BiH za dogodke v Srbiji in na Hrvaškem, pri 30-40 % Makedoncev za dogajanja v Jugoslaviji... Torej, naj bo to Jugoslavija ali neodvisne države, za nas to ni pomembno, če TV slika presega meje. Menim, da bo vedno prisoten vsaj eden TV center, ki bo skušal pokrivati današnje jugoslovansko občinstvo,« pravi Milić.

Borut Pahor, SDP:

NEKAJ VELJA LE TISTI POLITIK, KI PRIPELJE SVEŽ DENAR

Poslanec prenoviteljev Borut Pahor je član skupščinske komisije za mednarodno sodelovanje, v senčni vladi pa je zadolžen za zunanjo politiko. V zadnjem času je »zaslovel« s tezo, da so pisma bolj uspešna v ljubezni kot v politiki. Nas pa je zanimalo, kako del opozicije ocenjuje delo Ruplovega zunanjega ministrstva, ki vedno širše odpira vrata mednarodnemu priznanju Slovenije.

TRIBUNA: Ali ste v vladi v senci ocenjevali delo slovenskega zunanjega ministrstva in ministra v času in po agresiji JA v Sloveniji?

PAHOR: Zunanjepolitični svet vlade v senci se bo še sestel, imeli smo le posvetovalni sestanek pred sejo skupščinske komisije za mednarodno sodelovanje. Takrat je prevladalo mnenje, da je ministrstvo storilo pomembne korake pri predstavitvi interesov Republike Slovenije v tuji javnosti in je dobro opravilo nalogo med pogajanji na Brionih. Smo pa, tako kot vedno, imeli kup kritičnih premislekov, ki so leteli na premajhno aktivnost ministrstva nasproti ostalim jugoslovanskim republikam. Posebej smo izpostavili kritiko glede zanemarjanja ekonomske dimenzije. Mislim, da prihaja čas, ko bo v Sloveniji nekaj veljal tisti politik, ki bo pripeljal svež denar, nove investicije, ki bo odprl slovenskemu gospodarstvu pota na nova tržišča... Skratka, ministrstva za zunanje zadeve ekonomsko dimenzijo kronično podcenjuje ali pa v tem ne uspeva. Za Ruplovo ministrstvo ni moč dati neke črno-bele ocene, da je bilo slabo ali dobro. Bili so uspehi in tudi napake. Od takih drobnih, kot je popolnoma nepotreben spor in afera s slovenskim pooblaščenecem v Washingtonu Millonigom, do strateške napake. Preveč poudarja pomen pridobivanja zaveznikov za mednarodno priznanje Slovenije, kar je sicer pomembno, vendar je naše mnenje, da mora ob tem uvajati in izvajati tudi ekonomsko diplomacijo.

TRIBUNA: Ali ni morda »afera Millonig« paradigma za razcepljenost oziroma neuskklajenost med Ruplovim in Peterletovim zunanjepolitičnim aranžmajem...

PAHOR: Zdi se mi, da je bilo pri imenovanju Milloniga premalo preiščeno. Verjetno je to kadrovsko rešitev predlagal Peterle. Tako sklepam. Mislim, da takrat Rupel ni imel kakšnih alternativ ali pomislekov. Kasneje pa se je pokazalo, da Millonig ni človek, ki bi lahko kakovostno vršil svojo funkcijo. Že zato, ker si dovoljuje kot uradnik popolnoma nekvalificirane in žaljive kritike na račun zunanjega ministra. To je stvar, ki bi morala zaskrbeti tudi Peterleta. Če bi med Peterletom in Ruplom vladal iskren odnos - ne trdim, da ne - potem bi bil premier do take mere korekten, da bi spor rešil po mirni poti in brez javnosti.

TRIBUNA: Ko govorimo o ekonomskem delu zunanjega ministrstva: ali ne bi to v tem trenutku potrebovalo kadrovske okrepitve ali zamenjave? V mislih imam dr. Drnovška, ki bi lahko pripeljal več denarja kot lahko to danes stori dr. Rupel?

PAHOR: No, tukaj sta dva problema. Če bi poleg naju sedel dr. Drnovšek, se verjetno s tem ne bi strinjal, ker je prepričan, da je njegova politična cena veliko višja. Rupel je pač ujetnik in je nasledil ministrstvo, ki je prej opravljalo posle, ki niso bili posli zunanjega ministrstva suverene države. Mislim, da Rupel na začetku ni imel srečne roke pri nekaterih kadrovskih zamenjavah, ki pa niso tako bistvene. Poglejmo raje naprej: Rupel bi moral vztrajati pri tem, da ima vlada tudi ministrstvo za zunanjo trgovino; tega v sedanji reorganizaciji ni. Ni mi znano, zakaj to kljub pripombam vlade v senci še ni ustanovljeno. Rabimo ministrstvo, ki bi koncentriralo znanje, interes, kadrovski potencial v ekonomski diplomaciji. Pa še nekaj je. Ministrstva so v mnogočem nasledila aparate, ki so v nekaterih aktivnostih uspešne, v nekaterih pa ne. V teh aparatih so

ljudje, ki ne delajo nič, so popolnoma nekoristni. To sodim tudi po tem, kako nekoristen aparat je imela naša stranka. Danes dela sedem ljudi natančno to in tako uspešno, kot je prej delalo 141 ljudi. Zato si upam trditi, da argument vlade, da ni denarja za novo zaposlovanje, ne drži. Tam so ljudje, ki si svojega denarja ne zaslužijo. Morda jih je malo. Toda ta denar je koristneje dati novim kadrom, ki bi delali boljše. Slovenija je tako majhna država, da si ne bo mogla privoščiti tako velikega državnega aparata. Če vladi ne bo uspela pametna kadrovska politika in ne bo pritegnila z dobrim plačilom strokovnih ljudi, potem bomo imeli birokracijo, ki bo živela na račun davkoplačevalcev in ustvarjala predvsem izgubo delovnega časa.

TRIBUNA: *Cena, za katero bi nas evropske države priznale ob prekinitvi spopadov, je bila ta, da nas JA ponovno napade. Sliši se malce absurdno. Kakšna je ta cena danes, ko se armada umika, oziroma ali smo danes bližje cilju - mednarodnopravnem priznanju?*

PAHOR: Trdno sem prepričan, da si Slovenija ne more priboriti svoje suverenosti z vojno. Lahko si jo pridobi le s politično diplomacijo, pogovori... Kolikor je ta teza v svoji absurdnosti morda celo točna, kolikor je škandalozna, ima vendarle tudi svoje pasti. Če drži, bi morala slovenska politika izvajati nove provokacije. To bi bila popolnoma zgrešena poteza. Ne samo zato, ker bi se vojaški konflikt odvijal na slovenskih tleh, ker bi umirale nedolžne žrtve..., ampak tudi zato, ker je naš argument nasproti Evropski skupnosti ta, da smo »normalna« država. Evropejci ne morejo sprejeti v svoja politična nedra »nenormalne« države. In to je Jugoslavija ta trenutek. V času, ko se v drugih jugoslovanskih državah med sabo koljejo, streljajo, v Sloveniji sprejemamo novo ustavo demokratične države, novo gospodarsko politiko, zakon o privatizaciji...

TRIBUNA: *Zavezništvo s Hrvati, ki ni bilo formalizirano, je bilo - kot je pokazala vojna - jalovo. Vendar je Slovenija obsojena na naravno zavezništvo ali vsaj demokratično strpnost do sosednje države predvsem zaradi ekonomskih vzrokov. Kaj lahko stori slovenska politika (zaradi lastnih interesov), da se razmere na Hrvaškem stabilizirajo?*

PAHOR: To zavezništvo se je v javnosti bolj potenciralo,

kot pa je samo imelo resne korenine. Šlo je bolj za psihološko oporo, da nismo samo v Jugoslaviji niti mi in niti Hrvati. Kar je bilo zelo pomembno in koristno. Vprašanje je, koliko so naši interesi skupni s Hrvaškimi. Gre tudi za to, ali Hrvati resno mislijo z osamosvojitvijo. Še vedno obstaja možnost, da bomo imeli Jugoslovane namesto Hrvatov za sosede. Torej bodo Hrvati zaradi različnih razlogov ostali v Jugoslaviji, ki bi seveda konstitucionalno bistveno različne od te. To je ena izmed možnih opcij. Vsekakor je interes Slovenije, da aktivno sodeluje pri reševanju jugoslovanske krize. Zdaj ni čas za neke otroške igre: »gremo v Beograd ali ne?« Treba je biti tam, kjer se sprejemajo odločitve in seveda zelo aktivno vplivati na te odločitve. Notranja in zunanja slovenska politika bo imela toliko večji ugled, kolikor bo umirila razmere v Jugoslaviji. Brez tega bomo v očeh tuje javnosti videti kot »trouble-makerji«, ki jih vodi nek egoistični interes. S takimi mednarodna skupnost ne simpatizira in jih ne more sprejeti, saj je logika mednarodnih odnosov danes logika zelo povezane, soodvisne skupnosti. Treba je sodelovati tudi z ostalimi republikami, saj bodo te tako ali drugače naše sosede.

TRIBUNA: *Lahko ugotovimo, da je Evropska skupnost (do)končno identificirala politične sile in interese v Jugoslaviji. Kakšni bodo po tvoje naslednji koraki Evropske skupnosti? Bodo še vedno vztrajali pri integralnosti ali bo prišlo do popuščanja...*

PAHOR: Menim, da slovenska politika ni bila najbolj prepričljiva in še danes ni, ko hodi na obiske v tujino in dopoveduje sogovornikom, da imamo pravico do samoodločbe. To niti z mednarodnopravnega niti političnega vidika ni sporno za sogovornike. Zanje je pomembno eno ključno vprašanje: ali bi mednarodno priznanje Slovenije poglobilo ali reševalo krizo na Balkanu? Ta trenutek velika večina mednarodne skupnosti z nekaterimi izjemami ocenjuje, da bi mednarodno priznanje Slovenije poglobilo krizo. Tisto, kar bi morala slovenska politika »stuhtati«, so argumenti, s katerimi bi prepričevala sogovornike, da mednarodno priznanje Slovenije krizo umirja in odpravlja, Evropi ponuja mir, balkanskim državam pa nek nov ciklus pogovorov o novi skupnosti na Balkanu. Pri tem, mislim, da nismo najbolj uspešni.

Branko Čakarmiš

IZKUŠENA BOJEVNICA

Foto: Tomi Drozg

KATIE ADIE, novinarka BBC Television, London, ena najpopularnejših žensk v Veliki Britaniji o Sloveniji...

Katie Adie je v Slovenijo prišla že proti koncu nedavne vojne v Sloveniji, žal, je dejala, saj jo je zanimal spopad med teritorialci in armado. Med mirnimi dnevi, to je po zasledovanju avtobusov s srbskimi materami in vseh čudnih govorih gospodov generalov, sva v eni od ljubljanskih gostiln poklepetali o Sloveniji, o tem, kaj ona meni o sami deželi, o njeni politiki, bodočnosti... Najprej pa seveda o tem, kdo to je, Katie Adie?

»Taka, kot me vidiš,« je bil odgovor. Ni hotela preveč govoriti o svojih prvih novinarskih poskusih. Rekla je, da je za vsako žensko ta posel težak. Kosati se z moškimi, še posebej kot začetnica, »za to moraš imeti ne samo dobre živce temveč tudi trdo kožo.«

Katie raje govori o vojnah, v katerih je bila. »Sem kot prava, zavedna Britanka. Ne izgubljam časa v miru. Takoj, ko sem bila »godna« za vojno, sem se začela potikati po bojiščih.. Verjetno ne veš, da smo Britanci v vojni že od leta 1945. Takrat je bilo par dni popolnega miru, potem pa smo začeli avanturo po svetu. Bojevali smo se dejansko povsod, hočem reči na vseh celinah, razen v Evropi, če ne štejemo druge svetovne vojne. Sama sem bila v večini vojn, v katerih so se borile britanske čete od

začetka sedemdesetih let pa do sedaj.«

To, da je bila v tolikih vojnah, je iz Katie naredilo pravega strokovnjaka za vojaško strategijo in vse vrste orožja. Tako mi je zagotovila, da nas v nobenem primeru ne bodo bombardirali, saj s tem tvegajo uničenje svojih objektov in ljudi. Iz istih razlogov in zaradi bližine meje naj tudi ne bi uporabili kemičnega orožja. Glede oborožitve obeh, teritorialcev in armade, je dejala, da imajo teritorialci zelo dobro orožje, sploh pa da so v moralni premoči, kar je za vsako vojaško grupacijo skorajda najpomembnejše. O armadi je izjavila, da je, vsaj na podlagi tistega, kar je videla v kasarnah, slabo opremljena in izredno slabo organizirana. »Tako slabo organizirane armade že dolgo nisem videla.« Ko je med intervjujem, ki ga je imela z enim od redkih oficirjev jugoslovanske armade, ki je vsaj za silo govoril angleško, spraševala glede zastarele ruske oborožitve, je bil ta šokiran. Ženska, pa še na orožje se spozna... »Oficirji JA so izredno slabo oboroženi. V zahodnoevropskih vojskah so to navadno ljudje z najvišjo stopnjo izobrazbe. Pustimo sicer ob strani njihovo srčno kulturo in stopnjo tolerance, ki je seveda pod kritiko, kar verjetno velja za pripadnike vseh vojska nasploh.«

Katie je bila zelo všeč pobuda mirovnikov, ki se niso ustavili niti v vojnih časih. Ko sem ji pripovedovala o akcijah OF v drugi svetovni vojni, je bila

navdušena in čudila se je, da se tako organizacijsko sposoben narod ni raje odločil za take vrste upora. »Geniji ste, kar se tiče organizacije. Še v nobeni vojni ni bilo tako dobro organiziranega tiskovnega centra, kot je ravno ta vaš v Cankarjevem domu. In vsi novinarji so mojega mnenja.« Tudi sicer jo je prebivalstvo s svojo umirjenostjo in disciplino navduševalo. »Po disciplini me spominjate na Nemce, vendar še zdaleč niste tako zadržani kot oni.«

In kaj je dejala o naši prihodnosti?

»Ta dežela je bogata. To je čutili na vsakem koraku. Ko se človek sprehaja po tržnici, opazi, da imate dve vrsti jagod, gozdne in vrtno. Z gobami je isto, sveže ribe, in vse to si lahko kupi še tako preprost človek z nizko plačo. Vaša tržnica je ena najbogatejših, kar sem jih videla. Ni čudno, da se želite priključiti Evropski skupnosti. V bistvu ste glede kvalitete življenja nad večino njenih držav. V Angliji je večina ljudi revnejših kot pri vas, npr... Nekako se ob razmišljanju o Sloveniji spomnim Gruzije. Pred leti sem bila tam in njihov ministrski predsednik me je povabil na večerjo. Ob okusni hrani, kakršno imate tudi vi, mi je predstavil načrte Gruzije za priključitev Evropski skupnosti. S podcenjujočim nasmeškom sem ga poslušala in si seveda mislila svoje. Že naslednji dan, ko sem imela priložnost videti njihovo proizvodnjo vian in deželno nasploh, sem spoznala, da ta ideja sploh ni tako utopična in bi Gruzija po vseh kriterijih, razen seveda oddaljenosti, pa še ta ni tako velika, sodila v Evropsko skupnosti. Slovenija je še kako primerljiva z Gruzijo, ob tem, da geografsko zagotovo sodi v Evropo. Vi ste perspektiven narod in to je dežela, ki ima prihodnost. Mogoče vi tega ne čutite, toda tujec to začuti že na prvem koraku. Če bo kdaj mogoče kupiti hišico v Sloveniji, bom ena prvih kupcev in verjetno bo marsikateri novinar, ki je sedaj pri vas po službeni dolžnosti, že naslednje leto tukaj preživel počitnice.«

Žal je najin pogovor, ki bi se vrtel še okoli slovenske politike in možnosti, ki jih ima Slovenija za samostojno pot v prihodnost, prekinil Katien kolega, kasneje pa dogodki na Hrvaškem, saj je kot človek, ki je svoje življenje posvetila novinarstvu, Katie želela biti v prvih vrstah. Tako je pogovor z njo krajši, kot sva obe želeli, prav tako pa ni njene fotografije. Kakšna je videti, lahko vidite v BBC-jevem programu. Sicer pa sama pravi: »Moja najlepša leta so za mano, zato je bolje, da se ne fotografiram preveč.«

Natalija Gorščak

AFRICAN DATA

V IMENU BOGA

(Economist) Ta zgodnica je sicer že zastarela, vendar se lahko tolažimo, da nisimo edini. Pravzaprav: armenko-azerbajdžanska situacija pri nas še ni nastala, ker so Muslimani še mirni. Je pa približno tako že v črni Nigeriji, kjer sicer vlada - kdo drug kot - vojska, šef militokracije pa je generalporočnik Ibrahim Babandiga. Vojska je ljudstvu obljubila, da se bo do konca 1991 umaknila in zopet vpeljala demokracijo, kar pa se zdi po zadnjih dogodkih spet manj verjetno, saj med Muslimani na severu države vre - ljudje kipijo od jeze zaradi vojaških akcij trde roke proti njim... Zgodilo se je v dveh mestih, najprej v Katsini 19. aprila, kjer so se po petkovi molitvi šiitski verniki zlili na ulice, vzklikajoč podporo Ibrahimu el Zakakyju, teologu iz religioznega centra Zaire, ki je nekakšen nigerijski ajatolah, ker je vojaški guverner Katsine John Mandakid (kristjan) javno zagrozil s smrtjo njegovemu lokalnemu predstavniku, šejku Yahaya Yakubu. Šiitski radikali so začeli zažigati vladine stavbe, zato jih je vojska morala ustaviti. Šejk Yakub je zbežal z zlomljeno roko in se predal oblastem nekaj dni kasneje, nato pa so ustanovili posebno vojaško sodišče za sojenje njemu in še okrog 200 privržencem. Četrty teden aprila pa se je v mestu Bauchi, nepovezano s prejšnjim dogodkom, razvil še bolj krvav konflikt med mušliji in kristjanci. Ubijanje se je začelo po razpravljanju v predominantno krščanskem naselju, imenovanem (po prvem premierju Nigerije) Tafawa Balewa, kjer je nato župan (kristjan) razglasil, da bo odtlej kriščanom dovoljeno klati prašiče in pse v lokalni klavnici, naredoč tako vse meso od tam nečisto za tiste, ki se držijo korana. Ti so zato protestirali, črne Kristusove ovčke pa so pogumno šle nadnje. Naslednjega dne so nepokriti policijski kamioni tovorili ducate križarskih žrtev v Bauchi, glavno mesto pokrajine, kjer žive v glavnem črni sinovi Alaha. To je sprožilo vesplošno hajko na lokalne kristjane, ki so jih nato v dveh dneh divjanja pobili na stotine. Ulice Bauchija so bile nastlane z obglavljenimi trupli, skoraj vse cerkve in hiše krščanskih duhovnikov požgane. Ostale tarče napadov so bile med drugim bordeli in hoteli, v katerih so stregli alkohol. Kristjani - mnogi med njimi Iboji z jugovzhoda (glej Biafra) - so zbežali v tisočih, kar je pomenilo bajen zaslužek za taksiste in prevoznike avtobusov, v katere so se prerivali tako možje kot žene in otroci. Pač, "jebeš bonton, ko zagusti!" Ra-

dikalni mušlički so v tem času, potem ko so se naklali, oboroženi z loki in puščicami zasedli strateške točke v mestu. 24. aprila je vanj vkorakala armada in v naslednjih dveh dneh je pod streli pušk padlo še najmanj 120 Muslimanov. Končni seštev mrtvih v Bauchiju najbrž dosega štiri cifre. No, v primerjavi z 200 (ali 300 ali 500 - niti ni važno) tisoč mrtvih v Bangladešu to niti ni toliko. Sicer ima Nigerija približno 120 milijonov prebivalcev, od katerih je cca. tretjina kristjanov, ki so sicer v večini - tako da ne bo problem obnoviti število nasilno poslanih v nebesa. Muslimani (pretežno suniti) pa kraljujejo na severu in jih je tako ali tako vedno več. Ni glih Jugoslavija, se pa da popraviti...

V IMENU DENARJA

»Puške so tiho, toda dolarji in dirhami letijo naokrog kot krogle,« komentira *The Economist* situacijo v Zahodni Sahari, kjer dejansko že od 1989 ni bilo pravega bojevanja. V pripravah na referendum, ki bo potekal pod okriljem OZN in na katerem se bo celih 74.000 prebivalcev (ki živijo na 25.000 (!) km) izjasnilo, ali si želi neodvisnost ali integracijo z Marokom, troši vlada maroškega kralja Hasana II pravo bogastvo. V Zahodni Sahari sicer živi 200.000 prebivalcev, vendar bo plebiscit temeljil na popisu iz 1974, ko so Španci to svojo edino afriško kolonijo zapustili. V tem času pa se je namreč iz Maroka priselilo več kot 100.000 imigrantov, ki bi tako postavili pod vprašaj legitimnost referenduma. Maroška vlada sedaj izkorišča neuradno premirje, povzročeno tudi z otoplitvijo odnosov z Alžirijo, ki je fronto Polisario (zahodnosaharsko osvobodilno gibanje) podpirala in si s pomočjo casha kupuje glasove, čeprav to seveda uradno zanika. Vsekakor imajo največ koristi od tega puščavniki, saj 500 mio € na razpolago za razvoj predstavlja tam doli kar velik denar. v Laayouneu in Smari, dveh naj-

večjih centrih so tako zgradili ceste, hiše in bolnice... Laayoune je bil po španskem odhodu kup smeti med kolibami, ki so se komaj upirale puščavskim vetrovom. Danes je to mesto s 100 tisoč prebivalci, 19 šolami (ena za onemogle), 120 mio € vrednim pristaniščem, do katerega se razteza vrsta tovarn, katerih lastniki in ostali lokalni podjetniki uživajo v razkošnih vilah, za plebejce pa so zgradili tudi nogometni stadion, ki je najbrž edini v Sahari, ki je pokrit s travo. »Ne streljajte jih, kupite jih!«, pravi *The Economist* in tej globoki modrosti je treba potrditi. Škoda, da naši generali *Economista* ne berejo.

V IMENU ZDRAVJA

Leteče za deve so povzročile tudi danes eno izmed najneverjetnejših zavezništev na svetu, kar si jih lahko zamislimo. Gre za muhe, doma iz Novega sveta, nekoč običajen mrčes v tropski Ameriki, ki polagajo jajčeca v majhne rane, kot so tiste, ki jih povzroči klop, na govedo, v katerem se potem izležejo ličinke. Te nato žro meso okoli sebe in oddajajo vonj, ki privlači ostale muhe, ki nato puščajo v živalih nova jajčeca, dokler gostiteljica ne ogine v agoniji. Pred nekaj leti so se nevarni insekti pojavili v Libiji, uvoženi na hrbtih ameriške živine. Znanstveniki so se zbal, da bi se nevarnost utegnula razširiti v Tunizijo in nato Alžirijo ter Egipt, zato so prosili za pomoč, ki je prišla od IFAD (*International Fund for Agricultural Development*) sodeloval pa je tudi FAO. Tehnika reševanja problema je v spuščanju steriliziranih samcev, ki hlajstajo po razpoložljivih samicah, povzročajoč tako, da le-te proizvajajo sterilna jajčeca. Ti samci pa morajo biti podvrženi potrebni gama-radiaciji, ki jo trenutno opravljajo le v laboratoriju v Tuxtla Gutierrezu v Mehiki - vendar pa so lastniki tehnologije - kot ste najbrž uganili - Američani!... ZDA, ki formalno prepovedujejo trgovino z Libijo, so v tem primeru naredile izjemo. Sedaj se že kažejo prvi uspehi te nenavadne zveze. Doslej izpuščenih 600 milijonov ožarčenih steriliziranih samcev je v Afriki ostro krenilo na delo. Od januarja do junija letos so zabeležili le šest primerov infekcije, nasproti 1963 primerom v enakem obdobju lani. Za vsak primer prepeljejo vsak teden še nadaljnjih 40 milijonov sestradanih samcev, kar nedvomno razveseljuje libijske lastnike goveda. »Žuželke, ki gradijo prijateljstvo«, naslovljuje *The Economist*. Samo, da ne preide v ljubezen.

M.D.

RIBUNIA OLOADOK

...vo je neprikrito
obravalo nastop
agiše Marojevića...

Končno se je izvedelo,
kdo je prišepetaval
Danilu Slivniku pri
pisanju njegove zadnje
knjige. Pirnatu se že
trese stolček.

Tako je Kacinov
pomočnik Kek
ocenjeval vozal na
šefovi kravati:
»Zrcalce, zrcalce na
steni povej, kdo
najlepši minister je
zdej«.

Ko
Slovenec
»srednjega«
pokaže...

Ljerka, nocoš tako
čudovito ob
Dej, no nehe Milan!

Tako je Slobo
vlekel na ušesa, ko
je Milan razlagal
Franju o novem
protitankovskem
orožju slovenske
TO.

...o si je admiral Brovet popravljaj
ogavico v slovenski skupščini,
o mu izpadli načrti o napadu na
Slovenijo - Štumfa 1.

Gorostasi
Igor Bavčar
nosi vedno
in povsod
kovček, v
katerem so
podatki o
vojaških
načrtih
Bedem I., II.,
III., IV...

asmeh, ki
rinaša smrt.

PRESS center

Dokaz več,
da je
politika
kurba!

"Nestao bez traga, što celoj
priči daje jako čudan ton..."

ALI SE VERNOST UCITELJEV IN VERNOST OBVEŠČANJA IZKLJUČUJETA?

Spoštovani g. urednik, nedavno tega ste mi predlagali, naj kaj napišem za Tribuno. Še bolj nedavno pa sem v njej prebral intervju, ki me je naravnost osupnil in me k pisanju dobesedno prisilil. Intervju zadeva "romanje Teološke fakultete na Univerzo", je pa tako poln čudnih pojmovanj, samovoljnih tolmačenj in, končno, čisto navadnih neresnic, da ob njem ne morem močati, pa če se mi takšno razčiščevanje še tako upira. Še posebej, ker na dosedanje dezinformacije o donosih Univerze v Ljubljani do Teološke fakultete nisem odgovarjal. Seveda je spodaj zapisano tudi stališče rektorjevega kolegija.

Če smem po tem uvodu zadevi dati še kak naslov, ji reciva "Ali se vernost učiteljev in vernost obveščanja izključujeta?" ali pa preprosteje "Se mar kdo hece?"

Zakaj pravzaprav gre? Bralci Tribune najbrž vedo, da je Teološka fakulteta (TF) visoka šola, ki pa je že več desetletij, seveda ne po svoji želji, zunaj Univerze. Z vprašanjem ponovnega sprejema Teološke fakultete (TF) v Univerzo v Ljubljani (UL) sem se soočil kmalu po nastopu rektorske

V tej številki objavljamo odgovor prof. dr. Borisa Sketa, rektorja ljubljanske Univerze na interuju z dekanom teološke fakultete prof.dr. Metodom Benedikom, s katerim smo se pogovarjali v prejšnji številki Tribune. S tem pa prostor za polemiko v našem časopisu ni zaprt.

službe. Več je bilo razgovorov, manj dopisovanja, nakaj tudi razprav v vodstvenih telesih Univerze in najnovejši rezultat je zgoraj omenjeno presenečenje. Presenečenje bom skušal z nekaj primeri utemeljiti.

Čudi me, ko dekan TF prof.dr. Metod Benedik pravi, da so "konkretno pobudo (za sprejem v UL)... dali 20. marca letos", ko pa je vodstvo TF to storilo v resnici že junija lani. Tedaj so tudi prejeli predlog, naj pošljejo Univerzi v vednost svoj statut in študijski program, ki pa naj bi bil prirejen statutu Univerze. Na tožbo tedanjega dekana prof.dr. Rafka Valenčiča, da je v veljavnem statutu Univerze polno "kardeljanstva", ki bi se mu težko prilagodili, smo kljub nedoločenosti te pripombe dodali pojasnilo, naj statuta le ne bosta v izrecnem nasprotju. V odgovor na ta odgovor smo dokumente TF, očitno povsem nespremenjene, prejeli šele marca letos.

Odprta vprašanja

Pri tem se odpirata kar dve dodatni vprašanji.

1. Zakaj se prof. Benediku zdi čudno, če ob zahvali za pošiljko pravim, da se "zahvaljujemo ... za nedavno poslano gradivo", ko pa so

odtlej minili kar cel mesec in štirje dnevi? Mar ni ob celestičnih časovnih razsežnostih, v kakršnih je delovala TF (glej "koledar"), naš mesec naravnost zanemarljiv?

2. In zakaj se prof. Benedik spreneveda ob naši zelo jasni pripombi: "glede na vaše kar osemmesečno odlašanje so očitki v spremnem pismu ... naslovljeni na napačen naslov", kar je povrh čisto samovoljno prevedel in skrajšal na "opozarjajo, da je bila vloga naslovljena na napačen način" (!!!)? V pismu, ki ga je dekan TF poslal vsem fakultetam UL, Univerzi namreč posredno očita zavlačevanje: "Zamujanje ... zbuja presenečenje in slovenski demokratični javnosti ni v čast". Naša zavrnitev očitka je (ob ponovnem pogledu na priloženi "koledar") najbrž povsem razumljiva.

Prof. Benedik dalje pravi: "Kot smo v pogovorih z rektorjem Sketom in pro-

rektorjem Zupančičem ugotavljali, je njuno osebno stališče odklonilno. To smo v vlogi tudi navedli." Takšne ugotovitve v vlogi TF po nekajkratnem branju preprosto, ne najdem, najbrž je notri ni. Razen tega takšnega stališča tudi nismo mogli "ugotoviti", ker ga - vsaj kar zadeva mene - ni bilo. Res pa sva s prorektorjem opozarjala na določene neskladnosti med TF in UL. In res se spominjam, da sem dokaj odločno zavrnil možnost, da bi Univerza priredila svoj statut Teološki fakulteti, kot si je dovolil predlagati eden od njenih dekanov!

Imenovanje profesorjev

Pa opustimo nadaljnje podrobno razčlenjevanje dekanovih besed in poglejmo, v čem je pravzaprav jedro problema. Vsekakor je očitno, da omenjena naklonjenost poprejšnjega rektorja prof.dr. Janeza Peklenika doslej ni mogla dati rezultatov, ko pa je TF pokazala tako malo zanimanja. A problem je dejansko tudi v statutu TF, ki bistveno odstopa ne le od statuta UL, temveč tudi od veljavne zakonodaje. Tokrat dajem prof. Benediku prav, ZPS UL se res ni spotaknil le ob to, da mora vsak učitelj na TF pred imenovanjem izpovedati vero.

Pravzaprav bi ta zahteva zaslužila sploh globlji premislek in se ob njej zaenkrat nismo ustavljali. Univerza pa si npr. nikakor ne more dovoliti, da bi za imenovanje njenih profesorjev, čeprav le teologov, dajal soglasje nadškof in nato še Sveti sedež; ko smo se komaj obranili lastnega ministra! Najbrž se je tudi ljubljanska Univerza počutila avtonomno, dokler ji niso politiki tam v sedemdesetih letih odločno odklonili "nihil obstat" za pet sodelavcev. Bi bil to primeren namig? In kako gledate študentje na statutarno zahtevo, da mora bodoči bruc pred vpisom na TF vročiti priporočilo neke cerkvene osebnosti? Saj to v praktični posledici pomeni, da TF niti drugače mislečih študentov ne prenese. Ob vsem tem se ne čudimo, da so tudi nekatere druge dežele - ob ločitvi cerkve od države - ločile teološke fakultete od univerz. Katoliška Španija je morda najbolj kričeč primer.

Trditev prof. Benedika, da bi ne bilo teologije brez vere, je seveda za

moje pojmovanje več kot le utemeljena. Čudi pa me iz dveh razlogov. Predvsem postavlja pod vprašaj vernost samega dekanā TF, po drugi strani pa ne pove, zakaj se ne-verniki s teologijo ne bi smeli ukvarjati. Da pa je neka fakulteta "glede svojega znanstvenega dela avtonomna", če je "avtonomna v okvirih cerkvenega nauka", je trditev, ki jo bo resen znanstvenik težko prebavil. v začetku naših razgovorov sem bil prepričan, da so glavni problemi skriti v statutu TF, po njegovi spremembi pa bi večino drugih neskladij zlahka zgladili. Zdaj sem vedno bližje prepričanju, da je med TF in Univerzo globok prepad v miselnosti. Morda je tudi takšna miselnost posledica dolgoletne nasilne ločitve, vendar pa - tu je. Pozoren bralec bo sam lahko iz odgovorov prof. Benedika razbral še marsikakšno cvetko.

Verouk v šolah

Ker sta se sogovornika na koncu dotaknila še šolskega verouka, si ne morem kaj, da se ne bi tudi jaz obregnul obenj. Ob slabih izkušnjah z drugimi deli teksta, vsem sprenevedanju, ki so ga polne vrstice intervjuja, zdaj še težje verjamem, da "ne gre za to, da bi nekdo hotel v šolo vsiliti verouk". Če pa vendar "gre za to", se ga bojim. Obvezen verouk v šolah bi bil greh. Neobvezen pa bi bil - kakorkoli se sliši to paradoksalno - dvojen greh. Ob tem bi namreč nujno prišlo do ločevanja otrok na "posvečene" in "verne", razprtije odraslih bi se nujno tudi na tem področju odsevale še na najmlajših. Spridržkom sem sicer pripravljen sprejeti vero kot osnovo za neko obliko morale, ki pa naj bi bila vendar drugačna, kot jo izpričuje omenjeni zapis. Bolj se mi zdi sprejemljiva kot sredstvo za beg iz duševnih stisk, ki jih je današnji svet tako poln; v molitvi in spovedi in še v čem ima pogoj zelo učinkovita orodja v ta namen. Nikakor pa je ne morem sprejeti kot sredstvo za ustvarjanje razkola med našimi mulci, torej kot sredstvo za ustvarjanje nepotrebnih stisk. Še posebej ne pri tako nežnih, nedoraslih naraščajnikih. Boga si človeštvo prav gotovo ni moglo ustvariti v ta namen.

P.s. Morda sem v sveti jezi pozabil povedati, kaj je bistvo mojega ugovora. Preprosto ne morem sprejeti dogovora, v katerem hoče ena stran posledice svoje malomarnosti (upam vsaj, da ni šlo za načrten bojkot, torej za politično odločitev!) naprtiti drugi strani - v tem primeru Univerzi. In ne morem sprejeti argumentov, ki slonijo na polresnicah ali neresnicah.

Ko je bil ta odgovor že napisan, smo morali odgovarjati na podobne (čeprav bistveno nedolžnejše) obtožbe dr. Krašovca. Osebno sem se tudi pogovarjal z visokim kanclerjem TF in nadškofom dr. A. Šuštarjem ter sedanjim in bivšim dekanom TF. V prijaznem vzdušju je vsak povedal svoje razloge za dosedanje ravnanje, povsem soglasni pa smo bili tudi glede tega, kako naj bi potekalo nadaljnje dogovarjanje. Upam, da brez podobnih nesporazumov.

Koledarček dogodkov:

- leta 1989 ob 70. obletnici Univerze javen poziv TF, naj se pridruži (skoraj leto premora),
- 30. junij 1990: TF pisno sporoči Univerzi željo po vstopu (25 dni premora),
- 25. julij 1990: Univerza pozove TF, naj pripravi predlog uskladitve svojega statuta z univerzitetnim, pošlje ji tudi potrebno gradivo (skoraj 8 mesecev premora),
- 20. marec 1991: TF pošlje rektoratu svoj (neprireden) statut, fakultetnim vodstvom pa pismo (mesec dni premora),
- 19. april 1991: kolegij dekanov obravnava vprašanje (5 dni premora),
- 24. april 1991: rektorat se zahvali za poslano gradivo (15 dni premora),
- 9. maj 1991: Znanstveno-pedagoški svet UL obravnava vprašanje in sprejme naslednje stališče: "Statut TF je v nasprotju z veljavno zakonodajo, Statutom UL in zlasti načeli avtonomnosti Univerze. ZPS predlaga TF, da eventualno s pomočjo delovne skupine (v kateri je pripravljena sodelovati tudi Univerza) poskuša prirediti svoje dokumente po univerzitetnih merilih. Na podlagi teh sprememb pa bi se lahko naprej pogovarjali o vključitvi TF v UL."

ŠOU V LJUBLJANI Študentska vlada VSEM ČLANOM ŠTUDENTSKEGA SERVISIA V LJUBLJANI

Kolegice in kolegi!

Zaradi številnih stečajev in blokad žiro računov organizacij, v katerih študentje opravljajo začasna in občasna dela, je študentska vlada za zaščito študentov in dijakov sprejela nove pogoje pri posredovanju izplačil za opravljeno delo preko Študentskega servisa v Ljubljani.

01.

Za prejemke v višini do din 7.700 (t.j. do 55% zadnjega uradno objavljenega povprečnega bruto osebnega dohodka, izplačanega v Republiki Sloveniji in se mesečno povišuje) Študentska organizacija Univerze v Ljubljani (v nadaljevanju: ŠOU)

a) v celoti prevzema riziko, kar pomeni, da študent ali dijak dobi plačilo ne glede na to, ali organizacija, v kateri je delal, njegovo delo plača. V tem primeru mora biti napotnica izdana pred pričetkom dela, ker organizacijam, ki dlje časa ne plačujejo opravljenega študentskega dela, napotnic ne izdajamo;

b) zaradi inflacije in za ohranitev realne vrednosti zaslužka študentov smo skrajšali rok, v katerem študent prejme zaslužek po končanem delu, in sicer z 8 do 10 dni na 3 do 5 dni od dneva, ko Študentski servis prejme potrjeno napotnico.

02.

Za prejemke nad v prejšnji točki navedenim zneskom se garantira plačilo študentom oziroma dijakom za opravljeno delo takoj po plačilu organizacije, v katerih je bilo delo opravljeno.

V primeru, da organizacijz kljub opominu (če ne plača študentskega dela v 8 dneh) ne plača dela študenta ali dijaka, vložimo tožbo na pristojnem sodišču. Vse sodne stroške poravnava ŠOU. Plačane zamudne obresti bodo prejeli študentje ali dijaki, ki so morali čakati na izterjavo plačila organizacije.

03.

Član Študentskega servisa v Ljubljani si lahko pridobi napotnico za posredovanje izplačila za opravljeno delo ne glede na to, ali jim delo posreduje Študentski servis ali se zanj dogovorijo sami. Pomembno pa je, da si napotnico pridobijo pred pričetkom dela, ker organizacijam, ki ne plačujejo študentskega dela, ne izstavljamo napotnic.

Študentom in dijakom, ki so prejeli vsajeno plačilo preko študentskega servisa, ŠOU zagotavlja:

- zavarovanje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni;

- popuste pri:

* nakupu časopisov in knjig, ki jih izdaja ŠOU,

* nakupu vstopnic za prireditve, ki jih organizira ŠOU (Klub K4, koncerti ipd.).

Študentska vlada pripravlja tudi program drugih ugodnosti za študente in dijake, ki opravljajo delo preko študentskega servisa v Ljubljani, o čemer boste naknadno obveščeni.

Predsednik Študentske vlade

Marko Kušar

OBVESTILO

PEDAGOŠKA FAKULTETA V LJUBLJANI obvešča vse kandidate, da se bodo pričeli diferencialni izpiti - za smer: VZGOJITELJ PREDŠOLSКИH OTROK

v ponedeljek, 26. avgusta 1991 ob 9. uri,

- za smer: RAZREDNI POUK IN DEFEKTOLOGIJA OBE SMERI

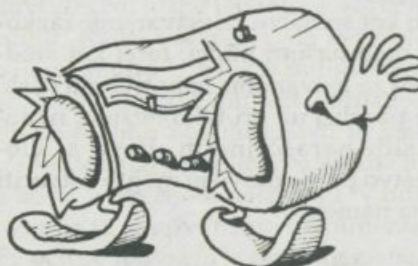
v torek, 27. avgusta 1991 ob 9. uri.

LIKOVNI PREIZKUS za vpis na LIKOVNO PEDAGOGIKO se prične

v torek, 27. avgusta 1991 ob 8. uri.

Kandidati lahko dobijo vse podrobne informacije na telefonu št. 347-971.

REFERAT ZA ŠTUDENTSKE ZADEVE

ZAHVALA

V imenu študentske vlade se zahvaljujem direktorici Študentskega centra v Ljubljani g. Kseniji Preželj za nudenje pomoči študentom, ki so sredi vojne ostali v

ZAKAJ SO ŠTUDENTJE PIRATI?

Piratski program je dosegljiv na dva različna načina: zanj lahko plačaš ali pa tudi ne. Prvi pelje v klasično piratstvo, ki je obsojanja vredno. Pirat namreč služi s krajo znanja. Drug način pa izhaja iz enostavnega dejstva, da pri nas ni junaka, ki bi lahko, ne da bi trenil z očesom, kupil Auto-Cad, ki stane 8000 DEM. Za študente je kakšen manjši programček popolnoma nedosegljiv. Če bi se v celoti držali predpisov, sploh ne bi imeli programov. Seveda bi to pomenilo konec računalništva pri nas. Zato bo pač treba dopuščati prijateljsko izmenjavo, ki ne temelji na mastnih zaslužkih presnemovalcev. Konec koncev to delajo tudi v veliko bolj spodobnih državah, kot je naša - nekako tako, kot še nihče ni bil kaznovan, ker je nekemu posodil album od Nevemkoga, čeprav tam piše, da se to ne sme.

Zakaj neki ljudje programe vseeno kupujejo?

Jasno je, da bi vsakdo raje imel original kot šestič presneto kopijo. Problem je le v denarju. Predstavljajte si tisti promil ljudi, ki ga še imajo. Po moje bi se dalo to obkudovanja vredno populacijo razdeliti na nekaj skupin: v prvo skupino bi dal tiste, ki so že kdaj v življenju napisali kakšen večji program in vedo, da zadeva zahteva celega človeka. To so pošteni ljudje, katerim se programerji smilijo in jim privoščijo kakšen dinar - no, dolar. Običajno kupujejo programe v Ameriki kot Evropi, ker so pol cenejši, razen tega pa našim preprodajalcem ne privoščijo poceni dobička.

V drugi skupini bi bili lahko ljudje, ki se bojijo. Na tem področju je več strahov. Najresnejši je seveda *strah pred okužbo*. Čeprav obstaja kar nekaj paketov za boj proti mikroorganizmom, nobeden ni popolnoma zanesljiv. Bajc določene igrice na PC-jih

formatirajo HD, če zmagaš in ugotovijo (igrice namreč) da so nelegalno prekopirane. Edini res varen način, da se izognemo takim grozotam, je seveda nakup originalnega programa. Pa še to včasih ne pomaga.

Strah pred kakšno finančno policijo je verjetno zaenkrat odveč. Zelo verjetno namreč niti tam nimajo vseh programov originalnih. Gre namreč tudi za to, da dobimo z nakupom enega programa dovoljenje za uporabo tega programa *le na enem računalniku*. Seveda pa je v pisarnah navadno več strojev in se zato program pač prenese. S tem že kršimo zakon. Zanimivo zaščito so si zamislili programerji, ki delajo programe za Macintosh. Ti računalniki imajo namreč že vgrajen vmesnik za mrežo (AppleTalk) in so zato skoraj vedno povezani, kajti tistih nekaj kablov pač ni težko spojiti. Sistem zaščite temelji na kodi, ki jo ima vsaka kopija programa. Program jo vsakih nekaj sekund pošlje v mrežo. Če na drugih Macih v mreži tečejo drugačni programi, to kodo prelišijo. Podobno se zgodi tudi, če teče isti program z drugo kodo, groza pa je, če se kodi ujemata. Sesutje celega sistema je v tem primeru še dokaj mila kazen. Razen nakupa novega originala imamo v tem primeru še eno možnost; razdremo mrežo. Toda uporabniki, ki se enkrat navadijo na elegantnost printanja preko mreže, se bodo verjetno precej težko odločili za to. Potem pa so tu še tretji, to so tisti, ki želijo imeti *original* zaradi navodil, srčkanih srajčk, ki jih daš na tipkovnico, in nalepk za avto. Seveda ni vseeno, kakšen je program, ki ga kupujemo. Nekatere se niti pognati ne da brez navodil (npr. RenderMan), drugi pa so tako prijazni, da navodil res ne potrebujemo. V ceni vseh resnih programov je vključen tudi tako imenovan Technical Support, kar pomeni, da lahko registriran uporabnik vsakič, ko zaide v kakršnekoli težave, pokliče na določeno številko, kjer mu skušajo pomagati. Toda pozor! Nekatere programerske hiše naložijo ta del posla svojim lokalnim distributerjem. Žal je praksa potem taka, da ti ljudje komaj vedo, kaj prodajajo, kaj drugega pa je od njih težko zvedeti. Lahko vam tudi obljubijo, da vam bodo

odgovorili po pošti ali faxu, ter tako pridobijo čas, da pač določeno zadevo poizvedo -na primer pri proizvajalcu, vendar je to pot okrog ovinka in navadno ne deluje. Poleg tega velikokrat že v navodilih piše, da je številka namenjena le uporabniku in ne hackerjem, ki bi radi doumeli zgradbo samega drobovja programa in vam na primer pri WordStar-u zato ne bodo povedali ničesar o printer-driverjih. Lepota originala pa je seveda tudi v tem, da nekaj časa (recimo eno leto) dobivaš nove verzije *zastonj*. Posebno strategijo prodaje ima Borland, ki prodaja pri nas zelo razširjene programe, kot je Pascal, ki je uvedel amnestijo za uporabnike piratskih kopij, ki lahko po bistveno nižjih cenah kupijo Borlandove programe. Kam pa v tej družini spadamo študenti? Verjetno nikamor, ker imajo le redki dovolj denarja, da bi di kupili vsaj en originalen program. Razen tega je tudi povprečna harwardska oprema tako borna, da bi verjetno človek, ki bi mu 1000 DEM padlo z neba in bi na njih pisalo, da jih mora vložiti v računalništvo raje, kupil kakšen spodoben koprocesor, ali pa grafično kartico, modem, pa printer, ploter, »21« monitor, turbo kartico, trdi disk, transputer.. Tega se pač ne da presneti. Edina možnost za tiste, ki želijo fotware prodajati študentom, je v drastičnem znižanju cen in dodatnih popustih zanje. Toda problem je v tem, da bomo kar naenkrat imeli dva milijona študentov.

Bojan Vodovnik

VOLK JE LAČEN, KOZA SESTRADANA

V znanem stilu, da je najlažje okrašt tistega, ki že tako nič nima, bi si Liberalno demokratska stranka rada prisvojila denar študentov in dijakov. Znano je, da je finančno stanje slovenskih študentov in dijakov katastrofalno, zato jim pride vsak preko študentskih servisov za služen dinar še kako prav. Študentski organizaciji v Ljubljani in Mariboru si za usluge posredovanja dela pripišeta 10% na zaslužek, s čimer financirata vse občudijske dejavnosti, kot na primer revijo Tribuna, AFS France Marolt itd. Študentska organizacija v Ljubljani pa financira tudi dejavnosti dijakov.

Liberalno demokratska stranka si prizadeva za spremembo Zakona o dohodnini tako, da bi lahko potem tudi sama, preko svojih organizacij, pobirala provizijo na tistih servisih, ki jih je nekoč imela edino le ona (takrat še pod imenom ZSMS) možnost ustanoviti. Odveč je povedati, da bi tako na račun dela študentov in dijakov z dobički od posredovanja njihovih zaslužkov financirala lastne politične dejavnosti. Kot nalašč pa je tudi predsednik skupščinske komisije za finance, ki bo tudi obravnavala omenjeni predlog o spremembi zakona o dohodnini, ravno Liberalni demokrat Janez Kopač.

Svinjarij pa še ni koenc. Pokvarjenost vodilnih v Liberalno demokratski stranki nas sploh ne preseneča. Pred leti se je namreč iz denarja, namenjenega za izgradnjo dijaških domov, postavil luksuzni dom v Bohinju, ki so ga kasneje oddali v najem zasebniku in firmi GEA college. Zanimivo pa je to, da so lastniki firme GEA college vodilni možje Liberalno demokratske stranke...

Zahtevamo, da imamo predstavniki dijakov, seveda poleg študentov, možnost sodelovati v delu zgoraj omenjene Kopačeve komisije, saj bomo edinole tako preprečili krajo študentskega in dijaškega denarja. Ne bomo dovolili, da bo požrešen volk požrl sestradano kozo, prav tako pa bomo skušali doseči, da se dom v Bohinju nameni delu dijakov ali pa proda in se iz tega denarja zgradi dijaški dom.

Predsednica Zveze dijakov Slovenije
Alenka Kunaver

OBISK ANGLEŽEV

V času od 29.07.91 do 14.08.91 se je kot gost Študentske organizacije v Ljubljani mudila tričlanska uradna delegacija britanske nacionalne zveze študentov in sicer Lee Bryant, Olivio Hughes in Robert Thigh.

Njihov glavni cilj je bil navezati prijateljske stike s slovenskimi kolegi, spodbuditi kulturne (gledališke skupine, glasba) izmenjave, športne povezave ter po možnosti bilateralne študijske izmenjave, o čemer se bo Študentska organizacija pogovarjala z novim rektorjem.

Namen delegacije je bil tudi informirati dokaj zaprte britanske medije o dejanskem položaju v Sloveniji, o čemer so se pogovarjali tudi s Pavletom Čelikom, Jelkom Kacinom, na slovenskem zunanjem ministrstvu, z g. Čehovinom, bivšo vodstveno strukturo UK ZSMS, tiskovnim predstavnikom JA v Ljubljani, obiskali so več zbirnih taborišč za begunce, srečali so se s predstavniki alternativnih glasbenih in gledaliških skupin (NSK, Ana Monroe, Laibach), ter številnimi drugimi uradnimi in neuradnimi predstavniki, bili pa so tudi gosti Studia Ljubljana in Kanala A.

Obiskali so tudi zagrebške kolege ter si ogledali Osijek in Petrinje.

To je že osma nacionalna študentska organizacija v Evropi, s katero ima ŠOU v Ljubljani neposredne in osebne stike, z ostalimi pa komuniciramo preko glasil.

ŠOU V SKOPJU

Tričlanska delegacija ŠOU v sestavi Jože Možina, Franci Stanonik in Andrej Kobe se je v začetku avgusta odpravila na nekajdnevni obisk Savezu studenata Makedonije. Razloga za to sta bila drugo zasedanje Studentske lige za mir in otvoritev študentskega radia. Sestanek je bil tudi odlična priložnost za dogovarjanje o sodelovanju med zvezami študentov v prihodnosti.

Študentski radio

Prijetno presenečenje je bil študentski radio. Na vrhu ene od stolpnic je velika terasa, idealna za prirejanje zabav, kot smo kasneje spoznali. Nekaj sobic, ki pripadajo radiu, je zaenkrat še zelo opremljenih, imajo pa balkon, ki ga preurejujejo v studio in ki bi celo Jacku Killianu sprožil zeleno zavist. Lokacija je vse kaj drugega kot bunker Radia Študent.

Radio je že v prvih dneh svojega obstoja postal idealno mesto za druženje. Mizice na terasi, s katere se nam je vedno prijazno nasmihal Skenderbeg, so odtehtale vso višinsko razliko, ki smo jo morali premagati v potu svojega obraza. Zgodovinski dogodek otvoritve, ki jo je spremljala tudi MTV, bo v mojem spominu ostal predvsem kot obred posvetitve in moj prvi (neposrečeni) intervju, v katerem sem govoril o vojni v Sloveniji s stališča študenta-civila-funkcionarja ŠV. Poslušalci študentskega radia so ostali prikrajšani za pogled na prelepo novinarsko Jacq, ki se je tudi kasneje med zabavo, ki je sledila otvoritvi, izkazala kot prijeten sogovornik in uspešen moderator. Franci in Jože sta po radiu govorila o študentski kulturi v Sloveniji, medtem ko je Darko iz ČG pojasnil namene našega druženja. Toda druženje je že druga zgodba.

Študentska liga za mir

Slovenski študentje smo imeli v Skopju prvič po neuspešnem poskusu formiranja Saveza studenata Jugoslavije in krvavih dogodkih pri nas osebne stike z ostalimi študentskimi organizacijami. Na žalost na sestanku ni bilo predstavnikov Hrvaške. Razlog za to so organizatorji navedli s tem, da niso vedeli, katero od štirih zagrebških študentskih organizacij naj povabijo. Naš

namen ni bilo bratenje, saj je bil še preveč živo v spominu poziv vodstva srbskih študentov svojim ovčicam, naj pridejo v Slovenijo pomagat JLA. Pritegnil nas je naziv sestanka ter kvalitetna ideja, kot nam jo je predstavil predsednik SSČG Darko. Nič politike, je rekel. Vsi smo za mir in to je dovolj, da sestavimo skupno izjavo. Tu se je uštel. Vsem je po glavi rojila le politika in o miru se je zelo malo govorilo. Glavna težava je bila v tem, da so splošni apel za mir nekateri že podpisali v Titogradu in je bilo treba zadevo bolj konkretizirati. Vsak poskus konkretizacije pa je vseboval bolj ali manj zakrit politični kontekst. Pri tem so prednjačili Srbi, ki so tudi nas večje snubili. Vse tisto o pravici naroda, da odloča, kje in kako bo živel, je bil samo poskus speljati vodo na mlin njihovim željam po Veliki Srbiji. Svojih ambicij sploh niso skrivali; Aleksander Nikačević, predsednik Saveza Studenata Srbije, je predlagal za tretjo točko sestanka priključitev Srema in Slavonije Srbiji. To je bilo sicer v šali, kar pa ne bi mogel trditi za popolnoma resno izjavo njegovega kolega, ki mi je ob pivu priznal, da je pripravljen dati tudi svoje življenje za N pobitih Hrvatov. Naravno število N je govorilo o samoprecenjevanju in ga na tem mestu ne bom navajal. Značilnost sestanka je bila v tem, da smo govorili o vseh stvareh, strinjali pa se nismo niti v eni. Skupaj niso držali niti Srbi in Črnogorci. Te je zbudila opazka o njihovem vazalstvu, pa so vračali s komentarji, kot je na primer tale: »Žalim Turke što su bili 500 godina u Srbiji... mi smo imali štampariju kad se vi niste znali ni potpisivati...«. Odkritost pogovorov/prerekanj je bila tolikšna, da nam je na trenutke ustrezala odsotnost hrvaških študentov, ker bi se verbalen konflikt prav lahko spremenil v fizičnega. Kljub vsemu gre neuspešen zaključek pripisati predvsem pomanjkanju avtoritete vodje sestanka, predsednika SSM Tonija Dimića in prepotentnosti srbskega in črnogorskega predstavnika, ki sta se požrla nad zaključnim tekstom. Kot se je pokazalo med pogovori, tudi sam koncept apela ni bil dobro premišljen. Naša delegacija je predlagala novega, ki je predvideval predvsem mednarodno promocijo, a ga ostali niso sprejeli. Po

rihodu domov smo svoj koncept izpeljali in prvi rezultati se že kažejo. Vsi pogovori, ki smo jih imeli s predstavniki ostalih študentskih organizacij v sejni sobi ali ob pivu, so bili vsaj zame izjemno poučni, saj sem zvedel mnogo o srbski zgodovini, medijski blokadi in ne nazadnje tudi vlogi študentov v tem balkanskem loncu.

Andrej Kobe

Ime: studentski radio, d.o.o.

Naslov: studentski dom Goce Delčev blok V/15

Tel: ga še nimajo, možnost zveze preko SSM, 091/250-910

Fax: ga še nimajo, možnost preko rektorata 091/228-867

Direktor: Zoran Stefanovski

Glavni&odgovorni urednik: Goran Tanevski (Mizar)

Teh. sekretar: Marina Manevska.

Trenutno deluje 6 profesionalcev in okrog 10 sodelavcev. Ta številka se bo, pravijo, zelo povečala. Ustanovitelj je SSM, imajo pa resen namen samofinanciranja preko marketinga. Polnili naj bi celo piskrček SSM. Background muzika je zaenkrat a la RGL. Govorni del bo oster in povsem brez cenzure

SKOPSKA SREČANJA TRETJE VRSTE

Študentov skopske Univerze je okrog 25.000. Med njimi je največ Makedoncev in glede na sestavo prebivalstva republike zelo malo Albancev. V Skopju je tudi veliko tujih študentov, največ Grkov oziroma egejskih Makedoncev ter Arabcev.

Mladim iz nižjih slojev je študij na Univerzi skoraj nedostopen. Njihov izobraževalni sistem ne pozna socialnih štipendij (pri nas sklad združenih sredstev). Kadrovske štipendije so zelo redke. Namesto tega imajo nekake državne subvencije za stanarino v študentskem domu in prehrano študentov. Stanarina je tako okrog 300 din na mesec, hrana v študentski menzi je

zelo poceni, vendar tudi zelo slaba. Bivalni standard skopskih študentov smo v nekaj dneh občutili na lastni koži. V največjem študentskem naselju »Goce Delčev« v zahodnem delu Skopja prebiva v štirih povezanih stolpnih več kot 3000 študentov. Stolpnice imajo po 15 nadstropij, kar znese približno 60 metrov v višino, opremljene so z dvigali, ki pa včasih tudi ne delajo. Sobe imajo okna, ki se jih ne da odpreti; zazidali so jih zaradi obupanih študentov, ki so se metali skozi. Z zunanje strani se stekla tako nikoli ne čistijo, ozračje v sobah je zadušljivo. Vodovodna napeljava na vseh mogočih koncih pušča... Imeli smo priložnost videti še en dom, kjer so študentje bivali še pred dobrim mesecem. Gre za razpadajoče lesene barake po gulag sistemu, v eni od njih ima sedež njihova študentska zveza.

Boljši bivalni standard imajo le študentje iz Skopja in tisti, ki si lahko privoščijo privatne sobe. Cene zanje so od 150 DEM navzgor. Kot nam je pripovedoval naš gostitelj Saša, ni nobena redkost, če študentje opravljajo svoje študijske obveznosti na neregularne načine. Cena za opravljen izpit brez spraševanja je okrog 1000 DEM, včasih tudi precej več. Kupovanje izpitov je značilno predvsem za tujce, študentke pa si včasih pri izpitih pomagajo s svojim šarmom. Afere s tega področja kar pogosto majejo skopske univerzitetne vrhove.

Savez studenata Makedonije je sestavljen po predsedniškem sistemu. Preživljajo se s finančno dotacijo iz republiškega proračuna. Ta je v letošnjem letu znašala 1.300.000,00 din., 50.000 so dobili z Univerze. Največ energije posvečajo boju za socialne pravice študentov. Imajo svoje glasilo Studentski list, za katerega študentje plačajo naročnino ob vpisu. Ker ga nihče ne bere, pripravljajo njegovo programsko in kadrovske prenovi. Od 3. avgusta imajo tudi študentski radio. SSM se s ŠOU ne more primerjati v finančnem smislu in še manj na področjih delovanja. Prehitevajo nas le z višino honorarjev študentskih funkcionarjev, svojim avtomobilom, gostoto in obsegom poslovnih kosil ter številom brhkih sodelavk. Tisti, ki so bili kdaj pri njih v gostih, bodo slednje še posebej dobro razumeli.

(Tudi) makedonski študentje imajo težave

z nasledniki Zveze socialistične mladine, ki so jim, kot sami pravijo, pokradli veliko imetja. Sicer pa smo opazili, da je v njihovi študentski organizaciji še vedno precej takih, ki so bili vzgojeni v komsomolskem duhu. Vsi trije Slovenci smo izkoristili priložnost, ki nam jo je nudil še živi jugoslovanski omladinski duh, in se včlanili v ZSMJ. Od makedonskih kolegov smo izprosili lične rdeče knjižice z zvezdo ter napisom SOJUZ NA SOZIJALISTIČKA MLADINA NA JUGOSLAVIJA v cirilici.

Na otvoriti študentskega radia smo imeli priložnost za pogovor z dedom Mihajlom, namestnikom patriarha Makedonske pravoslavne cerkve, ki je blagoslovil novo pridobitev skopskih študentov. Ta duhovnik je zelo priljubljen med Makedonci. Pred volitvami je bil kandidati za predsednika republike, vendar je bil pozneje onemogočen. Na začetku je kar nekajkrat poudaril, da imajo Makedonci izredno radi Slovence. Izredno lepe spomine ima na služenje vojaškega roka v Sloveniji, ko se je veliko družil z domačini. Makedonska cerkev je po njegovem gledanju mati makedonskega naroda in prek slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda ter njegovih učencev tudi nosilka kulturnih začetkov vseh Slovanov. Cerkev je vedno stala ob strani narodu, v času vojn in blaginje. Velike zasluge ima za opismenjevanje Makedoncev, razvoj umetnosti ikon in kulturnih središč - samostanov.

Sedanje stanje v državi je ded Mihajlo označil z besedama »splošna norost«. Ljudje s svojimi ušesi in očmi ne ločujejo več resnice od laži. Vsak govori o sebi in svojih pravicah, nihče pa ne spregovori, kakšne so pravice drugih narodov. Pri napakah pa je ravno obratno. Govori se o napakah drugih in nikoli o svojih. Skrajni čas je, da se ljudje spametujejo, začnejo priznavati lastne napake in upoštevati pravice drugih. Po njegovem bi bilo treba odpreti srce resnični ljubezni, ki jo uči evangelij za vse kristjane. Ded Mihajlo je bil šest let v Avstraliji kot duhovnik in tam se je naučil, da vsaka krščanska skupnost vidi eno stran, ki jo druga ne vidi. S sodelovanjem med različnimi skupnostmi na podlagi ekumenizma oziroma strpnosti se kristjani med seboj bogatimo.

Jože Možina

UJEMITE POLETJE ZA REP - UDELEŽITE SE LITERARNE DELAVNICE V PIRANU!

LITERARNA DELAVNICA

OD 19. DO 22. SEPTEMBRA 1991 V PIRANU

Temi:

UREDNIŠKA KREATIVNA DELAVNICA

PESNIŠKA KREATIVNA DELAVNICA

Voditelja:

ANDREJ BLATNIK, urednik založbe Kmečki glas in edicije Aleph, pisatelj;

BORIS A. NOVAK, predavatelj kreativnega pisanja v Chatanoogi, ZDA, pesnik.

Predavali bodo še MATEJ BOGATAJ, IGOR BRATOŽ, ALEŠ DEBELJAK, MILAN DEKLEVA in MIHA ZADNIKAR, in sicer o različnih vrstah in oblikah šol kreativnega pisanja, publicističnih žanrih in stilih, kako nastane zgodba ter še o marsičem drugem, seveda tudi o lastnih izkušnjah.

S plačilom 500,00 din si boste zagotovili udeležbo na delavnici, vstop na koncert akustične glasbe, pripravljen posebej za udeležence ter nedeljski izlet z barko. Posebej pa boste plačali še tridnevno bivanje v hotelu Punta v Piranu (B kategorija, cena 1 nočitve z zajtrkom 26 DEM).

RADIO GLAS LJUBLJANE

RGL

100,2 MHz FM STEREO

**Na podlagi 4. člena
Pravilnika o volitvah
poslancev v študentski
parlament ŠOU
razpisuje**

V O L I T V E

**ZA MESTA POSLANCEV V
ŠTUDENTSKI PARLAMENT,**

**Na podlagi 2. paragrafa
Pravilnika o formiranju
študentske vlade
odpiram**

P O S T O P E K

**ZA FORMIRANJE NOVE
ŠTUDENTSKE VLADE**

ki bodo 31. oktobra 1991 v vseh volilnih enotah v Ljubljani.

Postopek KANDIDIRANJA

za mesta poslancev v študentski parlament se prične 1. septembra 1991 in konča 25. oktobra 1991.

Kandidate lahko predlaga vsak, kandidat pa mora biti redno vpisan študent, ki izpolni predpisan obrazec. Obrazec z vsemi predpisanimi prilogami mora kandidat ali njegov zastopnik predložiti volilni komisiji na Kersnikovo 4 v Ljubljani, najkasneje v petek, 25.10.1991.

Volilne enote, število poslancev, način njihove izvolitve in volilne aktivnosti določa PRAVILNIK O VOLITVAH POSLANCEV V ŠTUDENTSKI PARLAMENT ŠOU V LJUBLJANI, volitve pa vodi in izvaja volilna komisija.

Vse nadaljnje informacije dobite pri volilni komisiji na Kersnikovi 4 v Ljubljani, soba 109, telefon: 318-454.

Predsednik ŠP ŠOU v Lj.
Andres Marko Poznič

Kandidate za vsa mesta lahko predlaga vsak, kandidat pa mora biti redno vpisan v šol. letu 1991/92.

Kandidati za člane vlade morajo svoje pismene kandidature z vsemi prilogami, kot jih določa zgoraj citirani pravilnik, predložiti volilni komisiji ŠOU na Kersnikovi 4 v Ljubljani, soba 109, najkasneje do petka, 18.10.1991.

Kandidati za predsednika vlade morajo svoje pismene kandidature z vsemi prilogami, kot jih določa zgoraj citirani pravilnik predložiti volilni komisiji ŠOU na Kersnikovi 4 v Ljubljani, soba 109, najkasneje do srede, 13.11.1991.

Vlada bo izvoljena na seji študentskega parlamenta predvidoma konec meseca novembra 1991.

Vladne resorje in ostale podrobnosti v zvezi s formiranjem študentske vlade določata Ustava ŠOU v Ljubljani in Pravilnik o formiranju študentske vlade, postopek pa vodi in izvaja volilna komisija ŠOU v Ljubljani.

Vse nadaljnje informacije dobite pri volilni komisiji ŠOU v Ljubljani na Kersnikovi 4 v Ljubljani, soba 109 in na telefonu številka 318-454.

Predsednik ŠP ŠOU v Lj.
Andres Marko Poznič

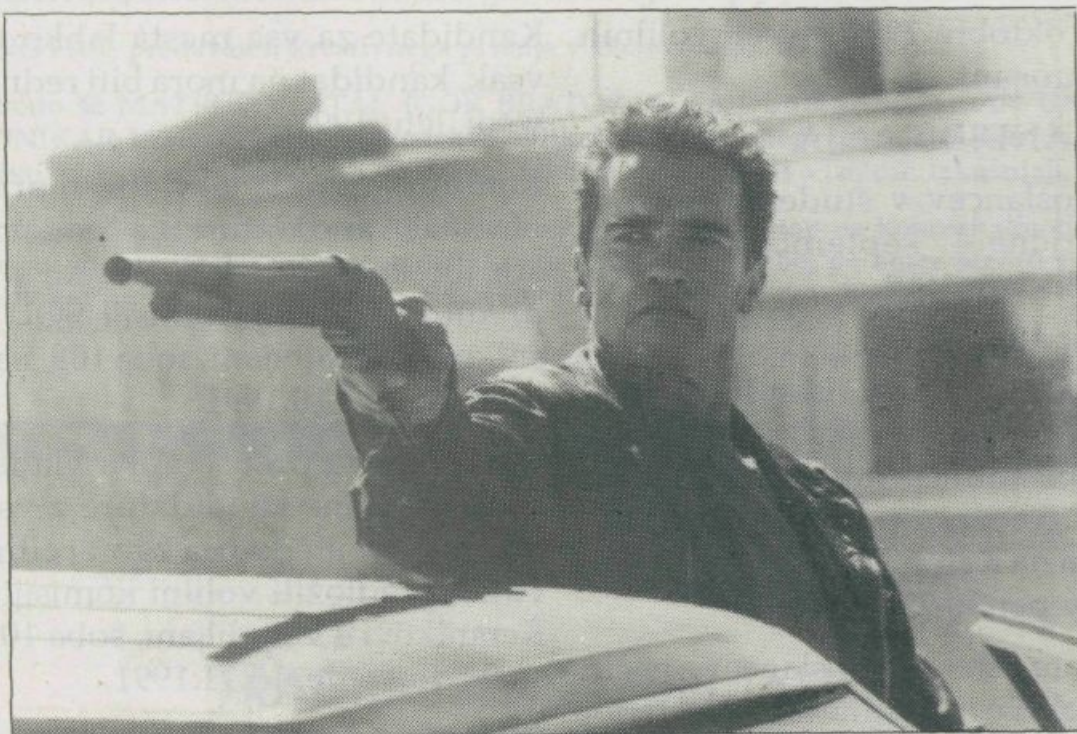
M

export-import

L J U B L J A N S K I K I N E M A T O G R A F I

predstavljajo

znanstveno-fantastični triller

TERMINATOR 2: SODNI DAN

(Terminator 2: Judgment Day)

*Najdražji film, kar jih je bilo kdajkoli posnetih!
V štirih tednih po svoji premieri v ZDA je priigral že 147.714.000 USD.*

TAKŠNIH VIZUALNIH UČINKOV ŠE NISTE VIDELI

TERMINATOR

2: SODNI DAN

Terminator 2: Judgment Day

ZDA, 1991. Carolco.

Režija: James Cameron.

Scenarij: James Cameron, William Wisher.

Fotografija: Adam Greenberg.

Glasba: Brad Fiedel.

Glavne vloge: Arnold Schwarzenegger, Linda Hamilton, Edward Furlong, Robert Patrick.

J. Cameron, ameriški režiser, scenarist in producent, je bil rojen l. 1955 v Kanadi. Pri New Worldu, filmski družbi Rogerja Cormana, je dela kot strokovnjak za posebne učinke, potem kot scenograf. Tako kot njegov režiserski debut, PIRANHA 2 (Piranha II: The Spawning/The Flying Killers, 1982), ki je »sequel« PIRANHE (1978) Joeja Danteja, so tudi njegova kasnejša dela iz zvrsti »sci-fi horrorja«. Zaslovel je s svojim drugim celovečercem, TERMINATORJEM (1984), temu je sledil ALIENS: OSMI POTNIK 2 (Aliens, 1986; Oscar '87 za montažo zvoka in vizualne učinke ter nominacije za žensko gl. vlogo, glasbo, montažo, scenografijo in zvok), »sequel« OSMEGA POTNIKA (Alien, 1979) Rudleya Scotta, za njim pa še BREZDNO (The Abyss, 1989; Oscar '90 za vizualne učinke, nominacije za scenografijo, fotografijo in zvok).

opazili, da je tu nekaj hudo narobe, scenarij TERMINATORJA 2 pa je veliki meri osredotočen prav na te »družinske« vezi in odnose. Sicer pa glavna slabost TERMINATORJA 2 po mojem za deva drugo, »metafizično« plat scenarija: Cameron je sam ugotovil, da je Terminator postal sestavni del naše kulturne dediščine, »mitološka osebnost, kot Batman ali Superman«, le da »predstavlja temno plat človeške psihe«. Schwarzeneggerjev Terminator je torej pomenil neomadeževano, absolutno Zlo, v kaos sodobne potrošniške družbe je vnesel čistost, zasnovano na principih manihejskega dualizma. 2. del bo zato za poštenega, bogaboječega gledalca pomenil pravi udarec in občutil bo upravičeno ogorčenje: superhudobni Terminator/Schwarzenegger je tukaj namreč »dobri« Terminator, zaključne sekvence (slovo malega Johna Connorja od svojega zaščitnika) pa malodane spominjajo na E.T.-ja. Negativca smemo ubiti, pokončati in razčvetveriti, ker vemo, da bo v nadaljevanju ponovno vstal od mrtvih, nič pa ni bolj depresivnega od negativca, ki postane pozitivec; če niti arhetipski negativci ni več tisto, kar bi moral biti, na koga se potem človek sploh še lahko zanese? Nikoli nisem odpustil Lucasu podobnega zločina, ki ga je zagrešil nad Darthom Vaderjem v JEDIJEVI VRNITVI, sedaj pa s tesnobo v srcu pričakujem 3. del OSMEGA POTNIKA (Alien 3) Davida Fincherja; po vsem tem, kar smo že doživeli, je namreč čisto mogoče, da je Sigourney Weaver v njem združila svoje sile z »dobrim Alienom« proti hudobnim bitjem njegove vrste.

Igor Kernel

TERMINATOR 2, najdražji film vseh časov, je vizualno nedvomno zelo impresivna stvaritev, ima pa tudi nekaj slabosti, ki so še najbolj opazne, če ga primerjamo s 1. delom. Čeprav so bili posebni učinki tudi tam dobri, seveda ne dosegajo tistih iz 2. dela, saj je l. 1984 Cameron operiral zlasti s »stop-motion« animacijo in masko. Prvi TERMINATOR je odlično zmontiran, njegovih 108 minut nam dobesedno zdrvi pred očmi kot dobro namazan stroj za množično uničevanje, ob udarni glasbeni spremljavi Brada Fielda, ki jemlje gledalcu dih; dejansko je šlo za »čist«, popoln akcijski film, brezhibni Cameronovi režiji pa je uspelo prikriti napake v scenariju. Nadaljevanje je sicer korektno režirano in zmontirano, vendar se v primerjavi z »mehaničnim« predhodnikom »vleče«, namesto da bi »teklo« (če uporabimo aluzijo na »fluidnost« modela T-1000); problem ni v tem, da je 2. del celih 27 minut daljši od prvega, marveč v tem, da se zdi še daljši (integralna verzija tega filma ima še več minutaže, Cameron pa naj bi jo izdal na videu, podobno kot so bili njegovi Aliens na videu 17 minut daljši od kinematografske inačice). Na pomanjkljivosti scenarija so se pri 1. delu lahko »obešali« samo tisti, ki so to res hoteli, saj eksplozivni, uničujoči ritem filma ni dopuščal, da bi se kaj prida ozirali nanje, v 2. delu pa postanejo precej bolj potencirane in pridružijo se jim še nove. Ena od najbolj očitnih tovrstnih nelogičnosti izhaja še iz 1. dela: John Connor, voditelj upora ljudi proti strojem v 3. tisočletju, sploh ne bi obstajal, če ne bi poslal v preteklost (l. 1984) podrejenega vojščaka Kylea Reesea (Michael Biehn), ki tam postane oče svojega bodočega poveljnika! Ni potrebno videti vseh treh delov VRNITVE V PRIHODNOST, da bi

SPORED LJUBLJANSKE KINOTEKE

Ponedeljek, 02.09.91

STRAH V NOCI (FEAR IN THE NIGHT), Vel. Britanija, 1972. Režija: Jimmy Sangster. Gl. vl.: Judy Geeson, Joan Collins, Ralph Bates, Peter Cushing (v barvah).

Torek, 03.09.91

SERIF IZ KLANA (THE KLANSMAN), ZDA, 1974. Režija: Terence Young. Gl. vl.: Lee Marvin, Richard Burton, Cameron Mitchell, Lola Falana, Luciana Paluzzi, Linda Evans (v barvah).

Sreda, 04.09.91

SLEPI REVOLVERAŠ (BLINDMAN), Italija, 1972. Režija: Ferdinando Baldi. Gl. vl.: Tony Anthony, Ringo Starr, Agneta Eckemyr, Lloyd Batista, Magda Konopka (v barvah).

Četrtek, 05.09.91

PROSTORI V SRCU (PLACES IN THE HEART), ZDA, 1984. Režija: Robert Benton. Gl. vl.: Sally Field, Lindsay Crouse, Ed Harris, Amy Madigan, John Malkovich, Danny Glover, Lane Smith (v barvah).

Petek, 06.09.91

KRI IZ SARKOFAGA (BLOOD FROM THE MUMMY'S TOMB), Vel. Britanija, 1971. Režija: Seth Holt/Michael Carreras. Gl. vl.: Andrew Keir, Valerie Leon, James Villiers, Hugh Burden, George Coulouris, Rosalie Crutchley (v barvah).

Sobota, 07.09.91

YAKUZA (THE YAKUZA), ZDA, 1974. Režija: Sydney Pollack. Gl. vl.: Robert Mitchum, Ken Takakura, Brian Keith, Keiko Kishi, Eiji Okada, James Shigeta (v barvah).

Nedelja, 08.09.91

ZAPRTO

Ponedeljek, 09.09.91

HOLLYWOOD ALI PROPAD (HOLLYWOOD OR BUST), ZDA, 1956. Režija: Frank Tashlin. Gl. vl.: Dean Martin, Jerry Lewis, Anita Ekberg, Pat Crowley (v barvah).

Torek, 10.09.91

BRILJANTINA (GREASE), ZDA, 1978. Režija: Randal

Biseri za ogrlico

ČLOVEŠKO DOSTOJANSTVO IN BOJ ZA OBSTANEK

Četrtek, 05.09.91

PROSTORI V SRCU (Places In the Heart)

Avgusta bodo v dvorani Kinoteke v Ljubljani potekali ciklusi, posvečeni Hammerjevim grozljivkam, režiserju in scenaristu Paulu Schraderju, igralki Goldie Hawn ter režiserju Samu Peckinpahu, prav tako se bomo srečali še z eno risanko iz sklopa »strip in film«. Dva filma pa sta posvečena snemalcu Nestorju Almendrosu: to sta **ZADNI METRO**, ki ga je režiral François Truffaut in **PROSTORI V SRCU** režiserja Roberta Bentona. Slednji je bil najprej uspešen pisec scenarijev (**BONNIE IN CLYDE**, **NEKOČ JE BIL MALOPRIDNEŽ**, **KAJ TE OČKA PUŠČA SAMO?**), poleg **PROSTOROV V SRCU** pa je režiral še filme **BAD COMPANY** (1972), **MAČKA JE VIDELA MORILCA** (The Late Show, 1977), **KRAMER PROTI KRAMERJU** (Kramer Vs. Kramer, 1979), **VBOD Z NOŽEM** (Still of the Night, 1982) in **NADINE** (1987).

Priprava je postavljena v Texas l. 1935, v času velike gospodarske krize. Ko Roycea Spaldinga, šerifa mesteca Waxahachie, po nesreči ustrelji pijani črnc (ki ga takoj zatem linčajo), ostane njegova vdova Edna (Sally Field) sama z desetletnim sinom in nekaj mlajšo hčerko. Mož ji je zapustil same dolgove, vendar noče popustiti pred pritiski banke, naj proda svojo farmo. S skrajnimi napori - pri čemer se mora spopasti s silovito rasno nestrpnostjo meščanov, ker ji pri delu pomaga črnski delavec, kljubuje naravnim nezgodam, sooča se s prekupčevalci, ki bi jo radi ogoljufali - ji uspe navidez nemogoče: prva pripelje bombaž s svoje plantaže v odkup, s tem si pridobi posebno denarno nagrado in boljše cene ter na ta način reši svojo farmo.

Gre za solidno dramo, z dobro odigranimi vlogami, s trdnim scenarijem in s kvalitetno fotografijo (Benton zelo ceni prispevek snemalca Nestorja Almendrosa in ga ima za pomembnega soustvarjalca tega filma). **PROSTORI V SRCU** so bili nagrajeni z dvema Oscarjema - za najboljšo žensko gl. vlogo (S. Field) in za scenarij (R. Benton), film pa je bil deležen še petih nominacij za to nagrado (najboljši film, režija, m. epizodna vloga, ž. epizodna vloga, kostumi). Na festivalu v Berlinu 85 je Benton prejel »Srebrnega medveda« za najboljšo režijo.

Igor Kernel

Prizor iz **PROSTOROV V SRCU** Roberta Bentona.

Kleiser. Gl. vl.: John Travolta, Olivia Newton-John, Stockard Channing, Jeff Conaway, Didi Conn, Eve Arden (v barvah).

Šreda, 11.09.91

SAMPION RODEA (JUNIOR BONNER), ZDA, 1972. Režija: Sam Peckinpah. Gl. vl.: Steve McQueen, Robert Preston, Ida Lupino, Joe Don Baker, Barbara Leigh, Mary Murphy, Don Johnson (v barvah).

Četrtek, 12.09.91

ZADNI METRO (LE DERNIER METRO), Francija, 1980. Režija: François Truffaut. Gl. vl.: Catherine Deneuve, Gérard Depardieu, Jean Poiret, Heinz Bennet, Andréa Ferréol, Paulette Dubost (v barvah).

Petek, 13.09.91

VAMPIRJEVE LJUBIMKE (THE VAMPIRE LOVERS), Vel. Britanija, 1970. Režija: Roy Ward Baker. Gl. vl.: Ingrid Pitt, Pippa Steele, Madeleine Smith, Peter Cushing, Dawn Addams, Jon Finch, Kate O'Mara, Ferdy Mayne (v barvah).

Sobota, 14.09.91

MODRI OVRTNIK (BLUE COLLAR), ZDA, 1978. Režija: Paul Schrader. Gl. vl.: Richard Pryor, Harvey Keitel, Yaphet Kotto, Ed Begley Jr., Harry Bellaver (v barvah).

Nedelja, 15.09.91

ZAPRTO

Ponedeljek, 16.09.91

SREČNI LUKA IN BRATJE DALTON (LA BALLADE DES DALTON), Francija, 1978. Režija in scenarij: Morris, René Goscinny, Pierre Tchernia (barvna risanka).

Torek, 17.09.91

METULJI SO SVOBODNI (BUTTERFLIES ARE FREE), ZDA, 1972. Režija: Milton Katselas. Gl. vl.: Goldie Hawn, Edward Albert, Eileen Heckart, Mike Warren (v barvah).

Sreda, 18.09.91

POBEG (THE GETAWAY), ZDA, 1972. Režija: Sam Peckinpah. Gl. vl.: Steve McQueen, Ali MacGraw, Ben Johnson, Sally Struthers, Slim Pickens (v barvah).

Prosimo občinstvo, da ne zamuja predstav. Kinoteka si pridržuje pravico do spremembe programa.

PO POTEH SLOVENSKE »ART« DISTRIBUCIJE

Miranda, Prospero in Ariel na obali Melonije.

Domačim cinefilom Cankarjev dom pomeni predvsem prizorišče, kjer je moč videti tiste filmske stvaritve, ki jih navadno označujemo kot »alternativne« ali »avtorske«. Tematski ciklusi, ki se odvijajo pod streho te kulturne hiše, običajno vsebujejo tiste filme, ki jih drugod ne moremo videti. Gre torej za dobrodošlo obogatitev programa v naši kinematografski mreži. Filmi iz ponudbe jugoslovanskih distributerjev so na platnu Linhartove in Kosovelove dvorane bolj redki gostje. Nekdaj je veljalo, da smo lahko videli le posamične primere, po eno predstavo v sklopu različnih manifestacij ali pa je šlo za slavnostne premiere domačih filmov; izjemo v tem smislu predstavlja filma **CYRANO DE BERGERAC** (1990; režija Jean-Paul Rappeneau; distr. VANS) in **ČARUGA** (1991; r. Rajko Grlić; distr. MISOTA), ki sta ostala na sporedu v CD tudi po svoji premieri. Pod vodstvom Jelke Stergel, ki je na čelu filmske dejavnosti Cankarjevega doma od jeseni l. 1986 (pred tem je bila zaposlena v sektorju za program in nabavo pri **VESNA FILMU**), je l. 1988 ta ustanova začela posegati tudi na področje uvoza in distribucije filmov. V obdobju 1988-90 je Cankarjev dom uvozil sedem celovečercov: **NEBO NAD BERLINOM**

(Der Himmel über Berlin/Les Ailes du désir, 1987; r. Wim Wenders), **RADA SETE SPOMINJAM** (Wish You Were Here, 1987; r. David Leland), **ŽIVALSKI VRT PONOČI** (Un Zoo la nuit, 1987; r. Jean-Claude Lauzon), **MAURICE** (1987; r. James Ivory), **MOJE PASJE ŽIVLJENJE** (Mit Liv som Hund, 1985; r. Lasse Hallström), **UTAPLANJE PO ŠTEVILKAH** (Drowning By Numbers, 1988; r. Peter Greenaway) in **RAN** (1985; r. Akira Kurosawa).

Najnovejšo distribucijsko pridobitev Cankarjevega doma predstavlja celovečerna risanka **POTOVANJE V MELONIJO** (Resan till Melonia, 1989) režiserja Pera Ahlina, ki je zastopala švedsko kinematografijo na Berlinskem festivalu l. 1990. Per Ahlin (rojen l. 1931) je najprej delal kot ilustrator pri reklamah, zatem je bil scenograf in režiser v Lundu in Malmoju, v začetku 60-ih let pa je začel izdelovati animirane filme za švedsko televizijo in družbo Svenska Ord; svoj prvi celovečerec - **Dunderklumpen** - je naredil l. 1974. **POTOVANJE V MELONIJO** je bilo izdelano v Ahlinovem studiju za animacijo Pennfilm, ki se nahaja v Hopokingeju v bližini Malmoja.

Pripoved se naslanja na Shakespearovo dramsko delo **VIHAR**. Hudobneža Lump in Klump, izdelovalca orožja in gospodarja otoka Plutonija, z barko potujeta proti sosednjemu otoku Meloniji, ki predstavlja naslednjo postojanko v njihnih načrtih za svetovno nadvlado. Kot slepi potnik se je na barko vtihotapil deček Ferdinand, ubežnik s Plutonije, do skrajnosti omesnažene z in-

dustrijo, kjer otroci služijo kot suženjska delovna sila. Meloniji, ki - za razliko od Plutonije - predstavlja pravi ekološki raj, vlada čarovnik Prospero, ob njem pa tam živijo še Miranda, njegova hčerka (ki prav tako po malem čara), uslužni Ariel (v podobi nerodnega albatrosa), godrnjavi Kaliban, kot bitje, čigar telo sestavljajo zelenjava in sadeži, ter mali pes William, ki je otoški pesnik in dramatik; Prospero vlada s pomočjo magičnega eliksirja, ki ga pridobiva iz Melone, otoškega ognjenika. Ariel (po Prosperovem naročilu) povzroči vihar, barka z Lumpom in Klumpom se potopi, vendar se vsi potniki in posadka rešijo na Melonijo. Ferdinanda in kratkovidnega ladijskega krmarja sprejme Prospero v goste, Lump in Klump pa ugrabita Kalibana in ga odpeljeta s seboj na Plutonijo, da bi se polastila magičnega eliksirja, s pomočjo katerega bi rada ves preostali svet naredila prav tako umazan, kot je njun otok. Prospero, Miranda, Ariel in William, ki se jim pridružijo še Ferdinand, krmar ter kapitan potopljene barke in ladijska kuharica, odhitijo na pomoč Kalibanu in zasužnjenim otrokom, za Williama pa je to priložnost, da mimogrede uresniči še svoje sanje in v dvorani čisto prvega (četudi opuščene) gledališča organizira uprizoritev Shakespearovega »Viharja«.

Risanka **POTOVANJE V MELONIJO**, ki predstavlja enega najambicioznejših švedskih projektov doslej (delali so jo sedem let, stroški izdelave pa so dosegli višino 3,5 milijon USD), si boste lahko v Cankarjevem domu ogledali jeseni, predvidoma proti koncu septembra.

Igor Kernel

VIDEOTEKA

★ ★ ★ ★ ★
GALERIJA ŠČUC Štani trg 21 Ljubljana
pon. - sob. 16 - 21 tel. 216 590

THE WAY WE WERE (Dekle, ki sem jo ljubil)

Režija: Sydney Pollack.

Gl. vl.: Robert Redford, Barbara Streisand, Viveca Lindfors, Patrick O'Neal, Bradford Dillman...

Kronika neke »nemogoče« ljubezni v tridesetih letih tega stoletja. Lepo, ganljivo in »pravno« melodramatično - kot se za Pollacka spodobi. Skupaj poskušata biti politična aktivistka, levičarka in njeno nasprotje - lepi dečko Redford. Kljub izrazitemu podleganju žanru solzivk, zelo solidno in dobro narejeno. Da je bilo uspešno, ni treba poudarjati. Zanimivo je, kako se Pollack vedno znova vrača k melodrami, nekim ganljivim ljubezenskim zgodbam, čeprav je po oceni podpisnika naredil mnogo boljše filme v drugih žanrih (npr. Tenka nit, Čuvarji gradu, Yakuza, Jeremiah Johnson, Tootsie, da o Konjih niti ne govorimo...). Vedno pa je tu Redford, zato je pri gledalkah uspeh zagotovljen. Še to - oskarja sta dobila glasba (Marvin Hamlisch) in naslovna pesem.

L'AVEAU (Priznanje)

Režija: Costa-Gavras.

Gl. vl.: Yves Montand, Simone Signoret, Gabriele Ferzetti, Michel Vitold...

Odličen, drugi v nizu političnih srhljivk (prej Z, potem Obsedno stanje) film Coste-Gavrasa. Pretresljiv, grozljiv, neverjeten. Posnet je po avtobiografskem romanu Lise in Arthurja Londona in pripoveduje o socialistični specialiteti - montiranih, ti. stalinističnih procesih. Metode psihičnega nasilja nad človekom so tako učinkovite, da ne samo, da priznaš stvari, ki jih nisi storil, ampak celo verjameš v to, kar govoriš. Bilo bi skoraj preveč neverjetno, če zadeve ne bi spoznali tudi na naših tleh. Zato pa je vse še toliko grozljiveje.

Zaradi same tematike je film komoren, ves v dialogih in moreč, a zato nič slabši. Montand je odličeren, morda najbolj do sedaj. Francoz iz Grčije je kasneje navdušil še s Sijajem ženske in Pogrešanim, zdaj pa navdušuje vse manj.

UBIJ ME NEŽNO

Režija: Boštjan Hladnik.

Gl. vl.: Duša Počkaj, Miranda Caharija, Marina Urbanc, Igor Samobor, Janez Starina.

Spomenik šundu in kiču, mišmaš »svega i svačega« ali odlično zamišljena, a žal malo premalo zavzeto izvedena parodija na pustolovske, ljubic in krimič romane? Saj veste, to so tisti, ki se berejo z eno roko, ker se z drugo drži kuhalnica. Nikoli ne bomo vedeli, če je vse to, kar vidimo na filmu, tudi v scenariju Frančka Rudolfa. Neke zasluge za prijetno presenečenje na koncu vsekakor ima. Vsebine ne bomo izdajali. V glavni vlogi je pisateljica prej omenjenih romanov, potem pa se vrstijo presenečenja vse do konca. Zadnje je najboljše. Njega dni so bili baje Srbi tako navdušeni nad filmom, da so ponujali denar za nadaljevanje. Kot vidimo, iz tega ni bilo nič. Film zagotovo ni najboljši v slovenski zgodovini, pa tudi najslabši ne, zato veselo na delo - predvsem najbolj radovedni zamudniki.

M.K.

Igor Lukšič

DEMOKRACIJA V PLURALNI DRUŽBI

Znanstveno in publicistično središče,

Ljubljana, 1991

Nekdanji urednik Tribune, danes tridesetletni magister in asistent na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo, Igor Lukšič je doživel svoj knjižni prvenec. Gre za delo z aktualnim nabojem: Demokracija v pluralni družbi? oz. preverjanje veljavnosti konsociativne teorije. Vsebinsko sodi delo v središče sodobnih politoloških razprav, saj skuša na temelju konsociativne teorije razvozlati klobčič, v katerem so pojmi demokracija, pluralizem in politično odločanje.

Za robotim izrazom konsociativna demokracija, ki je latinskega izvora in izraža koeksistenco več različnih entitet na določenem prostoru, se skriva teorija, ki jo je koncem šestdesetih let oblikoval Arend Lijphart, v sedemdesetih pa je postala osnovno orodje za preučevanje demokracij. Termin konsociativna demokracija ima več sinonimov: proporcionalna in konkordančna demokracija (Lembruch), segmentalni pluralizem (Lorwin), politika akomodacije (Lijphart) in vertikalni pluralizem (Fogarty). Avtor poda v prvem delu knjige teoretski okvir nastanka teorije, razvoj konsociativne šole in njeno preoblikovanje v konsenzualno demokracijo.

V drugem delu pa Lukšič preverja osnovne teze teorije, ki so zgoščene v vprašanju »kako doseči in ohraniti stabilno demokratično oblast v pluralni družbi«. Konsociativisti so odgovarjali: z akomodacijo, koalicionizmom, proporcionalnostjo, vzajemnim vetom in segmentalno avtonomijo. Validnost teorije Lukšič oceni na primeru štirih "paradnih konjev konsociativizma": Avstrije, Belgije, Švice in Nizozemske. Avtor ugotovi, da teorija ni izkazala veljavnosti v svojih temeljnih premisah, vendar je pomembno dopolnilo teorije odločanja. Konsociativno teorijo, ob kateri so se napajali številni komparativisti, je "pokopal" njen utemeljitelj - Lijphart. Namesto štirih tipov demokracij (centrifugalni, konsociativni, depolitizirani in centripetalni) je v začetku osemdesetih let na primeru Belgije uporabil delitev na večinski in konsenzualni tip.

Skratka, še eno zanimivo branje v aranžmaju Znanstvenega in publicističnega središča iz Ljubljane za tiste, ki jim je politika popoldanski (skupščinski) hobi, in druge, ki so profesionalno bolj ambiciozni. Knjiga nenazadnje izpričuje tudi resnico, da se "demokracije ne da vpeljati po kateremkoli vzoru, temveč se lahko vzpostavlja le s posredovanjem političnopravnega izkustva določene družbe. Če je takšno izkustvo v zgodovini družbe klavno, potem bo tudi demokracija stala na trhljih nogah", ugotavlja Igor Lukšič.

Branko Čakarmiš

NIČ NOVEGA, KLJUB TEMU PA KORISTNO

Vojna v Sloveniji (od napadov na JLA do zmage nad JA) - Posebna izdaja tednika IN - Ljubljana: Mednarodno tiskovno središče, 1991.

Potem, ko se je kratka, a dovolj krvava vojna na slovenskih bojiščih zaenkrat končala, so se založniki in knjigotržci pametno (?) odločili, da še sami pristavijo svoj dokaj prazen lonček. Verjetno so tri knjige s podobno tematiko za dvamilijonski narod s pomanjkljivo bralno kulturo kar preveč, po drugi strani pa je res, da lahko posedovanje (to pa še ne pomeni branje) tovrstnih del o velikih zmagovalcih vojne služi kot izpričevanje nacionalne zavesti in privrženosti.

Posebna izdaja tednika IN oziroma ljubljanskega Mednarodnega tiskovnega središča pa je kljub vsemu precej več od zaslužkarskega patetičnega narodnega brambovstva. Gre za kronološki pregled dogajanja na relaciji Slovenija-JLA od maja leta 1985, ko so ljubljanski mirovniki ob vojaški paradi v Beogradu organizirali enega prvih mirnih protivojaških protestov, pa vse do letošnjega 18. julija, ko je predsedstvo SFRJ sprejelo sklep o umiku JLA iz Slovenije.

Avtor oziroma avtorji knjige že na začetku ugotavljajo, da se vojna v Sloveniji ni začela 27. junija 1991 in končala 4. julija 1991. Začela se je že veliko prej in nihče ne ve, kdaj se bo končala. Prav tako sodijo, da JLA spada med tiste vojske tega sveta, ki načeloma nimajo nobenega razloga za izvajanje državnih udarov, ker so same na oblasti.

Knjiga je razdeljena na pet tematskih sklopov: »Dolga noč dolgih nožev« (...in Odbor za varstvo človekovih pravic je prenehal delovati, iz njega pa so nastale prve politične stranke), »Rojstvo demokracije« (...ko smo se Slovenci za svojo samostojnost odločili na plebiscitu. Armada tega nikoli ni priznala), »Dan, ko so bile dovoljene sanje« (...od slovenske razglasitve samostojnosti nove države do tankov na ulicah je minilo komaj šest ur), »Začetek konca« (...osem dni slovenske vojne), »Konca ni« (...in Jugoslovanska armada se bo dokončno umaknila iz Slovenije?). Knjigi so priloženi številni dokumenti, od skupščinskih sklepov, sprejetih na zasedanju 25. junija 1991, do sklepa predsedstva SFRJ o umiku armade iz Slovenije in razvpitega vojaškega načrta Okop, ki ji dajejo dodatno dokumentarno, da ne rečem zgodovinsko vrednost. Opremljena je z zgovornimi in dobro izbranimi fotografijami Toneta Stojka in Boruta Krajncja, bivšega sodelavca Tribune.

Gre skratka za knjigo, ki ne prinaša nič bistveno novega, je pa koristno napotilo oziroma iztočnica za vse tiste, ki jih tako ali drugače zanima rojevanje in odraščanje »slovenske pomladi«.

V kratkem bo izšel tudi angleški prevod knjige in na ta način bo še enkrat, tokrat v celoviti obliki, predstavljen svetu boj za slovensko samostojnost, kar nam bo verjetno prineslo nove točke v medijsko-propagandni vojni, za katero smo se, kot so pokazali nedavni dogodki, dovolj dobro pripravili.

Simon Bizjak

Umetnost in galerije v svetu

UMETNOST 21. STOLETJA

ali kako kritik Achille Bonito Olivia razmišlja o "post-artu"

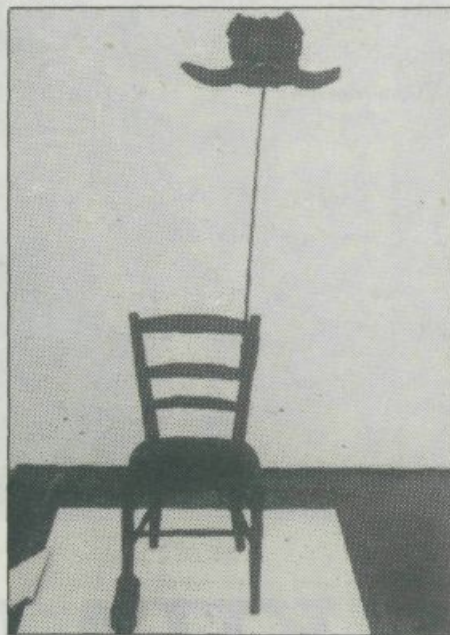
Razvil je pravzaprav zanimivo tezo o usmerjanju umetniškega dogajanja v prihodnosti glede na družbeno-politična dogajanja v svetu. Konflikt vzhod-zahod se je preselil na os sever-jug (kar mi seveda še predobro poznamo) in nasprotju v ideologiji se je pridružil še razkol med bogatimi in revnimi. Umetnost se bo slejkoprej morala soočiti s tem.

Če je do sedaj veljalo, da je iskala smeri razvoja na ekonomski podlagi, je sedaj vojna na Bližnjem vzhodu odprla še neodkrite možnosti komunikacije. Mediji obveščanja so pokrivali dnevno dogajanje do tedaj še slabo znanih geografskih področij. In prav te zdaj kar "brstijo" z valom vojnih in povojnih informacij. Za umetnost predstavlja vojna srž problema, ki ostaja nerešljiv z vojnimi dogodki in ugotovitvami, povezan pa je z zgodovino oddaljenih ljudstev, ki jim je vojna ponudila priložnost za komuniciranje, pa če se to zdi še tako neverjetno.

Ta val komunikacije priteguje našo pozornost tam, kjer tehnološka beda hodi "z roko v roki" s kulturnim bogastvom. Le-to pa je ljudem pri zavedanju svoje antropološke identitete še kako pomembno.

Če je njim uspelo uporabiti informacije sredstev javnega obveščanja, morajo umetniki na podoben način uporabiti svoj medij obveščanja. Če govorimo o vojni v smislu povojnega obdobja, to pomeni, da verjamemo v prevlado življenjske logike oz. vrednost kulture kot izrazom kulturnih razlik. Tudi ta zadnja vojna je paradoksalna izpolnitev potrebe po dialogu zaradi obstoječih razlik. Če pa govorimo o razlikah, neizogibno pridemo do kulture. Pri tem navadno pomislimo na Islam kot produkt identifikacije med med religijo in politiko in s tem morda kot nevarnost. Njihova umetnost - arabska in hebrejska - pa je zmeraj temeljila na geometrijskih podobah in ornamentalistiki, toda v vsakem primeru je bila povezana z duhovnostjo in je pripadala zgodovini tega naroda.

Umetnost bi zato v nekem smislu morala biti "področje spoštovanja in upornosti". Transavantgarda se je na primer uprla hegemoniji severnoameriških modelov in iz tega sledi, da bi se naše predstave morale podrediti spoštovanju do ljudi, ki so drugačni, kulture, zgodovine, geografije, ekonomije in religije. Razlike so zato prisotne tudi v umetniškem jeziku - kulturne posebnosti antropoloških področij, s katerih umetniki prihajajo. In vse to bo morda prisotno tudi v umetnosti 21. stol.

TELO "RENASANČNE ZDRUŽBE"

Pri "Renesančni združbi" v Chicagu se ukvarjajo s študijo odnosa do telesa v sodobni umetnosti. Dela, ki so nastala izpod rok umetnikov iz Chicaga, New Yorka in Los Angelesa, izpričujejo "obremeneženost" s procesi, ki se nanašajo na človeško telo, ne da bi ga neposredno izpostavili.

Inštalacija, ki je bila razstavljena na Whitneyjevem bienalu v New Yorku aprila letos, vključuje "dihajoč strop" Wendyja Jacoba, razpršilce potu in gnilega zelja avtorice Laurie Palmer, prenarjene seksualne pripomočke Seana Smitha, navita lesena srca Davida Sedarisa, 100.000 posnetkov vzdihov Sarah Sea-

ger, arhitekturne in zvočne instalacije M.W.Burnsa.

Instalacijo spremlja video program z deli Lawrence Andrews, Kena Feingolda, Barbare Hammer, Paula McCarthyja ...

PRETIRANO RADIKALNA VEČERNA ZABAVA ZA WASHINGTON

Ponudba "University of the District Columbia", da bi vnovčila *The Dinner Party* (Večerna zabava, 1977-78) avtorice Judy Chicago in jo postavila kot stalno razstavo v stari "Carnegie Library", je propadla. Tisk (še posebej Washington Times) jo je praktično "raztrgal". Čeprav je delo pravcata klasika sodobne ameriške umetnosti, ga je imel Times za opolzko in ga označil kot "predstavitel devetintridesetih izdelanih postavitev, ki izpostavljajo vagine." Šli so celo tako daleč, da so napačno pripisali vsoto denarja za njegovo pridobitev. Vse skupaj je pripeljalo do tega, da je g. Chicago umaknila svoje delo, ki ga je podarila. Pri tem je izjavila: "Moje namere, integriteto in vizije so izničili s kampanjo, na čelu katere so ljudje, ki ne priznavajo svobode izražanja."

DUNAJSKI "KUNSTHAUS"

19. aprila letos so Dunajčani odprli sodobni umetniški center - "Hišo umetnosti". V njej naj bi razstavljali vsi umetniki, ki do sedaj zaradi najrazličnejših tehničnih, ideoloških in administrativnih težav niso mogli razstavljati in se predstaviti širši publiki. Eden od zastavljenih ciljev je predstavitev velike zbirke avstrijskega umetnika *Hundertwasserja*, ki je bil do sedaj nekako zapostavljen. Sicer pa pravijo, da bodo v centru ponudili "prijaznost, ustrežljivost, odprto bo več časa in v njem bo posebna atmosfera, ki bo obiskovalcem približala počutje, kot da so doma."

("Flash Art", maj/junij 1991)

Nives Klinc

S POTI PO KITAJSKI - IV.

Sichuan je bogata provinca in ima dokaj proste roke v oblikovanju finančne in gospodarske politike. Ni naključje, da je prav tukaj rojena siva eminenca kitajske polpretekle zgodovine Deng Xiaoping, pa tudi večina sedanjih politikov in generalov prihaja iz Sichuana.

Doživeli smo redko srečo, ki je ni deležen skorajda nobeden tujec. V Xianu se nam pridružita dve mladi Kitajki, ki odlično govorita angleško, iz katere sta tudi diplomirali in se zaposlili na univerzi. Ker je socializem kar prijetna stvar, si pač vzameta nekaj dni bolniške in jo mah-

Po dobrem mesecu potikanja po centralni in vzhodni Kitajski, provincah Henan, Gansu in Shaanxi, prispemo po treh dneh vožnje iz Xiana v provinco Sichuan, natančneje - največje mesto Chongqing. Sichuan je z 100 milijoni prebivalcev najgosteje naseljena provinca na Kitajskem. Vzhodni del province naseljujejo pretežno kmetje, medtem ko je zahod bolj gorat, večinoma naseljen s skrivnostnimi Tibetanci, ki se pač morajo sprijazniti s kitajsko nadvlado.

neta z nami tremi, kar se je izkazalo za več kot koristno.

Chongqing, mesto s šestimi milijoni prebivalcev, je mogoče najbolje tipično kitajsko mesto, razpeto med modernostjo in ostanki starodavne Kitajske. Za

modernimi hoteli se prepletajo uličice s starimi neskončnimi kamnitimi stopnicami, strehe s krušecimi se opekami na stisnjenih hišah opremljenih z bambusovim pohištvo in odpadajočim ometom. Mesto je izhodiščna točka za ladje, ki se odpravljajo po reki Jangce navzdol do Wuhana in naprej do Shanghaija in po kateri smo se odpravili tudi mi.

Tujcev je v mesto zelo malo, skoraj nič. Še večja redkost so tujci v spremstvu Kitajk, kar nam včasih povzroča nevšečnosti, saj sta dekleti večkrat tarča patriotsko razpoloženih domačinov, ki ne štedijo z uporabo psovk, s katerimi

jih včasih obkladajo na javnih mestih. Po prihodu v mesto najdemo nek sumljivo poceni hotel in se odpravimo naokrog.

Mesto, ki je bilo med državljansko vojno prestolnica Kuomintaga, je posejano po hribčkih, ki obkrožajo glavno pristanišče, kjer se potikajo ljudje vseh vrst, kot pač v vseh pristaniščih sveta. Naša glavna naloga je nabava kart do Wuhana, pri čem bi bili sami precej nemočni, ker je sporazumevanje skoraj nemogoče. Naše kitajsko spremstvo opravi to formalnost, kar nam omogoča, da se iz nemočnih evropskih bedakov prelevimo v brezskrbne turiste.

Naš cilj je industrijsko železarsko središče Wuhan, ki je nekakšno križišče vseh poti od Pekinga do Hong Konga po diagonali sever - jug in od Chongqinga do Shanghaija v smeri zahod - vzhod. Rečna pot do Wuhana po Jangceju, tretji najdaljši reki na svetu ponuja fascinantno pokrajino, ki obdaja nevarno, deročo in vrtinčasto reko, ki je pogoltnila že brezštevilne ladje.

V jutranjih urah se vkrcamo z množico rumenokožcev na kar udobno potniško ladjo srednje velikosti, kjer bomo preživeli naslednje tri dni. Namestimo se v kabini navadnega razreda, kjer delimo skromno odmerjeni prostor s še šestimi Kitajci.

»Where you...?« me v polomljeni angleščini sprašuje mlad Kitajec iz Shanghaija. Pojasnim mu ime naše ljube domovine, on pa mi odvrne, da sem na moč podoben Valterju, ki je branil Sarajevo, pa tudi drugi belci so mu menda skoraj vsi podobni. Se bolj kot Tito je namreč na Kitajskem popularen film Valter brani Sarajevo, ki ima v tej državi že skorajda kulturni status, pa tudi strateška dejanja Starega na Neretvi so jim dobro znana, seveda prenesena na filmsko platno.

Med pogovorom, ki je bolj podoben mahanju z rokami, ladja počasi spolzi po 6300 km dolgem Jangceju, ki se izliva daleč na vzhodu v Vzhodnokitajsko morje.

Vožnja do Yichanga predstavlja pravo atrakcijo zaradi treh tesnih sotesk, ki so vkleščile reko, kot da bi jo hotele zaustaviti, vendar si je reka skozi stoletja utrla pot skozi skalne soteske, pri tem pa pustila na svojem dnu marsikatero dušo. Do uporabe močnih motorjev, ki kljubujejo močnim tokovom, je bilo plutje po reki skrajno nevarno dejanje. Podvodni tokovi, vrtinci in močan tok so bili premočni za marsikatero džunko.

Po nekaj urah plutja pridemo do prve soteske, imenovane Qutang, ki je tudi najkrajša in zato najbolj nevarna. Tu je

reka široka vsega 80 m, brzice pa dosegajo hitrost do 25 km/h. Na bregovih se dvigajo strma skalna pobočja, ki zakrivajo nebo. Ladja se zdi kot nemočna lupina, vkleščena med deročo reko in grozečimi kamnitimi masivi.

Čez nekaj ur, ko se grozdi fotografskih aparatov niti ne ohladijo dobro, Kitajci, ki niso najbolj spretni v rokovanju z aparati, spet pritiskajo na sprožilce. Smo v Wu Xia (Čarovniški) soteski, dolgi 40 km, in ki jo tvori 12 impozantnih gora, od katerih na najvišji počiva Tempelj prelepe boginje, o kateri kroži več legend, menda pa boginja ščiti ladje in mornarje na njej. Zadnja izmed sotesk se imenuje Xiling in je tudi najdaljša. Tukaj, ob koncu soteske se začne reka širiti v pravi veletok, kjer komajda

vidiš iz enega na drugi breg. Čez nekaj časa pristanemo v Yichangu, kjer se že pojavlja potreba po začinjeni sičuanski hrani, saj je ladijska kuhinja za moje pojme neužitna, konzerv pa tudi ne gre tolči v nedogled. Mesto je pripravljeno na prihod ladje, saj lastniki raznih majhnih restavracij močno obremenjujejo svoje glasilke z vzkliki o menda najboljši ponudbi. Po zaslugi kitajskega ženskega spremstva nam ni treba več slepo kazati na nerazumljive znake, ki naj bi pomenili hrano, ampak sproščeno povemo svoje želje. Ne glede na želje dobimo nekakšne kravje vamppe, kozje meso, parklje in podobna čuda, ki jih moramo sami skuhati ali speči na posebej za to pripravljeni mizi, kar vzame vključno s pivom skoraj tri ure časa in slabe štiri dolarje, v juanih seveda.

Vrnemo se na ladjo, kjer nas čaka do Wuhana še slab dan vožnje, ki pa je od Yichanga naprej dolgočasna. Razvedrilo je provociranje Kitajk in opazovanje brezštevilnih džunk in ladij, ki jih

puščamo za sabo ali pa drvimo nasproti.

Popoldne pristanemo v štirimilijonskem Wuhanu, glavnem mestu Hubei province. Prišel je čas, da se glede na naše devizne rezerve odločimo kam naprej. Ali poskušati srečo v Hong Kongu ali pa se vrniti v Peking in čez Mongolijo nazaj v Evropo. Iz Hong Konga vrnitve v Kitajsko, zaradi težav z vstopno vizo ni. Dolarska zaloga je očitno premajhna, Hong Kong in odhod iz njega zahteva več. Edina pot ostaja proti severu. Poskušati bo treba na naši ambasadi iztisniti kakšen dolar in potem oditi proti Mongoliji. Pozneje se je ideja o ambasadi seveda izkazala kot utopična, Mongolija pa je le padla.

Ob mizi, polni piva sprejememo dejstva, medtem pa vstopita Shen in Meg, ki je čisto zaripla v obraz. Menda

zaradi nas, ker smo že tri ure na stolih, onidve pa iščeta hotele po telefonskem imeniku. Gentelmanstva z našim znanjem kitajščine res ne moremo igrati, vendar ta argument ne pomaga, jeza je huda. Situacija se pomiri kot pač zmeraj čez nekaj časa. Naslednji dan se odpravita dekleti z težkim srcem nazaj v dva dni oddaljeni Xian, kjer sta nam padli v naročje kot božje darilo. Z njihovim spremstvom smo prihranili ogromno živcev, denarja in časa, pač vse, kar bi izgubili zaradi težke komunikacije s Kitajci.

Naslednji dan na postaji obvezni »See you...«, verjetno pa nikoli več...

Naslednje tri dni krožimo po Wuhanu po raznih muzejih, trgih in templjih, posebej po budističnem Guiyuan templju, ki ponuja kar precejšnjo dozo mistike. Kitajska je bila v preteklosti nasploh zelo dovezetna za razne religije. Konfucionizem, taoizem, budizem in islam so zelo vplivali na kitajsko miselnost skozi stoletja. Tudi židovstvo in krščanstvo na Kitajskem nista tujka. Vsaka od teh religij pa je bolj kot neko abstraktno verovanje v nekaj vzvišenega delovala kot filozofija, moralni kodeks življenja, kar še posebej velja za konfucionizem, ki je sestavni del kitajske miselnosti. Prav ta pa je bil med kulturno revolucijo najbolj na udaru. Kot vodilo življenja pa je vsekakor obstal. Niti tako zaželeni ateizem te miselnosti ni pregnal.

Po treh dneh se po manjšem prepričku z osebjem hotela odpravimo na vlak proti pravemu svetovnemu vele mestu Shanghaiju, od koder vodi pot nazaj do Pekinga.

Igor Jukič

ANARHO

PRIROČNIK

V *Tribuninem samozaščitnem priročniku, ki vam ga bomo predstavili v tej in naslednjih številkah, boste lahko našli odgovore na vse, kar ste si vedno želeli vedeti o obrambi in samozaščiti, pa si nikdar niste drznili vprašati, ker ste se bali, da vas organi za stike z realnostjo ne bi naklestili po prstih. V nekaj kratkih dopolnilnih samozaščitnih kurzih vas bomo seznanili z izdelovanjem in uporabo eksplozivov, prisluskovanjem..., skratka vsem, o čemer so drugi, ki so si vedno želeli vedeti kaj več, tudi vprašali.*

NITROGLICERIN IZ DOMAČE KUHINJE

Skoraj vsi sodobni eksplozivi so derivati dušikove kisline. Dušikova kislina (tudi v koncentrirani obliki) sama po sebi ni eksplozivna, takšna postane šele, ko ji v procesu nitriranja dodamo več različnih spojin. V te namene najpogosteje uporabljamo glicerin, ki pa ga lahko zelo uspešno nadomestimo z drugimi snovmi,

kot so: živo srebro, sladkor, pluta, pšenični kalčki, žaganje ali indigo.

Če na primer nitriramo žaganje kot produkt, dobimo nitrocelulozo; v procesu nitracije živega srebra pa dobimo spojino, ki jo lahko uporabljamo kot močan in precej učinkovit detonator.

Kot lahko vidite, ni izdelava eksploziva niti najmanj dolgočasna stvar, saj obstaja ob množici različnih kombinacij odprta pot za eksperimentiranje in spodbujanje lastne ustvarjalnosti; to še posebej velja za tiste, ki trdijo, da je občutek ob uporabi doma izdelanega eksploziva zelo podoben občutku pri spolnem občevanju.

IZDELAVA NITROGLICERINA

Pri izdelavi nitroglicerina moramo biti izredno previdni, saj je nitroglicerin zaradi svoje nestabilne narave zelo eksploziven. Eksplozijo lahko povzroči že manjša sprememba v temperaturi (1 - 2°C) oziroma rahel udarec.

1) Vzemimo 75 mililitersko čašo in jo napolnimo s 13 mililitri koncentrirane (98%) dušikove V kisline.

2) Položimo čašo v večjo posodo, napolnjeno z ledom, tako da je temperatura v čaši nižja od sobne temperature.

3) Po tem, ko se je vsebina čaše že ohladila, dodajmo v čašo količino koncentrirane (98%) žveplene kisline, oziroma z drugimi besedami - v čašo prilijemo 26 ml H₂SO₄.

Postopek mešanja dušikove z žveplovo kislino izvajamo izredno počasi in pazljivo.

4) Ko smo zmešali obe kislini, moramo v posodo, ki nam služi za ohlajevanje čaše dodati še več ledu, tako da se temperatura v čaši zniža na 10 - 15C. Pri tem postopku je uporaba natančnega termometra nujna.

5) Ko se je raztopina v čaši ohladila do zelene temperature, je na vrsti dodajanje glicerina. Dodajamo ga v zelo majhnih količinah - priporočljiva je uporaba medicinske kapalke. Glicerin po kapljicah dodajamo toliko časa, dokler ni z njim pokrita celotna površina raztopine v čaši.

Sedaj smo prišli do točke, na kateri lahko pridobivanje nitroglicerina postane nevarno, saj glicerin reagira takoj, ko ga dodamo v raztopino kisline. Kot posledico nitracije lahko opazimo tudi rapidno naraščanje temperature, kar pa moramo seveda preprečiti z dodajanjem ledu tako, da temperatura v čaši ne preseže 30C. Če temperatura omenjeno mejo prekorači, moramo reakcijo prekiniti. Vsebino čaše pazljivo vzamemo iz ledene kopeli in jo počasi izlijemo v ledeno vodo ter tako preprečimo eksplozijo, ki bi vašim sosedom lahko prekinila spanec, vam pa življenje.

6) Če se vam je posrečilo obdržati temperaturo pod mejo, morate vsebino čaše naslednjih deset minut pazljivo mešati. Pri normalni reakciji se nitroglicerin

IZDELAVA ŽIVOSREBRNEGA DETONATORJA

Kadar imamo opravka z eksplozivni je uporaba ustreznega detonatorja neizogibna. Med bolj priljubljenimi vrstami so tako imenovane vžigalne kapsule, katerih osnovna sestavina je živosrebni eksploziv. Tako polnjene vžigalne kapsule so izredno funkcionalne in - kar je najpomembnejše - iz kemijskega vidika so relativno stabilne. Postopek za izdelavo je sledeč:

- 1) Vzemite 5 gramov čistega živega srebra ter ga pomešajte s 45 ml dušikove kisline.
- 2) Mešanico segrevajte toliko časa, dokler ne prične brbotati. V kratkem času se bo mešanica obarvala zeleno.
- 3) Raztopino počasi prelijte v majhno stekleničko z etil alkoholom. Kmalu boste lahko opazili rdečkaste hlape.
- 4) V približno pol ure se bodo rdečkasti hlapi obarvali belo.
- 5) Raztopini dodajte destilirano vodo.
- 6) Po filtraciji bodo na filtrirnem papirju ostali beli kristali, ki niso nič drugega kot živosrebni eksploziv. Postopek spiranja in filtracije ponavljajte toliko časa, dokler prisotnost kisline ne bo več zaznavna.

Po opisanem postopku lahko vžigalno kapsulo izdelate sami, vendar vam priporočamo, da zaradi varnosti pri delu uporabljate tovarniško izdelane detonatorje. Če vam le-ti niso dosegljivi, jih lahko naročite po pošti.

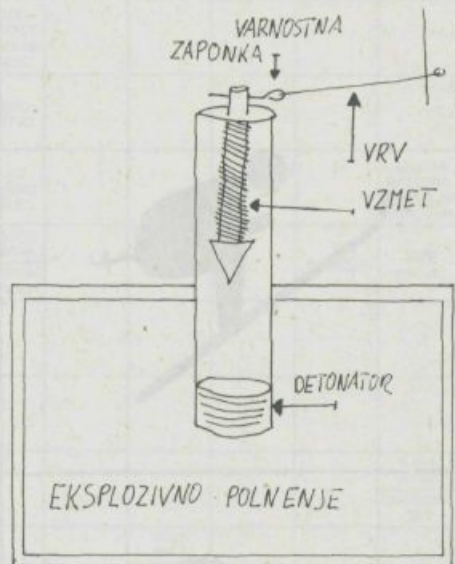
Med bolj zanesljivimi dobavljalci naj omenimo
- ECCC Product, Box 158, Northvale, New Jersey 07853

in
- Westech Corporation, P.O.Box 8723, Salt Lake City, Utah 56167.

Cene omenjenih vododržnih produktov se gibljejo med 20 in 25 dolarji.

K, B,

(nadaljevanje sledi)

izloči v vrhno plast, žveplova kislina, ki absorbira odvečno vodo, pa ostane pri dnu.

7) Po tem, ko se je proces nitracije končal, čašo previdno premestimo v posodo z vodo, tako da se raztopina v čaši počasi ogreje.

8) Ko se nitroglicerini spusti na dno čaše, lahko odlijemo večji del kislega raztopine.

9) V čaši je poleg nitroglicerina ostalo še nekaj kislega raztopine, zato v drugi čaši pripravimo raztopino sode bikarbone. Nitroglicerini iz prve čaše s kapalko počasi premestimo v čašo z bikarbonsko raztopino, ki zaradi svoje alkalne narave nevtralizira prebitke kisline v nitroglicerinu. Postopek s sodo bikarbono ponavljamo toliko časa, dokler iz nitroglicerina ne odstranimo vse kisline. Prisotnost kisline ugotovite z lakmusovim papirjem.

10) Sledi zadnji korak v postopku pridobivanja nitroglicerina. Preostanek v čaši s kapalko počasi in pazljivo premestite na varno mesto.

Da bi se prepričali v uspešnost postopka, kanete kapljico pridobljene snovi na kovinsko ploščo in jo prižgete iz varne razdalje. Če je postopek uspel, bo kapljica zagorela s čistim modrim plamenom.

IZDELAVA RUŠILNE ŽELATINE

Rušilna želatina spada med stabilnejše eksplozive s fantastično rušilno močjo. To precej primitivno obliko

plastičnega eksploziva, ki jo je iznašel Alfred Nobel, odlikuje poleg moči, ki presega moč posameznih komponent, tudi enostavnost, a zato ne pretirano varna izdelava; pri tem ne potrebujete drugega kot nitroglicerini, nitrocelulozo in molutev. Če imate pri roki strelni bombaž, ga lahko v postopku uporabite namesto nitroceluloze.

Na slikah lahko vidimo naša sodelavca Toneta in Marka pri preiz-

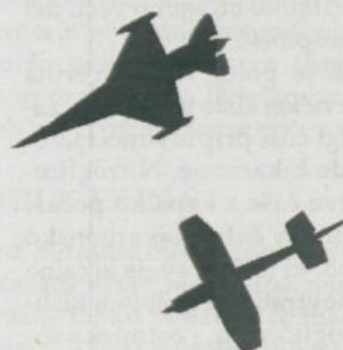
kušanju 92% nitroglicerina pa-kušanja rušilne želatine. Oba sta z malo domiselnim samograditeljsko dodamo 8% nitro-jskim entuziazmom ob upoštevanju naših navodil z nekaj vaje celuloze oziroma strelne-uspela postati prava virtuozna.

ga bombaža.

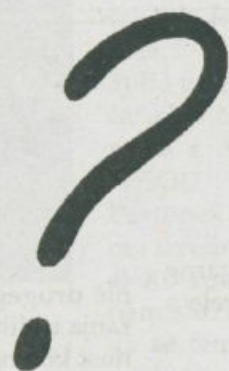
SRADIO*

DOUBLE MONO LOONEY FM RADIO

89,3 megahercov - non stop

frekvence
Radio Student ?

vsak torek
ob 11:0?

telefoni:
263-583
261-985

navali !

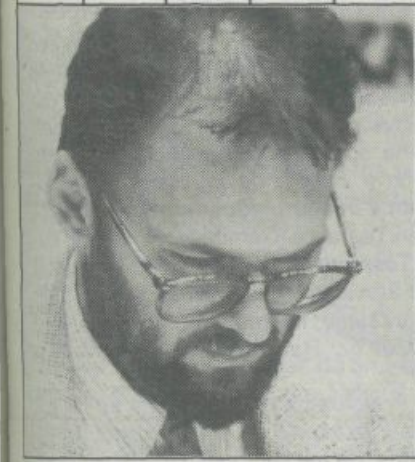
BOMBOLA

KRTOVA NAGRADNA KRIŽANKA

sestavil: Simon Bizjak	JUG. NARODNI HEROJ	VRSTA OBJEKTIVA	BIV. PRED- SEDNIK ZDA (THEODORE)	REKA V J. FRANCIJI	MARGARET THATCHER	POTOMEC NIZOZE. V J. AFRIKI	OSEBNI ZAIMEK	DEJNI PRITOK DRINE	NORDIJSKO BOŽNOSTVO	POTREBA PO PLJACI	SENEGAL- SKI PISA- TELJ SAMB
VRSTA ZADETKACZ. UDARCA PRI BILJARDU											
KORISTO- LOVSTVO											
VELIKI KOPENSKI SESALEC					AZUSKA RASTLINA, TEKSTILNA SUROVINA						
SARAJEV. TOVARNA ŠP. PESNIK (Juan Ramon)				PRJETJE	JOŽE UDOVIČ	SL. PEVEC (KARLI)	RT V DARDA- NELAH	ŠTUDENT- SKI CENTER	POVRŠINSKA MERA VERDJEVA OPERA		
→										REAKTIVNO LETALO	ANGLEŠKO PIVO

tribuna	NEPRAVA HCI	TRGOVSKO MESTO NA ŠKOTSKEM	PRIPRAVA ZA NALIVANJE	POSVETITEV, SLOVESNO ODPRTJE									
BOG PAS- TIRJEV V GR. MIT.				MATI (LAT.)			9. IN 8. CRKA ZATEGNI- TEV		KOS CELOTE				
GROBO DOMAČE SUKNO				NAŠA IN SRH. CRKA TUJE Ž. IME		GOLJ POLŽ ARABSKI ŽREBEC			GRŠKA BOGINJA NESREČE				
SL. GEOGRAF (IVAN)					DEJNI PRI- TOK NILA KDOR JE NAPOVEDAN				MESEC V ŽIDOVSKEM KOLEDARJU	ALKOHOL- NA PLJACA	VRSTA GLASBILA	NAJVIŠJI VRH PIRI- NEJEV (PICO D')	
SL. IME ZA MESTO TRENTO						IVAN TAVČAR TRIMESTNO ŠTEVILO		IZRASTEK NA NEKATERIH ŽIVALIH	SLAVNOST, DVORANA ST. RIM. POZDRAV				
OPUŠČA- NJE, OP- ROŠČANJE						ENOTA ZA PROSTOR- SKI KOT VSE V REDU							
ŠPORTNO MOŠTVO IZ MADRIDA				ZAVZEMA- NJE ZA KAJ									
ZIDARSKA ŽUJCA				VEZ, SPONA SIMON JENKO				ČLAN SVE- TA STARIH VSPARTI					
ČEŠKA PRITRDI- L-NICA				STANKO VRAZ		MESTO V SREDNJI ITALIJI	ZBIRKA PESMI E.A. POEJA	OLEG VIDOV	DLAKASTA KOŽA MLA- DIH KOZLUČEV	LIT. JUNA- KINJA KARENINA	ŽENSKO IME	SL. PISEC IN UM. ZGO- DOVINAR CANKAR	ALPINISTIČ- NI ODSEK REDKO Ž. IME

→												ROŽNI VENEC	tribuna
RAZVOJNI NAUK V BIOLOGIJI													tribuna
ETIOPSKI NAZIV ZA GOSPODA							POKLON STOLETJE, VEK						ANCONA
GRŠKA BOGINJA ZMAGE								ERBUJ	MIRNO SOZALJE				
FINSKO JEZERO									KOSMATO SUKNO ZA LOVSKE OBLEKE				
VEČJA PTICA PEVKA									VZHODNJA- ŠKO RIŽEVO ŽGANJE				računalniško stavljeno: Igor Sitar

Med pravilno rešenimi križankami bomo izžrebali 3 nagrajence. Prva nagrada: Knjiga založbe KRT. Druga in tretja nagrada: polletna naročnina na TRIBUNO.

Matjaž Kmecl in šmentana politika

V svojem Dnevniku (od 5. do 11. junija letos) s sposojenim, a zgovornim naslovom **V politiki ni prijatelj** (glej 11. številko Tribune z dne 17.6.1991) se član predsedstva republike dr. Matjaž Kmecl spet dokaj patetično sprašuje - »kot že tolikokrat« - »kaj sploh dela v politiki«, ko pa je že zgornji aksiom, da v politiki ni prijatelj (vzel si ga je na posodo pri Juriju Bajcu iz Miloševičeve ekipe in ga nosi v žepu kot talisman), v neznosnem in popolnem neskladju z vrednotami, ki mu kaj pomenijo. Nato pristavi: »Gospa iz Sežane bo spet doživela toplotni udar, če bo to prebrala. Zelo logično in temu primerno glasno in obsežno se bo retorično v kakšnem časopisu vprašala: Kdo ti pa kaj hoče?! Pa jo pusti, politiko!« Nato nadaljuje svoje premišljevanje: »Saj bi, pa bi se v teh tako zelo zaribanih časih zdelo kot izdajstvo, še Rupel je svojo zamero prestavil na čas »potem«...« - Nekaj vrstic nižje pa še doda, črno na belem: »Toda po drugi strani je vztrajanje v sodgovornosti strašno in jalov napor za stvar in odločitve, ki jim je predsedstvo republike samo prazen okras - ustava mu ne daje v večini bistvenih stvari prav nobenih pooblastil.«

Ker sem jaz in persona tista »gospa iz Sežane«, ki naj bi doživela toplotni udar, upam, da mi boste omogočili repliko z najnujnejšimi pojasnili. Hvala!

1) Matjaž Kmecl se je zmotil na celi črti: nisem doživela toplotnega udara, pač pa sem se ponovno od srca nasmejala na njegov račun, oz. na rovaš njegove že kronične potrtosti in omahljivosti, da ne rečem političnega hamletovstva: biti ali ne biti na politični špici med vrhovščeki? To je zdaj moje nerazrešljivo vprašanje! Zvijam se nemočno v negovih zankah! Kot je razvidno tudi iz dnevnika, se Kmecl verbalno z vsemi štirimi brani in otepa politike - saj se mu skoro gnusi ta stara zdriblana in do prisutnosti preizkušena kokota, vendar se dejansko okoli nje prav tesno suka kot kakšen ljubimec in tej sprovani lajdrji ali kurbi - recimo bobu bob, kaj bi opletali z evfemizmi - galantno pusti, da mu nesramno otip... - no ja, znižajmo volumen, kot se za damo spodobi, drugače me njegovi »Slovenčki« (bogve, če sem v pluralu zajeta in zapopadena tudi jaz?), za katere poti krvavi pot in bije ljuti boj, še križajo, če prekoračim limite bontone! Zato nekoliko tiše... galantno pusti, da mu otipava...mošnjček in obisti, on pa ji vrača tu in tam milo za drago s tem, da jo pod pazduhami ščegeta in pod bradico čehlja, pa buci buci buc in biba leze biba gre in podobne kvazierotične vragolije.

Kakšen neverjeten kupleraj! Che casino, gente! Eppur si muove...

2) Dr. Kmecl piše dalje, da se bom zelo logično in glasno pa obsežno in retorično vprašala v kakšnem časopisu: Kdo ti pa kaj hoče? Odgovor: Zakaj naj bi sebe spraševala? Kvečjemu njemu osebno bom zastavila vprašanje. Saj on kar non-stop problematizira samega sebe v vlogi politika, on se nelagodno počuti v politični koži, svoje početje sam - od nikogar prisiljen stavi pod vprašaj in ga opremlja z mučnimi dvomi. On jamra in tečnari: ta deva sumljivega slovesa, ki sliši na ime politika, ni po mojem srcu in kroju. Je prerobata, jaz pa tako nežni! Je preoglat, jaz pa tako lepo zalit in sladko zao-krožen. Je prekosmata, take pa meni niso všeč, odbijajo me, mene vznemirjajo in burijo gladko depilirane, pa brez mozoljev, materinih znamenj in bradavic. Pa še prijateljsko nastrojene morajo biti. Klikarij imam že dovolj na univerzi pa v kulturniških in pisateljskih krožkih. Ne, ne, ne, politika mi ne gre, pa basta! - In prav zategadelj ga jaz vprašujem: Če je tako - in kaže, da ni drugače! - kdo ali kaj vas sili v to krvosramno posteljo (da ostanemo pri Shakespearu), če vam ne daje ne epidermičnega ne notranjega zadovoljstva? Če je predsedstvo republike samo prazen okras - kot trdite - ker mu »ustava ne daje v večini bistvenih stvari prav nobenih pooblastil«, je pa sploh čisti nesmisel pristati na ta okrasni ništrc. Nobeno izdajstvo ni po mojem, če rečeš adijo ali zbogom, pa zdrava ostani.. službi-sinekuri, ki nič ne šteje in nima nobenega vpliva, pa naj bo še tako imenitna na videz in še kar dobro plačana. Sklicevati se na Rupla, je v tem primeru popolnoma neumestno, češ: »Še Rupel je svojo zamero prestavil na čas »potem«...« - Kolikor mi je znano, Rupel ni le za votel ali prazen okrask, on... tudi odloča, vlada, je skoraj povsod tvorno zdrav, ne le proforma, kar stori, veliko šteje in ima precejšen vpliv. Pa še v nečem sta si drugačna: on ne joka kar naprej, kako mu je gorje, ker mu polit'ka ne leži. Kolikor ga poznam, in mislim, da ga v javnih in bistvenih stvareh vem skoraj na pamet, on bi veliko rajši videl, da bi kdo drug... spokal kufre in se umaknil s politične scene tja v zakulisje, kot pa nasprotno, on sam spodvil rep med noge in brez javska kot pretepen pes (mogio mogio) izginil s političnega prizorišča. V tej odhajajoči vlogi ga prav ne vidim, si ga ne morem predstavljati, se mu ne poda ne na obraz ne na postavu. Ko pa je izrazito primadonsko naravnani! Morda se motim, a najbrž se ne... Torej?

3) No, če je res, da predsedstvo republike nima v bistvenih zadevah nobenih pooblastil, ker mu jih ustava ne daje, bi se kazalo kvečjemu jeziti na ustavo pa na tiste, ki so jo tako pomanjkljivo sestavili.

Kazalo bi se vprašati ZAKAJ so sestavljalci hoteli takšno proforma predsedstvo, ki bo deležno le prazne časti, v rokah pa ne bo imelo nobene resnične moči. Morda bi dr. Kmecl po tehtnem premisleku in logičnem sklepanju prišel do kakšnega modrega spoznanja. Če se bo do njega dokopal, pa naj nam pove v kakšnem prihodnjem dnevniku ali na kakšni manifestaciji. Da bomo obveščeni.

4) Na moč tolažljiv je *post scriptum*, kjer nam dr. Kmecl na koncu dnevnika zaupa, da je... »kakšen teden vseeno v boljši formi«. Se mi je zdelo že od vsega začetka, da ge pri njem za periodične ali ciklične krize. Včasih so take reči posledica preobremenjenosti, živčne napetosti ali izčrpanosti, prekomerne utrujenosti, raznoraznih stresov. Morda je zašajtal in se tega niti ne zaveda v znameniti kritična leta, v nebodijotreba andropavzo... Jaz le po žensko ugibam, nič ne trdim, saj vendar nisem diagnostičarka... Vse je mogoče... A to bo brčas minilo, ker je prehodnega značaja. Jaz mu iz srca privoščim, da bi vse te neveščice (s politiko) čimprej prebrodil in bil nespretno v boljši in najboljši formi. Kot pristoja oseb(nost)i njegovega formata. Pa da bi vzljubil vsaj malce svojo politično misijo in kariero, ki si jo je nota bene sam naložil na grbo, od nikogar gnan, kaj še primoran. Prepogosto deprimirani ali stresirani poslanci, ministri et co bodisi opozicije ali pozicije (vseeno!) niso kaj prida v politični areni - zaudarjajo po strahu in porazu in hop nasprotniki po njih! Ker so zbegani, postanejo lahek in hudo ranljiv plen! Pa brez zamere. In z nepojemajočo simpatijo.

Vaša
Jolka Milič

Spoštovano uredništvo Tribune!

Dovoljujem si vam ponuditi v objavo poslanico, ki sem jo napisal na pobudo založnika Petra Amaličtija. Seznanil me je namreč s polemiko, ki jo je na straneh Tribune sprožil znani publicist dr. Rado Bordon v zvezi z nekim pismom, naslovljenim v imenu Mednarodnega komiteja Lucien Tesniere (Comite International Lucien Tesniere), na gospo Jolko Milič (glej str. 3 številka 3 vašega časopisa letos). Na vprašanje, kaj menim o polemiki, ki jo je načel dr. Rado Bordon, odgovarjam sledeče:

1) Popolnoma neutemeljena se mi zdi terjatev, izražena ob koncu pisma dr. R. Borodna, da naj se »bodisi avtor pisma ali pa uredništvo revije« opraviči naslovljenki in tudi bralcem. In to samo zaradi slabšalnega (po R. Bordonu slabševalnemu sic.) pomena, ki naj bi bremenil zaimmek neki

uporabljeni v naslov odprtega pisam »Neki sežanski publicistki«, se pravi Jolki Milič.

2) Pridružujem se mnenju, ki ga je pred kratkim izrazil nihče drug kot sam Stane Ivanc, znani novinar in, kar je posebej omembno, zadnji predsednik danes več ne delujočega (v kratkem upajmo spet oživiljenega jezikovnega razsodišča). Na vprašanje, kaj meni glede morebitnega slabšalnega (ne pa kot po Bordonu »slabševalnega«) pomena zaimka »neki«, je S.I. odgovoril sledeče: »Zaimek neki lahko dobi slabšalni pomen samo, če stoji pred osebnimi imeni dotičnih (neka Jolka Milič, neka Nelly Schuster, neki Rado Bordon...). Če pa ta pogoj ni izpolnjen, možnost slabševalnega pomena odpade. Sklep iz tega nedvomno je, da v nadnaslovu, ki ga je omenjenemu pismu izbralo uredništvo Tribune (bolj verjetno kot avtor pisam sam), se pravi »Odprto pismo neki sežanski publicistki«, naj se R.B. še tako trudi, da dokaže nasprotno, ni čutiti niti najmanjše trohice prezirljivega prizvoka do naslovljenke, prav nasprotno.

3) Spričo omenjenih neizpodbitnih ugotovitev kot gradiva, ki sta mi ga v zvezi s polemiko dala na razpolago založnik P. Amalietti in generalni sekretar C.I.L.T., se sprašujem, kako se bo zdaj dr. Rado Bordon izognil obveznosti, ki mu jo narekuje ta če ne čut za čast vsaj že sam status slovenskega književnika, status, ki se z njim dotični ponaša, da ne rečemo, da ga obeša na veliki zvon, ko se v svojem, po mojem mnenju izrecno sramotilnem pisanju, na vse kriplje takole širokousti: »Zoper takšen način pisanja odprtih pisem odločno protestiram kot bralec Tribune in slovenski književnik«.

4) Na vprašanje, ki mi ga je zastavil moj založnik P. Amalietti, komu naj bi dotični naslovil svojo opravičilno pismo, odgovarjam sledeče:

Očitno je, da glavni namen, glavna tarča Bordonovega sramotilnega pisanja sta nedvomno bila Mednarodni komite C.I.L.T. oziroma njegov generalni sekretar. Kratkotmalo šlo je predvsem za omanjanje ugleda (od tod zlonamerni, da ne rečemo hudomušni, napadalni ton), ugleda, ki sta si ga pridobila s svojimi prizadevanju v širjenju slovenske kulture na mednarodnem področju. Uspešnost letih prizadevanj potrjuje že uvrstitev Bartolovega Alamuta med mednarodno uveljavljene uspešnice, vključitev Miklošičeve obletnice v Unescov koledar, da omenimo samo ta dva, za slovensko kulturo pomembna dosežka. Kljub temu pa menim, da se R. Bordon mora predvsem neposredno opravičiti uredništvu Tribune oziroma njenim bralcem, kar pa bo posredno veljalo kot zadostno opravičilo tudi Mednarodnemu komiteju, ter njegovemu generalnemu sekretarju. Ali se mu bo treba

posebej opravičiti povrh tega »neki sežanski publicistki« in v kolikšni meri je njena čast bila tudi prizadeta, naj ostane odprto vprašanje. Saj R. Bordon dolguje kozla, ki ga je tokrat ustrelil, prav Jolki Milič. Tisti Jolki Milič, ki mu je dala posredno povod za to dvomljivo »lovsko zmago« s svojim člankom »Kdor soli pamet drugim, na koncu sam ostane brez soli« (KL, 2.6.1988). Mimogrede, če je ostrina omenjenega članka merila na M. Crnkoviča, si zdaj R. Bordon kar nase naprti duhoviti izrek »Kdor soli pamet drugim, na koncu sam...«.

Bled, 12.8.1991
Tone Svetina

ODPRTO PISMO

Vojno-založniški zavod iz Beograda bo objavil serijo člankov o tem, kako je bil ljubljanski proces izmišljen, kako je Janša podstavil Ivanu Borštnerju dokument in razgovore v hotelu v Moñacu leta 1987. Tam so bili poleg nekkih naših politikov i Hrvatski (Špegelj, Degoricija) pa tudi nemački. Stop. Kmalu bo vzpostavljena stranka s programom da področje Gorjan- ci v Beli Krajini dobi status avtonomne oblasti. Ve se, da su se tamo naselili Srbi tako kot Slovenci, da tam živi okrog dvajset tisuća asimiliranih Srbov. Stop. Naklada časopisa Slovenec je točno 5.700, tiska se 15.000. To so nam sporočili špijoni iz Slovenca. Škode je za 90.000.000 dinarjev. V Ljubljani govore, da je na Brniku umrlo 150 teritorialcev, a prave podatke z imeni mrtvih ima novinar Politike, gre pa za veliko večjo številko. Ne vem, od kod mu ti podatki. Stop. Veliko orožja iz Madžarske stoji v kranjskem skladišču Gorenja, nekaj pa ga je tudi v Kopru, Metliki... Stop. Tiskarna Dela je tiskala monografijo Tuđmana in ni še dobila tretjino denarja. Verjetno bo ostala brez teh dinarjev. Največji gigant firma Mercator, se je povezala z avstrijsko Spar, ki je zelo poceni dobila trgovine v Dravljah in Zalogu, saj Mercator resnično propada. Znano je, da ima svoj del v Sparu tudi glavni direktor Mercatorja. Stop. Albanec Silvester Plahutnik, bivši Pučnikov sekretar je agent ruske obveščevalne službe. Stop. Cilj Demosa je, da zmanjša reviji Mladina tiraž, da bi jo spravil v stečaj. Toda novinarji so to hitro doumeli in javno pokazali na izdajalca v njihovih vrstah. Caka se samo prilika za spopad. Stop. Bo Igor Bavčar postal mandator nove vlade, bomo videli. Ne bomo pa videli, kaj vse je delal v Mikrografu i Magellanu. Delaš eno, pišeš pa nekaj drugega. Stop. V naslednji Tribuni o novih stvareh.

Marko Jovanović,
Strgarjeva klet 4, Ljubljana

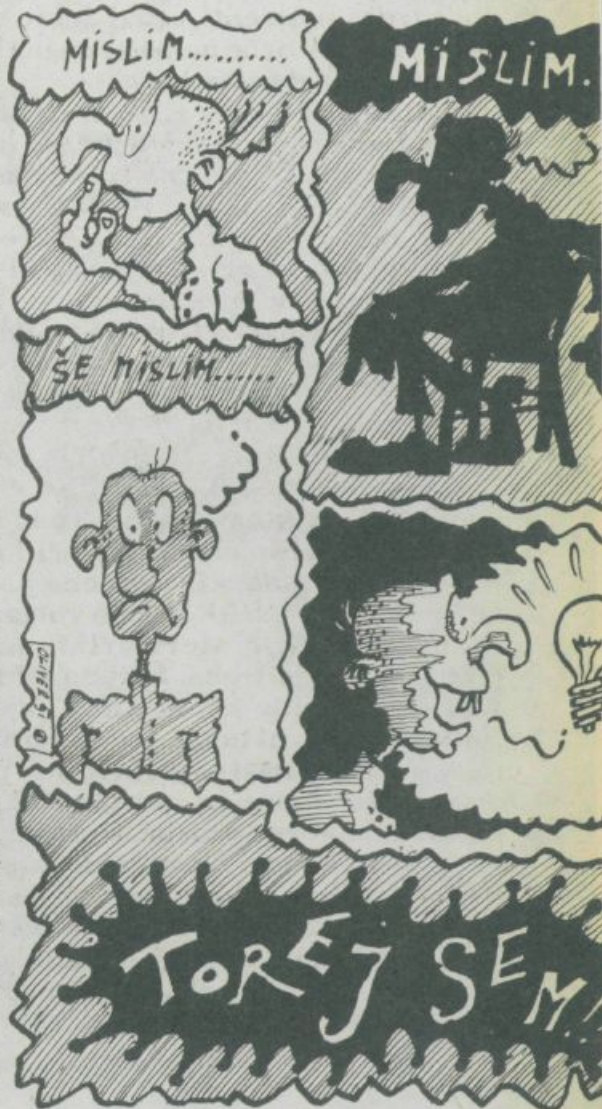
Čestitamo!

Med prejetimi pravnimi rešitvami za Krtovo nagradno križanko so bili izžrebani:

1. Marija Rabuza,
Ob zeleni jami 21,
61000 Ljubljana;
2. Ciril Laurič,
Revolucije 4a,
64270 Jesenice.

V imenu celotne redakcije:

Simon Bizjak

Južnjaška uteha

»Neko to od gore vidi sve!«
(D. Balašević)

Upam, ljube bralke in dragi bralci, da me zaradi gornjega podnaslova ne boste dali pribiti na križ. Prvič, spisan je v originalu nekega bizantinskega jezika, in drugič, njegov avtor je Srb. Pravzaprav mora grozno biti Srb. Krivi se namreč počutijo tisti Srbi, ki za vse skupaj verjetno niso krivi in tudi niso »za«. In pred množico patoloških tipov tudi sami ne morejo spati, če je vsaj kaplja človečnosti v njihovih možganih. In kot sem včasih težko razumel Srbe, ki so Albance delili na poštene in one druge, ki jih je treba postreliti, sedaj dobro razumem vse nas, ki delimo Srbe na poštene in tiste druge, ki jih je treba, saj veste, kaj.

Tudi nam, Slovencem, je pisati v teh časih zelo težko. Rane so še pregloboke, da bi smeli streljati resnici naravnost med oči. Izpadel bi morda celo izdajalec, dvomeč v resnico tistih, ki nam jo prodajajo na vsakem vogalu. Je že tako, da je v vsaki vojni prva žrtev resnica, ki je prav tako nedolžna, kot so bile vse tiste v tej nori vojni. Tako kot resnico zadene zmeraj prvo, politiko zadene zmeraj zadnjo. In tako so umirali nedolžni ljudje za že zdavnaj razdevičene interese in zablode. Od točke »x« naprej je nekdo za svobodo seveda moral umreti in vsi bomo še lep čas imeli slabo vest, ker za naše dobro nekoga ne bo nikdar več k nam na čaj. Toda vprašanje je, če je točka »x« sploh morala priti na pot usode majhnega naroda, ki si nobene nedolžne žrtve ne bi smel privoščiti. In zelo vulgarne so slišati razprave, ali je »teritorialna« svoje delo opravila, kot je treba. Seveda je! Kaj pa, če bi vojska udarila z vso silo, kaj pa potem? Nobenega »če« ni tukaj, ljubčki dragi. Udarili so tako, kot so, in naši so jih tako, kot pač so. Konec dober, vse dobro in nehajmo se sedaj s tem gnjaviti, lepo vaš prosim. Vprašanje seveda je, če je to že konec. Slavo bodo, kot je v vojnah navada, seveda pobrali tisti, ki jo znajo pobirati in imajo aparat, da jo za njih pobira. In da jo bodo poskušali vnovčiti, so tudi že dali vedeti. To je pač stvar morale. In dobrega političnega marketinga. Tega pa vodi za vsak primer

prijatelj iz mladih nog. Da ne bi dobili brezplačne reklame kakšni napačni elementi. Pa saj je narod tega že vaje in tudi Zemljarič je že bil predsednik vlade. Torej ne bo prvič, da se bo kdo sprehodil od Kidričeve do Gregorčičeve. Sicer pa, kaj je v tem slabega!? Kot je v vsaki stvari nekaj dobrega in seveda tudi slabega, je bila tudi ta vojna za nekaj dobra: Slovenci smo se dokončno otresli kompleksa slabih vojakov, slovenski policaji so prišli na dober glas (torej, če kdo, potem oni zaslužijo vojno slavo) in enkrat za vselej se bomo otresli balkanskih spon. Vsa druga pikolovstva pa bom raje prihranil za kdaj drugič.

Nič, kar za nas, pa žal ne velja za Hrvate. Tam poje neka čisto druga pesem, mnogo bolj krvava. Metalo nas je od gneva, ko smo gledali usode Kurdov, sedaj pa se Hrvatom ne godi kaj dosti bolje. Kaj čaka Evropa, ne ve nihče, nam pa je iz izkušenj vse skupaj bolj jasno: Evropa je večnacionalna in kakšna je videti večnacionalna skupnost, je prav nam najbolj jasno. Katastrofa praviloma prehiteva po desni in se giblje mnogo hitreje od usklajevanja interesov. Zaradi slabih izkušenj usode ne kanim napovedovati. V normalnih državah v takšnih razmerah zaprejo tudi konjske stavnice.

Malo egoizma vendarle ne bo škodilo: za Slovence je najhuje, upam, vendarle mimo. Sedem suhih let bomo lažje preživeli kot Hrvati sedem krvavih. Nasploh balkanski lonec kani eksplodirati zelo kmalu: tudi Srbi med sabo še niso rekli zadnje besede.

Cinični in vendar: toliko bolje za nas!

Vaš Hamfri Bogart

P.s. Za Tribunaše mala nenavadnost: Bavčar in Janša sta svoje ministrsko delo v vojni opravila zelo dobro. Njuni resorji so delo opravili več kot dobro. Torej sta dobra ministra. Toda vprašanje je, če je nagrada za to lahko absolutna oblast. V demokratični državi bi bil odgovor jasen. Tu pa še ni povsem.

OLIMPIJSKE IGRE

TUDI PROFESOR FREUDSEXULUS JE BIL
BLIZU PRAVI REŠITVI NALOGE S SVOJO
TEORIJO O POMANKLJIVI SPOLNI VEŽOJI...

KI JE PREDAVAL SPOLNO VEŽOJO NA
OSNOVNI DINOZAVERSKI ŠOLI...

TODA NEKOČ JE PROFESOR ČEBELICA
SREČAL SVOJEGA NAJBOLJŠEGA KOLEGA
IZ ŠOLSkih LET...

ŠKUPAJ STA SE GA NAPILA DO NIVOJA
BRISANJA MOŽGANOV

ZARADI ODPADLIH PREDAVANJ SE DINOZAVRI
NISO VEČ ZNALI RAZMNOŽEVATI IN SO
ZATO IZUMRLI...

ZARADI POHUŠLJIVO REŠENE NALOGE JE
KRALJICA UKRALA NATAKNITI FREUDSEXULUSA
NA KOL...

nadaljevanje sledi